

This publication is a private consolidation made by Kristina Savickaite, Lithuanian trainee, under the responsibility of Volker Heydt, Brussels, official at the European Commission's Directorate-General "Taxation and Customs Union".

Remarks, in particular hints to errors, which may well have occurred, should be sent to: volker.heydt@cec.eu.int

This compilation may be freely used for non-commercial purposes.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING
(Rooma, 25.03.1957, viimati parandatud Liitumislepinguga 2003.a.)
KONSOLIDEERITUD VERSIOON (01.05.2004)

...

OTSUSTADES panna aluse üha tihedamale liidule Euroopa rahvaste vahel,

PÜÜDES TAGADA Euroopat jagavaid barjääre lammutavate ühismeetmetega oma riikide majanduslikku ja sotsiaalset progressi,

KINNITADES oma jõupingutuste peamise eesmärgina soovi pidevalt parandada oma rahvaste elu- ja töötingimusi,

TUNNISTADES, et olemasolevate tõkete kõrvaldamine nõuab kooskõlastatud meetmeid pideva majanduskasvu, tasakaalustatud kaubanduse ja ausa konkurentsi tagamiseks,

PÜÜDES tugevdada oma rahvamajanduste ühtsust ja tagada nende harmoonilist arengut regionidevaheliste erinevuste ja ebasoodsate tingimustega piirkondade mahajäämuse vähendamise kaudu,

SOOVIDES ühise kaubanduspoliitika abil kaasa aidata rahvusvahelise kaubanduse piirangute järkjärgulisele kaotamisele,

KAVATSEDES kinnitada solidaarsust, mis seob Euroopat ja ülemeremaid, ning soovides tagada nende õitsengu vastavalt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtetele,

OLLES OTSUSTANUD niiviisi oma ressursse ühendades säilitada ja tugevdada rahu ja vabadust ning kutsudes teisi samu ideaale järgivaid Euroopa rahvaid üles nende jõupingutustega ühinema,

OTSUSTANUD hariduse laia kättesaadavuse ja pideva kaasajastamise abil edendada oma rahvaste teadmiste arendamist võimalikult kõrgele tasemele,

ON OTSUSTANUD rajada EUROOPA ÜHENDUSE ja sel eesmärgil määranud oma täievolilisteks esindajateks:

...

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

KES, olles esitanud oma kehtivaks ja vormikohaseks tunnistatud täisvolitused, on kokku leppinud järgmises.

ESIMENE OSA

Põhimõtted

Artikkel 1

Käesoleva lepinguga asutavad KÕRGED LEPINGUOSALISED omavahelise EUROOPA ÜHENDUSE.

Artikkel 2

Ühenduse ülesanne on ühisturu ning majandus- ja rahaliidu rajamise ning artiklites 3 ja 4 märgitud ühise poliitika või meetmete kaudu edendada ühenduse kõigis osades majandustegevuse harmoonilist, tasakaalustatud ja säästvat arengut, tööhõive ja sotsiaalkaitse kõrget taset, meeste ja naiste võrdõiguslikkust, püsivat ja inflatsioonivaba kasvu, konkurentsivõime ja majandusliku suutlikkuse vastastikuse lähenemise kõrget astet, keskkonna kaitse ja kvaliteedi parandamise kõrget taset, elatusaseme ja elu kvaliteedi parandamist ning liikmesriikide majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust ja solidaarsust.

Artikkel 3

1. Käesoleva lepingu kohaselt ning vastavalt selles esitatud ajakavale hõlmab ühenduse tegevus artiklis 2 seatud eesmärkide saavutamiseks:

- a) kaupade impordi ja ekspordiga seotud tollimaksude ja koguseliste piirangute, samuti kõigi muude samaväärse toimega meetmete keelamist liikmesriikide vahel;
- b) ühist kaubanduspoliitikat;
- c) siseturgu, mida iseloomustab kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumise takistuste kõrvaldamine liikmesriikide vahel;
- d) meetmeid, mis käsitlevad isikute sissesõitu ja liikumist vastavalt IV jaotise sätetele;
- e) ühist põllumajanduspoliitikat ja kalanduspoliitikat;
- f) ühist transpordipoliitikat;
- g) süsteemi, mis tagab, et konkurentsi siseturul ei kahjustata;
- h) liikmesriikide õigusaktide ühtlustamist ühisturu toimimiseks vajalikul määral;
- i) liikmesriikide tööhõivepoliitika koordineerimise edendamist, pidades silmas selle tõhustamist koordineeritud tööhõivestrateegia väljatöötamise abil;
- j) sotsiaalpoliitikat, mis hõlmab Euroopa Sotsiaalfondi;

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- k) majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamist;
- l) keskkonnapoliitikat;
- m) ühenduse tööstuse konkurentsivõime tugevdamist;
- n) teadusuuringute ja tehnoloogia arengu edendamist;
- o) üleeuroopaliste võrkude rajamise ja väljaarendamise soodustamist;
- p) panust tervisekaitse kõrge taseme saavutamisse;
- q) panust kvaliteetse hariduse ja kutseõppe ning liikmesriikide kultuuri õitsengu saavutamisse;
- r) arengukoostööpoliitikat;
- s) ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimist selleks, et laiendada kaubandust ning ühiselt edendada majanduslikku ja sotsiaalset arengut;
- t) panust tarbijakaitse tugevdamisse;
- u) meetmeid energeetika, kodanikukaitse ja turismi valdkonnas.

2. Kõigi käesolevas artiklis osutatud meetmete puhul on ühenduse eesmärk meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine.

Artikkel 4

1. Artiklis 2 seatud eesmärkide saavutamiseks hõlmab liikmesriikide ja ühenduse tegevus käesoleva lepingu kohaselt ning vastavalt selles esitatud ajakavale niisuguse majanduspoliitika kasutuselevõttu, mis rajaneb liikmesriikide majanduspoliitika tihedal koordineerimisel, siseturul ja ühiseesmärkide kindlaksmääramisel ning mida korraldatakse kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega.

2. Rööbiti eespool märgituga ning käesoleva lepingu kohaselt ja vastavalt selles esitatud ajakavale ning menetlustele hõlmab see tegevus vahetuskursside lõplikku kindlaksmääramist, mis viib ühisraha, eküü kasutuselevõtmisele, ning ühtse rahapoliitika ja vahetuskursipoliitika määratlemist ja teostamist; mõlema poliitika esmane eesmärk on säilitada hindade stabiilsus ning nimetatud eesmärki kahjustamata toetada ühenduse üldist majanduspoliitikat kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega.

3. See liikmesriikide ja ühenduse tegevus tähendab kinnipidamist järgmistest juhtpõhimõtetest: stabiilsed hinnad, riigi rahanduse ja majanduse usaldusväärsus ning tasakaalustatud maksebilanss.

Artikkel 5

Ühendus toimib käesoleva lepinguga talle antud volituste ning temale seatud eesmärkide piires.

Valdkondades, mis ei kuulu ühenduse ainupädevusse, võtab ühendus kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega meetmeid ainult niisuguses ulatuses ja siis, kui liikmesriigid ei suuda täielikult

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

saavutada kavandatava meetme eesmärke ning seetõttu võib neid kavandatava meetme ulatuse või toime tõttu paremini saavutada ühenduse tasandil.

Ükski ühenduse meede ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik käesoleva lepingu eesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 6

Artiklis 3 osutatud ühenduse poliitika ja tegevuse määratlemisse ja rakendamisse peab integreerima keskkonnakaitse nõuded, eelkõige pidades silmas säästva arengu edendamist.

Artikkel 7

1. Ühendusele antud ülesandeid täidavad järgmised institutsioonid:

EUROOPA PARLAMENT,

NÕUKOGU,

KOMISJON,

EUROOPA KOHUS,

KONTROLLIKODA.

Iga institutsioon toimib talle käesoleva lepinguga antud volituste piires.

2. Nõukogu ja komisjoni abistavad nõuandva pädevusega majandus- ja sotsiaalkomitee ning regionide komitee.

Artikkel 8

Vastavalt käesolevas lepingus sätestatud menetlustele asutatakse Euroopa Keskpankade Süsteem (edaspidi „EKPS”) ja Euroopa Keskpank (edaspidi „EKP”); need tegutsevad neile käesoleva lepinguga ning sellele lisatud EKPS ja EKP põhikirjaga (edaspidi „EKPS põhikiri”) antud volituste piires.

Artikkel 9

Käesolevaga asutatakse Euroopa Investeerimispank, mis toimib talle käesoleva lepinguga ja sellele lisatud põhikirjaga antud volituste piires.

Artikkel 10

Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud üld- või erimeetmed, et tagada nende kohustuste täitmine, mis tulenevad käesolevast lepingust või ühenduse institutsioonide võetud meetmetest. Nad aitavad kaasa ühenduse eesmärkide saavutamisele.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Liikmesriigid hoiduvad kõigist meetmetest, mis võiksid kahjustada käesoleva lepingu eesmärkide saavutamist.

Artikkel 11

1. Liikmesriigid, kes kavatsevad mõnes käesolevas lepingus nimetatud valdkonnas omavahel sisse seada tõhustatud koostöö, pöörduvad taotlusega komisjoni poole, kes võib teha nõukogule sellekohase ettepaneku. Juhul kui komisjon ettepanekut ei tee, teatab ta asjaomastele liikmesriikidele selle põhjustest.

2. Lõikes 1 osutatud tõhustatud koostöö sisseseadmise loa annab nõukogu kvalifitseeritud hääلteenamusega vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklitele 43–45 komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga. Kui tõhustatud koostöö on seotud valdkonnaga, mida reguleeritakse käesoleva lepingu artiklis 251 osutatud korras, on nõutav Euroopa Parlamendi nõusolek.

Nõukogu liige võib taotleda, et küsimus suunataks Euroopa Ülemkogusse. Pärast seda, kui küsimust on arutanud Euroopa Ülemkogu, võib nõukogu teha otsuse käesoleva lõike esimese lõigu kohaselt.

3. Tõhustatud koostöömeetmete elluviimiseks vajalike õigusaktide ja otsuste suhtes kehtivad kõik käesoleva lepingu asjakohased sätted, kui käesolevas artiklis või Euroopa Liidu lepingu artiklites 43–45 ei nähta ette teisiti.

Artikkel 11a

Liikmesriik, kes soovib osaleda vastavalt artiklile 11 rajatud tõhustatud koostöös, annab oma kavatsusest teada nõukogule ja komisjonile, kes annab oma arvamuse nõukogule kolme kuu jooksul pärast teate kättesaamist. Nelja kuu jooksul pärast teate kättesaamist teeb komisjon otsuse arvamuse ja sellise erikorra kohta, mida ta võib vajalikuks pidada.

Artikkel 12

Ilma et see piiraks käesolevas lepingus sisalduvate erisätete kohaldamist, on lepingus käsitletud valdkondades keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel.

Tehes otsuse vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele, võib nõukogu võtta vastu eeskirju, mis on kavandatud niisuguse diskrimineerimise keelamiseks.

Artikkel 13

1. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist ja talle ühenduse poolt antud volituste piires võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga astuda vajalikke samme, et võidelda diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel.

2. Kui nõukogu võtab vastu ühenduse edendamismeetmeid, mis ei tähenda liikmesriikide õigusnormide ühtlustamist, et toetada liikmesriikide poolt lõikes 1 osutatud eesmärkide

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

saavutamisele kaasaaitamiseks võetavaid meetmeid, teeb ta erandina lõikest 1 otsuse vastavalt artiklis 251 ettenähtud menetlusele.

Artikkel 14

1. Kooskõlas käesoleva artikli ning artiklite 15, 26, artikli 47 lõike 2, artiklite 49, 80, 93 ja 95 sätetega ning ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, võtab ühendus meetmeid, et rajada järk-järgult siseturg perioodi jooksul, mis lõpeb 31. detsembril 1992.

2. Siseturg hõlmab sisepiirideta ala, mille ulatuses tagatakse kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine vastavalt käesoleva lepingu sätetele.

3. Komisjoni ettepaneku põhjal määrab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks suunised ja tingimused, mis on vajalikud tasakaalustatud edasimineku tagamiseks kõigis asjassepuutuvates sektorites.

Artikkel 15

Koostades oma ettepanekuid artiklis 14 seatud eesmärkide saavutamiseks, võtab komisjon arvesse nende jõupingutuste ulatust, mida erineva arengutasemega rahvamajandustel tuleb siseturu rajamise perioodil teha, ning ta võib ette panna asjakohaseid sätteid.

Kui need sätted kehtestatakse eranditena, peavad need olema ajutised ja võimalikult vähe häirima ühisturu toimimist.

Artikkel 16

Ilma et see piiraks artiklite 73, 86 ja 87 kohaldamist ning arvestades kohta, mis liidu ühistes väärtustes kuulub üldist majandushuvi pakkuvatele teenustele, nagu ka nende osa ühiskondliku ja territoriaalse ühtekuuluvuse edendamisel, hoolitsevad ühendus ja liikmesriigid, igaüks oma vastavate volituste ja käesoleva lepingu kohaldamisala piires, et niisugused teenused toimiksid põhimõtete ja tingimuste alusel, mis võimaldavad neil täita oma ülesandeid.

TEINE OSA

Liidu kodakondsus

Artikkel 17

1. Käesolevaga kehtestatakse liidu kodakondsus. Iga isik, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus, on liidu kodanik. Liidu kodakondsus täiendab, kuid ei asenda liikmesriigi kodakondsust.

2. Liidu kodanikel on käesoleva lepinguga antud õigused ja sellest tulenevad kohustused.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 18

1. Igal liidu kodanikul on õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, kui käesoleva lepinguga ja selle rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti.

2. Kui selle eesmärgi saavutamiseks osutub vajalikuks ühenduse meetmete võtmine ja käesolev leping ei ole ette näinud selleks vajalikke volitusi, võib nõukogu vastu võtta sätted lõikes 1 osutatud õiguste kasutamise hõlbustamiseks. Nõukogu teeb otsuse vastavalt artiklis 251 ettenähtud menetlusele.

3. Lõiget 2 ei kohaldata passe, isikutunnistusi, elamislube ja muid selliseid dokumente käsitlevate sätete suhtes ega sotsiaalkindlustuse või sotsiaalkaitse alaste sätete suhtes.

Artikkel 19

1. Igal liidu kodanikul, kes elab liikmesriigis, mille kodanik ta ei ole, on selles liikmesriigis kohalikel valimistel õigus valida ja olla valitud samadel tingimustel kui selle riigi kodanikel. Seda õigust kasutatakse vastavalt nõukogu poolt ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga vastuvõetud üksikasjalikule korrale; nimetatud korras võib ette näha erandeid, kui neid õigustavad liikmesriigi eriomased probleemid.

2. Ilma et see piiraks artikli 190 lõike 4 ja selle rakendamiseks vastuvõetud sätete kohaldamist, on igal liidu kodanikul, kes elab liikmesriigis, mille kodanik ta ei ole, selles liikmesriigis Euroopa Parlamendi valimistel õigus valida ja olla valitud samadel tingimustel kui selle riigi kodanikel. Seda õigust kasutatakse vastavalt nõukogu poolt ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga vastuvõetud üksikasjalikule korrale; nimetatud korras võib ette näha erandeid, kui neid õigustavad liikmesriigi eriomased probleemid.

Artikkel 20

Igal liidu kodanikul on mingi kolmanda riigi territooriumil, kus ei ole esindatud see liikmesriik, mille kodanik ta on, õigus saada kaitset iga teise liikmesriigi diplomaatilistelt ja konsulaarasutustelt samadel tingimustel kui selle teise liikmesriigi oma kodanikel. Liikmesriigid kehtestavad omavahel vajalikud eeskirjad ning alustavad nimetatud kaitse kindlustamiseks vajalikke rahvusvahelisi läbirääkimisi.

Artikkel 21

Igal liidu kodanikul on õigus pöörduda petitsiooniga Euroopa Parlamendi poole vastavalt artiklile 194.

Igal liidu kodanikul on õigus pöörduda ombudsmani poole, kelle ametikoht luuakse vastavalt artiklile 195.

Iga liidu kodanik võib kirjutada ükskõik millisele käesolevas artiklis või artiklis 7 osutatud institutsioonile või organile ühes artiklis 314 nimetatud keeltest ja saada vastuse samas keeles.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 22

Iga kolme aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele aruande käesoleva osa sätete kohaldamise kohta. Selles aruandes võetakse arvesse liidu arengut.

Selle põhjal ning ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, võib nõukogu võtta ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga käesolevas osas ettenähtud õiguste suurendamiseks või täiendamiseks vastu sätteid, mida ta soovib liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas nende põhiseadusest tulenevate nõuetega.

KOLMAS OSA

Ühenduse poliitika

I JAOTIS

Kaupade vaba liikumine

Artikkel 23

1. Ühendus rajaneb tolliliidul, mis hõlmab kogu kaubavahetust ning millega kaasneb impordi- ja ekspordimaksude ja kõigi samaväärse toimega maksude keelustamine liikmesriikide vahel, samuti ühise tollitariifistiku vastuvõtmine nende suhetes kolmandate riikidega.

2. Käesoleva jaotise artikli 25 ja 2. peatüki sätted kehtivad liikmesriikidest pärit toodete ning kolmandatest riikidest toodud toodete suhtes, mis on liikmesriikides vabas ringluses.

Artikkel 24

Kolmandast riigist toodud tooted loetakse liikmesriigis vabas ringluses olevaks, kui on täidetud impordiformaalsused ning tasutud tollimaksud või samaväärse toimega maksud, mida tuleb maksta selles liikmesriigis, ja kui selliseid tolli- või muid makse pole täielikult või osaliselt tagastatud.

1. PEATÜKK

Tolliliit

Artikkel 25

Liikmesriikide vahel on keelatud impordi- ja ekspordimaksud ja samaväärse toimega maksud. See keeld kehtib ka fiskaalsete tollimaksude suhtes.

Artikkel 26

Ühise tollitariifistiku maksumäärad kehtestab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 27

Täites talle käesolevas peatükis antud ülesandeid, juhindub komisjon:

- a) vajadusest edendada liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelist kaubandust;
- b) konkurentsitingimuste arengust ühenduse piires niivõrd, kuivõrd see parandab ettevõtjate konkurentsivõimet;
- c) ühenduse nõuetest toorainega ja pooltoodetega varustamise suhtes; seoses sellega kannab komisjon hoolt, et valmistoodete puhul välditaks konkurentsitingimuste kahjustamist liikmesriikide vahel;
- d) vajadusest vältida tõsiseid häireid liikmesriikide majanduses ning tagada tootmise ratsionaalne areng ja tarbimise laienemine ühenduse piires.

2. PEATÜKK

Liikmesriikidevaheliste koguseliste piirangute keelamine

Artikkel 28

Keelatakse liikmesriikidevahelised koguselised impordipiirangud ja kõik samaväärsed toimega meetmed.

Artikkel 29

Keelatakse liikmesriikidevahelised koguselised ekspordipiirangud ja kõik samaväärsed toimega meetmed.

Artikkel 30

Artiklite 28 ja 29 sätted ei välista ekspordi, impordi või transiitkaupade suhtes kehtestatud keelde või piiranguid, kui need on õigustatud kõlbluse, avaliku korra või avaliku julgeoleku seisukohalt; inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitsmiseks; kunstilise, ajaloolise ja arheoloogilise väärtusega rahvusliku rikkuse või tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks. Sellised keelud või piirangud ei kujuta endast siiski suvalise diskrimineerimise vahendit või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piiramist.

Artikkel 31

1. Liikmesriigid kohandavad kaubanduslikke riigimonopole nii, et kaupade hankimis- ja turustamistingimuste suhtes ei oleks diskrimineerimist liikmesriikide kodanike vahel.

Käesoleva artikli sätted kehtivad iga asutuse suhtes, kelle kaudu liikmesriik kas juriidiliselt või faktiliselt, otseselt või kaudselt kontrollib, määrab või oluliselt mõjutab liikmesriikidevahelist importi ja ekspordi. Käesolevad sätted on kohaldatavad samuti monopolide suhtes, mis põhinevad riigi antud ainuõigusel.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Liikmesriigid hoiduvad kehtestamast uusi meetmeid, mis on vastuolus lõikes 1 sätestatud põhimõtetega või mis piiravad liikmesriikidevaheliste tollimaksude ja koguseliste piirangute keelamist käsitlevate artiklite reguleerimisala.

3. Kui kaubanduslikul riigimonopolil on eeskirju, mille eesmärk on kergendada põllumajandustoodete müüki või saada nendest suurimat tulu, tuleb käesoleva artikli eeskirjade kohaldamisel anda samaväärsed tagatised asjassepuutuvate tootjate tööhõive ja elatustaseme kindlustamiseks.

II JAOTIS

Põllumajandus

Artikkel 32

1. Ühisturg hõlmab ka põllumajandust ja põllumajandustoodetega kauplemist. Põllumajandustooted tähendavad põllundus-, loomakasvatus- ja kalandustooteid ning nende toodetega otseselt seotud esmatöötlemissaadusi.

2. Ühisturu rajamiseks ettenähtud eeskirjad kehtivad ka põllumajandustoodete suhtes, kui artiklites 33–38 ei ole sätestatud teisiti.

3. Tooted, mille suhtes kohaldatakse artiklite 33–38 sätteid, on loetletud käesoleva lepingu I lisas.

4. Põllumajandustoodete ühisturu toimimise ja arenguga peab kaasnema ühise põllumajanduspoliitika kehtestamine.

Artikkel 33

1. Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid on:

- a) tõsta põllumajanduse tootlikkust tehnilise progressi edendamise ning põllumajandusliku tootmise ratsionaalse arengu tagamise ja tootmistegurite, eelkõige tööjõu optimaalse kasutamise teel;
- b) selle kaudu kindlustada põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase, eelkõige põllumajandusega tegelevate inimeste isikutulu suurendamise teel;
- c) stabiliseerida turud;
- d) tagada varude kättesaadavus;
- e) tagada mõistlikud tarbijahinnad.

2. Ühise põllumajanduspoliitika ja selle rakendamise erimeetodite väljatöötamisel võetakse arvesse:

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- a) põllumajandusliku tegevuse eripära, mis tuleneb põllumajanduse sotsiaalsest struktuurist ning põllumajanduspiirkondade struktuurilistest ja looduslikest erinevustest;
- b) vajadust viia asjakohaseid kohandamisi ellu järk-järgult;
- c) tõsiasi, et liikmesriikides kujutab põllumajandus endast kogu rahvamajandusega tihedalt seotud sektorit.

Artikkel 34

1. Artiklis 33 seatud eesmärkide saavutamiseks kehtestatakse ühine põllumajanduse turukorraldus.

Sõltuvalt tootest on selleks korralduseks üks järgmistest:

- a) ühised konkurentsieeskirjad;
- b) eri riikide turukorralduse kohustuslik koordineerimine;
- c) Euroopa turukorraldus.

2. Koosõlas lõikega 1 kehtestatud ühine korraldus võib hõlmata kõiki meetmeid, mis on nõutavad artiklis 33 seatud eesmärkide saavutamiseks, eelkõige hindade reguleerimist, toetusi mitmesuguste saaduste tootmiseks ja turustamiseks, varude ladustamis- ja ülekandmissüsteemi ning ühist impordi ja ekspordi stabiliseerimise süsteemi.

Ühine korraldus piirdub artiklis 33 seatud eesmärkide taotlemisega ja välistab ühenduse piires igasuguse tootjate või tarbijate diskrimineerimise.

Igasugune ühine hinnapoliitika rajaneb ühistel kriteeriumidel ja ühesugustel arvutusmeetoditel.

3. Et võimaldada lõikes 1 märgitud ühise korralduse eesmärke saavutada, võidakse luua üks või mitu põllumajanduse arendus- ja tagatisfondi.

Artikkel 35

Et võimaldada artiklis 33 seatud eesmärke saavutada, võidakse ühise põllumajanduspoliitika raames ette näha järgmisi meetmeid:

- a) efektiivne jõupingutuste koordineerimine kutseõppe, uuringute ja põllumajanduslike teadmiste levitamise alal; see võib hõlmata projektide või institutsioonide ühisrahastamist;
- b) ühismeetmed teatud toodete tarbimise edendamiseks.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 36

Konkurentsieeskirju käsitleva peatüki sätteid kohaldatakse põllumajandussaaduste tootmise ja nendega kauplemise suhtes ainult selles ulatuses, nagu nõukogu artikli 37 lõigete 2 ja 3 raames ning vastavalt seal ettenähtud menetlusele määrab, võttes arvesse artiklis 33 seatud eesmäärke.

Eelkõige võib nõukogu lubada toetust anda:

- a) struktuuriliste või looduslike tingimuste tõttu halvemuses olevate ettevõtjate kaitseks;
- b) majandusarengu programmide raames.

Artikkel 37

1. Ühise põllumajanduspoliitika põhisuundade väljatöötamiseks kutsub komisjon kohe pärast käesoleva lepingu jõustumist kokku liikmesriikide konverentsi, selleks et võrrelda nende põllumajanduspoliitikat, eelkõige koostades ülevaate liikmesriikide ressurssidest ja vajadustest.

2. Olles võtnud arvesse lõikes 1 ettenähtud konverentsi töö tulemusel, teeb komisjon kahe aasta jooksul pärast käesoleva lepingu jõustumist ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ettepanekud ühise põllumajanduspoliitika väljatöötamiseks ja rakendamiseks, sealhulgas riikide turukorralduse asendamiseks ühega artikli 34 lõikes 1 ettenähtud ühise korralduse vormidest ning käesolevas jaotises täpsustatud meetmete rakendamiseks.

Nendes ettepanekutes võetakse arvesse käesolevas jaotises käsitletud põllumajandusküsimuste omavahelist seotust.

Nõukogu annab kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga määrusi ja direktiive või teeb otsuseid, ilma et eelõeldu piiraks tema õigust anda ka soovitusi.

3. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega ja vastavalt lõikele 2 asendada riikide turukorralduse ühise korraldusega, mis on ette nähtud artikli 34 lõikes 1, kui:

- a) ühine korraldus võimaldab selle meetme vastu olevatele ja kõnealuse toodangu jaoks turukorraldust omavatele liikmesriikidele asjassepuutuvate tootjate tööhõive ning elatustaseme samaväärseid tagatise, võttes arvesse võimalikke kohandamisi ja aja jooksul vajalikku osutuvat spetsialiseerumist;
- b) selline korraldus tagab ühenduse piires samasugused kaubandustingimused, kui on riigi siseturul.

4. Kui teatud tooraine jaoks luuakse ühine korraldus enne, kui on olemas ühine korraldus vastava töödeldud toote jaoks, siis sellist toorainet, mida kasutatakse kolmandatesse riikidesse eksporditavate töödeldud toodete valmistamiseks, võib sisse vedada väljastpoolt ühendust.

Artikkel 38

Kui mõnes liikmesriigis kehtib mingi toote riiklik turukorraldus või rakendatakse samaväärse toimega siseriiklikke eeskirju, mis kahjustavad samasuguse toodangu konkurentsivõimet teises

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

liikmesriigis, rakendavad liikmesriigid tasakaalustumakset selle toote impordile liikmesriigist, kus niisugune turukorraldus või eeskirjad kehtivad, juhul kui see riik ei rakenda tasakaalustumakseid ekspordi puhul.

Komisjon määrab kindlaks nimetatud maksete taseme, mis on vajalik tasakaalu saavutamiseks; ta võib lubada ka muid abinõusid, mille tingimused ja üksikasjad ta kindlaks määrab.

III JAOTIS

Isikute, teenuste ja
kapitali vaba liikumine

1. PEATÜKK

Töötajad

Artikkel 39

1. Tagatakse töötajate liikumisvabadus ühenduse piires.
2. Selline liikumisvabadus nõuab igasuguse kodakondsusel põhineva liikmesriikide töötajate diskrimineerimise kaotamist nii töölevõtmisel, töö tasustamisel kui ka muude töötingimuste puhul.
3. Alludes piirangutele, mis on õigustatud avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise seisukohalt, toob see endaga kaasa õiguse:
 - a) võtta vastu tegelikult tehtud tööpakkumisi;
 - b) liikuda sel eesmärgil vabalt liikmesriikide territooriumil;
 - c) viibida liikmesriigis, et seal töötada kooskõlas selle riigi kodanike töösuhteid reguleerivate õigus- ja haldusnormidega;
 - d) jääda liikmesriigi territooriumile pärast selles riigis töötamist kooskõlas tingimustega, mis lülitatakse komisjoni poolt koostatavatesse rakendusmäärustesse.
4. Käesoleva artikli sätted ei hõlma avalikku teenistust.

Artikkel 40

Nõukogu annab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast majandus- ja sotsiaalkomiteega konsulteerimist direktiivid või määrused, milles nähakse ette artiklis 39 määratletud töötajate liikumisvabaduse saavutamiseks vajalikud meetmed, eelkõige:

- a) tagades tiheda koostöö riikide tööhõivetalituste vahel;
- b) kaotades niisugused siseriiklikest õigusaktidest või liikmesriikide vahel varem sõlmitud lepingutest tulenevad haldusmenetlused ja -tavad ning vabale töökohale

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

asumise õigusega seotud tähtjad, mille säilitamine takistaks töötajate liikumisvabaduse kehtestamist;

- c) kaotades kõik sellised siseriiklike õigusaktide või varem liikmesriikide vahel sõlmitud lepingute põhjal ettenähtud tähtjad ja muud piirangud, mis seavad teiste liikmesriikide töötajatele töökoha vaba valiku suhtes tingimusi, mis erinevad oma riigi töötajatele seatud tingimustest;
- d) seades sisse sobiva mehhanismi tööpakkumiste ja tööotsijate kokkuviiamiseks ning hõlbustades tööturul nõudmise ja pakkumise tasakaalu saavutamist sellisel viisil, mis väldiks tõsist ohtu elatus- ja tööhõivetasemele eri piirkondades ja tööstusharudes.

Artikkel 41

Liikmesriigid toetavad noorte töötajate vahetamist ühisprogrammi raames.

Artikkel 42

Nõukogu võtab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele sotsiaalkindlustuse valdkonnas meetmeid, mis on vajalikud töötajate liikumisvabaduse tagamiseks; selleks kehtestab ta korra, millega kindlustatakse võõrtöötajatele ja nende ülalpeetavatele:

- a) kõigi eri riikide õigusaktide kohaselt arvessevõetavate perioodide kokkuliitmine, et omandada ja säilitada õigus saada toetust ja arvutada toetuse suurus;
- b) toetuse maksmine isikutele, kes elavad liikmesriigi territooriumil.

Artiklis 251 sätestatud menetluse kohaldamisel teeb nõukogu otsused ühehäälselt.

2. PEATÜKK

Asutamisõigus

Artikkel 43

Allpool esitatud sätete kohaselt keelatakse piirangud, mis kitsendavad liikmesriigi kodaniku asutamisvabadust teise liikmesriigi territooriumil. Niiviisi keelatakse ka piirangud, mis takistavad mis tahes liikmesriigi territooriumile asunud liikmesriigi kodanikel rajada esindusi, filiaale ja tütarettevõtjaid.

Kui kapitali käsitleva peatüki sätetest ei tulene teisiti, hõlmab asutamisvabadus õigust alustada ja jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana ning asutada ja juhtida ettevõtjaid, eriti äriühinguid artikli 48 teises lõigus määratletud tähenduses, neil tingimustel, mida oma kodanike jaoks sätestab selle riigi õigus, kus niisugune asutamine toimub.

Artikkel 44

1. Asutamisvabaduse saavutamiseks teataval tegevusalal annab nõukogu artiklis 251 sätestatud menetluse kohaselt ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega direktiive.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Nõukogu ja komisjon täidavad eelnevatest sätetest tulenevaid ülesandeid, eelkõige:

- a) käsitledes üldjuhul prioriteetsena tegevusalasid, mille puhul asutamisevabadus tagab eriti väärtusliku panuse tootmise ja kaubanduse arendamisse;
- b) tagades tiheda koostöö liikmesriikide pädevate asutuste vahel selleks, et kindlaks teha mitmesuguste tegevusalade konkreetne olukord ühenduse piires;
- c) kaotades kas siseriiklikest õigusaktidest või varem liikmesriikide vahel sõlmitud lepingutest tulenevad haldusmenetlused ja -tavad, mille säilitamine kujuneks takistuseks asutamisevabadusele;
- d) tagades, et ühe liikmesriigi töötajad, kes on võetud tööle teise liikmesriigi territooriumil, võivad jääda sellele territooriumile, et alustada seal tegevust füüsilisest isikust ettevõtjana, kui nad täidavad tingimusi, mille täitmist neilt nõutaks siis, kui nad siseneksid sellesse riiki ajal, mil nad sellist tegevust alustada kavatsevad;
- e) võimaldades ühe liikmesriigi kodanikel omandada ja kasutada teise liikmesriigi territooriumil asuvat maad ning ehitisi, kuivõrd see ei ole vastuolus artikli 33 lõikes 2 esitatud põhimõtetega;
- f) kaotades järk-järgult asutamisevabaduse piirangud igas kõnealuses tegevusharus nii tingimuste puhul, mis on seotud mingi liikmesriigi territooriumil esinduste, filiaalide ja tütarettevõtjate asutamisega, kui ka tingimuste puhul, mis reguleerivad emettevõtja töötajate asumist sellistes esindustes, filiaalides ja tütarettevõtjates juhtimis- või järelevalveülesandeid täitma;
- g) kooskõlastades vastavalt vajadusele tagatise, mida liikmesriigid nõuavad äriühingutelt artikli 48 teises lõigus määratletud tähenduses nii osanike ja aktsionäride kui ka kolmandate isikute huvide kaitseks, pidades silmas selliste tagatiste muutmist võrdväärseks kogu ühenduse ulatuses;
- h) veendudes, et liikmesriikide antava abiga ei rikuta asutamistingimusi.

Artikkel 45

Käesoleva peatüki sätteid ei kohaldata liikmesriigis tegevuse puhul, mis selles riigis on kas või ajutiselt seotud avaliku võimu teostamisega.

Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada, et käesoleva peatüki sätteid ei kohaldata teatud tegevusalade suhtes.

Artikkel 46

1. Käesoleva peatüki sätted ja nende alusel võetud meetmed ei mõjuta nende õigus- ja haldusnormide kohaldatavust, mis sätestavad välisriigi kodanike teistsuguse kohtlemise avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise huvides.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Tehes otsuse vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele, annab nõukogu direktiivid eespool mainitud sätete kooskõlastamiseks.

Artikkel 47

1. Selleks et hõlbustada tegevuse alustamist ja jätkamist füüsilisest isikust ettevõtjana, annab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele direktiive diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsioonitõendite vastastikuse tunnustamise kohta.

2. Samal eesmärgil annab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele direktiive liikmesriikides nende õigus- ja haldusnormide kooskõlastamiseks, mis käsitlevad tegevuse alustamist ja jätkamist füüsilisest isikust ettevõtjana. Artiklis 251 sätestatud menetluse kohaldamisel otsustab nõukogu ühehäälselt selliste direktiivide andmise, mille rakendamiseks tuleb vähemalt ühes liikmesriigis muuta kutsealasisid reguleerivaid seadusega kehtestatud põhimõtteid, mis on seotud füüsiliste isikute koolituse ja kutsealale pääsemise tingimustega. Muudel puhkudel teeb nõukogu otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

3. Meditsiini-, meditsiiniga seotud ning farmaatsiaerialade puhul sõltub piirangute järkjärguline kaotamine nendel aladel töötamise tingimuste kooskõlastamisest eri liikmesriikides.

Artikkel 48

Äriühingud, mis on asutatud vastavalt liikmesriigi seadusele ja millel on ühenduse piires registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht, võrdsustatakse käesoleva peatüki sätete kohaldamise korral füüsiliste isikutega, kes on liikmesriikide kodanikud.

Äriühingutena mõistetakse tsiviil- või kaubandusõiguslikke äriühinguid, samuti ühistuid ja muid avalik-õiguslikke või eraõiguslikke juriidilisi isikuid, välja arvatud mittetulundusühingud.

3. PEATÜKK

Teenused

Artikkel 49

Järgnevate sätete kohaselt keelatakse ühenduse piires teenuste osutamise vabaduse piirangud liikmesriikide kodanike suhtes, kes asuvad mõnes teises ühenduse riigis kui see isik, kellele teenuseid pakutakse.

Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega kohaldada käesoleva peatüki sätteid kolmanda riigi kodanike suhtes, kes osutavad teenuseid ja asuvad ühenduse piires.

Artikkel 50

Teenustena mõistetakse käesolevas lepingus tavaliselt tasulist tegevust niivõrd, kuivõrd see ei ole reguleeritud kaupade, kapitali ja isikute vaba liikumist käsitlevate sätetega.

Teenuste hulka kuuluvad eelkõige:

- a) tööstuslik tegevus,

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- b) kaubanduslik tegevus,
- c) käsitööstuslik tegevus,
- d) vabakutseline tegevus.

Ilma et see piiraks asutamisõigust käsitleva peatüki sätete kohaldamist, võib teenust osutav isik ajutiselt jätkata oma tegevust riigis, kus seda teenust osutatakse, samadel tingimustel, mis see riik on seadnud oma kodanikele.

Artikkel 51

1. Transporditeenuste osutamise vabadust käsitletakse transpordi jaotise sätetes.
2. Kapitali liikumisega seotud pangandus- ja kindlustusteenused liberaliseeritakse rööbiti kapitali liikumise liberaliseerimisega.

Artikkel 52

1. Et saavutada teenuse liberaliseerimine, annab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ning Euroopa Parlamendiga direktiivid, tehes otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.
2. Lõikes 1 märgitud direktiivide puhul käsitletakse üldjuhul prioriteetsena neid teenuseid, mis otseselt mõjutavad tootmiskulusid või mille liberaliseerimine aitab edendada kaubavahetust.

Artikkel 53

Kui liikmesriikide üldine majandusolukord ja vastava majandussektori olukord võimaldavad, teatavad nad oma valmisolekust liberaliseerida teenused üle selle määra, kui on nõutud artikli 52 lõike 1 alusel antud direktiivides.

Komisjon annab selleks nendele liikmesriikidele soovitusi.

Artikkel 54

Niikaua kui teenuste osutamise vabaduse piirangud ei ole kaotatud, rakendab iga liikmesriik selliseid piiranguid kõigi isikute suhtes, kes osutavad teenuseid artikli 49 esimeses lõigus määratletud tähenduses, tegemata vahet nende kodakondsuse või elukoha alusel.

Artikkel 55

Käesolevas peatükis käsitletud küsimuste puhul rakendatakse artiklite 45–48 sätteid.

4. PEATÜKK

Kapital ja maksed

Artikkel 56

1. Käesoleva peatüki sätete kohaselt keelatakse kõik kapitali liikumise piirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel.

2. Käesoleva peatüki sätete kohaselt keelatakse kõik maksepiirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel.

Artikkel 57

1. Artikli 56 sätted ei takista kohaldamast kolmandate riikide suhtes 31. detsembril 1993 siseriikliku või ühenduse õiguse järgi kehtivaid piiranguid, mis käsitlevad kapitali liikumist kolmandatesse riikidesse või kolmandatest riikidest seoses otseinvesteeringutega – kaasa arvatud investeeringud kinnisvarasse –, asutamisega, finantsteenuste osutamisega või väärtpaberite lubamisega kapitaliturgudele. Eesti ja Ungari siseriikliku õiguse järgi kehtivate piirangute puhul on vastav kuupäev 31. detsember 1999.

2. Püüdes saavutada võimalikult laialdast kapitali vaba liikumist liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel ning ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste peatükkide kohaldamist, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega ja komisjoni ettepaneku põhjal võtta meetmeid kapitali liikumise kohta kolmandatesse riikidesse ja kolmandatest riikidest seoses otseinvesteeringutega – kaasa arvatud investeeringud kinnisvarasse –, asutamisega, finantsteenuste osutamisega või väärtpaberite lubamisega kapitaliturgudele. Käesoleva lõike põhjal võetavate meetmete puhul, mis kujutavad endast ühenduse õiguses sammu tagasi kapitali kolmandatesse riikidesse ja kolmandatest riikidest liikumise liberaliseerimisel, on nõutav ühehäälsus.

Artikkel 58

1. Artikli 56 sätted ei mõjuta liikmesriikide õigust:

- a) kohaldada oma maksuseaduste vastavaid sätteid, mis eristavad maksumaksjaid nende elukoha või nende kapitali investeerimise koha põhjal;
- b) võtta kõiki vajalikke meetmeid, et takistada siseriiklike õigusnormide rikkumist, eriti maksustamise ja rahaasutuste usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve alal, või kehtestada kapitali liikumise deklareerimise kord haldamiseks vajalike või statistiliste andmete saamiseks, või võtta meetmeid, mis on õigustatud avaliku korra või avaliku julgeoleku seisukohalt.

2. Käesoleva peatüki sätted ei mõjuta niisuguste asutamisoiguse piirangute kohaldamist, mis on kooskõlas käesoleva lepinguga.

3. Lõigetes 1 ja 2 märgitud meetmed ja kord ei tohi kujutada endast suvalise diskrimineerimise vahendit ega varjatud piirangut kapitali ja maksete vabale liikumisele artikli 56 tähenduses.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 59

Kui erandlike asjaolude tõttu kapitali liikumine kolmandatesse riikidesse või kolmandatest riikidest põhjustab või ähvardab põhjustada tõsiseid raskusi majandus- ja rahaliidu toimimises, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Keskpangaga võtta kolmandate riikide suhtes mitte kauemaks kui kuueks kuuks tarvitusele kaitsemeetmed, kui sellised meetmed on vältimatud.

Artikkel 60

1. Kui artiklis 301 märgitud juhtudel peetakse vajalikuks ühenduse meetmeid, võib nõukogu vastavalt artiklis 301 sätestatud menetlusele võtta asjassepuutuvate kolmandate riikide suhtes kapitali liikumise ja maksetega seotud vajalikke kiireloomulisi meetmeid.

2. Ilma et see piiraks artikli 297 kohaldamist ning niikaua kui nõukogu ei ole võtnud meetmeid lõike 1 alusel, võib liikmesriik tõsiste poliitiliste põhjuste korral ning kiireloomulisuse tõttu võtta kapitali liikumise ja maksete suhtes kolmanda riigi vastu ühepoolseid meetmeid. Komisjoni ja teisi liikmesriike informeeritakse niisugustest meetmetest hiljemalt nende jõustumise kuupäeval.

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal otsustada, et asjassepuutuval liikmesriigil tuleb niisugused meetmed muuta või tühistada. Nõukogu eesistuja informeerib Euroopa Parlamenti igast niisugusest nõukogu otsusest.

IV JAOTIS

Viisa-, varjupaiga-, sisserände- ja muu isikute vaba liikumisega seotud poliitika

Artikkel 61

Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala järkjärguliseks rajamiseks võtab nõukogu:

- a) viie aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist meetmed isikute vaba liikumise tagamiseks vastavalt artiklile 14 koos nendega otseselt seotud kõrvalmeetmetega välispiirikontrolli, varjupaiga ja sisserände kohta vastavalt artikli 62 lõigetele 2 ja 3, artikli 63 lõike 1 punktile a ja lõike 2 punktile a ning meetmed kuritegevuse ennetamiseks ja tõkestamiseks vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 31 punktile e;
- b) muud meetmed varjupaiga, sisserände ja kolmandate riikide kodanike õiguste kaitse valdkonnas vastavalt artiklile 63;
- c) õiguslase koostöö meetmed tsiviilasjades, nagu on ette nähtud artiklis 65;
- d) vajalikud meetmed halduskoostöö edendamiseks ja tugevdamiseks, nagu on ette nähtud artiklis 66;
- e) politseikoostöö ja õiguslase koostöö meetmed kriminaalasjades, mille eesmärk on kuritegevuse ennetamise ja tõkestamise abil saavutada liidu piires vastavalt Euroopa Liidu lepingu sätetele kõrge turvalisuse tase.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 62

Vastavalt artiklis 67 osutatud menetlusele võtab nõukogu viie aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist:

- 1) meetmed, millega vastavalt artiklile 14 tagatakse igasuguse kontrolli puudumine isikute, kas liidu või kolmandate riikide kodanike suhtes sisepiiride ületamisel;
- 2) liikmesriikide välispiiride ületamisega seotud meetmed, millega kehtestatakse:
 - a) normid ja kord, mida liikmesriigid järgivad isikute kontrollimisel sellistel piiridel;
 - b) viisaeeskirjad kuni kolmekuulise kavatsetud viibimise puhuks, sealhulgas:
 - i) nimekiri nendest kolmandatest riikidest, mille kodanikel peab välispiiride ületamiseks olema viisa, ja nendest kolmandatest riikidest, mille kodanikud on sellest nõudest vabastatud;
 - ii) liikmesriikide viisade väljastamise kord ja tingimused;
 - iii) ühtne viisavorm;
 - iv) eeskirjad ühtse viisa kohta;
- 3) meetmed, mis sätestavad tingimused, mille kohaselt kolmandate riikide kodanikel on õigus reisida liikmesriikide territooriumil kuni kolme kuu vältel.

Artikkel 63

Vastavalt artiklis 67 osutatud menetlusele võtab nõukogu viie aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist:

- 1) kooskõlas pagulasseisundit käsitleva 28. juuli 1951. aasta Genfi konventsiooniga ja 31. jaanuari 1967. aasta protokolliga ning teiste asjakohaste lepingutega varjupaika käsitlevad meetmed järgmistes valdkondades:
 - a) kriteeriumid ja mehhanismid, et määrata, milline liikmesriik vastutab varjupaigataotluse läbivaatamise eest, mille on ühes liikmesriigis esitanud kolmanda riigi kodanik;
 - b) varjupaigataotlejate vastuvõtu miinimumnõuded liikmesriikides;
 - c) kolmandate riikide kodanike pagulaseks tunnistamise miinimumnõuded;
 - d) pagulasseisundi andmise või äravõtmise menetluste miinimumnõuded liikmesriikides;
- 2) pagulasi ja ümberasustatud isikuid käsitlevad meetmed järgmistes valdkondades:

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- a) miinimumnõuded ajutise kaitse andmiseks kolmandatest riikidest pärit ümberasustatud isikutele, kes ei saa naasta oma päritolumaale, ja isikutele, kes muul põhjusel vajavad rahvusvahelist kaitset;
 - b) liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamine pagulaste ja ümberasustatud isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel;
- 3) sisserändepoliitikat käsitlevad meetmed järgmistes valdkondades:
- a) sissesõidu- ja elamistingimused ning selle korra normid, mille kohaselt liikmesriigid väljastavad pikaajalisi viisasid ja elamislube, sealhulgas neid, mille eesmärk on perekondade taasühinemine;
 - b) ebaseaduslik sisseränne ja ebaseaduslik elamine riigis, kaasa arvatud ebaseaduslikult riigis elavate isikute repatrieerimine;
- 4) meetmed, mis määravad kindlaks õigused ja tingimused, mille korral kolmandate riikide kodanikud, kes elavad seaduslikult ühes liikmesriigis, võivad elada teistes liikmesriikides.

Meetmed, mida nõukogu võtab vastavalt punktidele 3 ja 4, ei takista ühtki liikmesriiki mainitud valdkondades säilitamast või kehtestamast siseriiklikke norme, mis sobivad kokku käesoleva lepingu ja rahvusvaheliste kokkulepetega.

Meetmete suhtes, mis tuleb võtta punkti 2 alapunkti b, punkti 3 alapunkti a ja punkti 4 alusel, ei kohaldata eespool nimetatud viieaastast tähtaega.

Artikkel 64

1. Käesolev jaotis ei mõjuta nende kohustuste täitmist, mis on liikmesriikidel avaliku korra säilitamiseks ja sisejulgeoleku kaitseks.

2. Juhul kui kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevool tingib hädaolukorra ühes või mitmes liikmesriigis, võib nõukogu võtta komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega kõnealuste liikmesriikide kasuks ajutisi meetmeid, mille kestus ei ületa kuut kuud, ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist.

Artikkel 65

Vastavalt artiklile 67 ja siseturu häireteta toimimiseks vajalikul määral võetavad õiguslase koostöö piiriülese toimega meetmed tsiviilasjus hõlmavad:

- a) järgmistele valdkondade täiustamist ja lihtsustamist:
 - kohtu- ja kohtuväliste dokumentide piiriülese kättetoimetamise süsteem;
 - koostöö tõendite kogumisel;
 - tsiviil- ja kaubandusajades tehtud otsuste vastastikune tunnustamine ja täitmine, kaasa arvatud kohtuvälised otsused;

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- b) liikmesriikides seaduste ja kohtualluvuse konflikti suhtes kohaldatavate eeskirjade kokkusobivuse edendamist;
- c) tsiviilasjade lahendamise tõrgeteta sujumiseks takistuste kõrvaldamist, vajaduse korral edendades liikmesriikides kohaldatavate tsiviilkohtumenetlusnormide kokkusobivust.

Artikkel 66

Vastavalt artiklis 67 osutatud menetlusele võtab nõukogu meetmed, et tagada käesoleva jaotisega hõlmatud valdkondades koostöö liikmesriikide vastavate valitsusasutuste vahel, samuti nende asutuste ja komisjoni vahel.

Artikkel 67

1. Amsterdami lepingu jõustumisele järgneva viieaastase üleminekuperioodi vältel teeb nõukogu otsused ühehäälselt komisjoni ettepaneku või liikmesriigi algatuse põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

2. Selle viie aasta järel:

- teeb nõukogu otsused komisjoni ettepanekute põhjal; komisjon vaatab läbi kõik liikmesriikide taotlused, mis puudutavad nõukogule ettepaneku tegemist;
- teeb nõukogu pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt otsuse artiklis 251 osutatud menetluse kohaldamise kohta kõigi või mõne käesoleva jaotisega hõlmatud valdkonna suhtes, kohandades Euroopa Kohtu volitustega seotud sätteid.

3. Erandina lõigetest 1 ja 2 võtab nõukogu alates Amsterdami lepingu jõustumisest artikli 62 lõike 2 punkti b alapunktides i ja iii osutatud meetmed kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

4. Erandina lõikest 2 võtab nõukogu viie aasta vältel pärast Amsterdami lepingu jõustumist artikli 62 lõike 2 punkti b alapunktides ii ja iv osutatud meetmed vastavalt artiklis 251 osutatud menetlusele.

5. Erandina lõikest 1 võtab nõukogu vastavalt artiklis 251 ettenähtud menetlusele vastu:

- artikli 63 lõikes 1 ja lõike 2 punktis a ettenähtud meetmed, tingimusel et nõukogu on enne seda käesoleva artikli lõike 1 kohaselt vastu võtnud ühenduse õigusaktid, milles määratakse kindlaks neid küsimusi reguleerivad ühiseeskirjad ja peamised põhimõtted;
- artiklis 65 ettenähtud meetmed, välja arvatud perekonnaõigust käsitlevad küsimused.

Artikkel 68

1. Artiklit 234 kohaldatakse käesoleva jaotise suhtes järgmiste asjaolude ja tingimuste puhul: kui käesoleva jaotise tõlgenduse või ühenduse institutsioonide käesoleval jaotisel põhinevate õigusaktide kehtivuse või tõlgenduse kohta tõstatatakse küsimus poolelioleva kohtuasja

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

läbivaatamisel liikmesriigi kohtus, kelle otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata, taotleb see kohus Euroopa Kohtult selle kohta otsust, kui ta leiab, et kõnealune küsimus on vaja lahendada, selleks et ta saaks teha otsuse.

2. Mingil juhul ei ole Euroopa Kohus pädev tegema otsust ükskõik millise artikli 62 lõike 1 kohaselt võetud meetme või otsuse kohta, mis on seotud avaliku korra säilitamise ja sisejulgeoleku kaitsega.

3. Nõukogu, komisjon või liikmesriik võib taotleda Euroopa Kohtult otsust käesoleva jaotise või ühenduse institutsioonide käesoleval jaotisel põhinevate õigusaktide tõlgenduse kohta. Otsust, mille Euroopa Kohus vastuseks sellisele taotlusele teeb, ei kohaldata liikmesriikide kohtute jõustunud otsuste suhtes.

Artikkel 69

Käesolevat jaotist kohaldatakse vastavalt Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokolliga ja Taani seisukohta käsitleva protokolliga sätetele ja ilma et see piiraks mõningate Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 14 teatavate aspektide Ühendkuningriigi ja Iirimaa suhtes kohaldamise protokolliga kohaldamist.

V JAOTIS

Transport

Artikkel 70

Käesolevas jaotises käsitletud küsimustes taotleavad liikmesriigid käesoleva lepingu eesmärgi ühist transpordipoliitikat rakendades.

Artikkel 71

1. Nõukogu, toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, kehtestab transpordi iseärasusi arvesse võttes artikli 70 rakendamiseks:

- a) ühised eeskirjad, mida kohaldatakse liikmesriigi territooriumile või sealt välja kulgeva rahvusvahelise transpordi suhtes, samuti läbi ühe või mitme liikmesriigi territooriumi kulgeva rahvusvahelise transpordi suhtes;
- b) tingimused, mille kohaselt võivad liikmesriigis transporditeenuseid osutada mitteresidentidest vedajad;
- c) meetmed transpordi ohutuse tõhustamiseks;
- d) kõik muud asjakohased sätted.

2. Erandina lõikes 1 ettenähtud menetlusest kehtestab nõukogu ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja majandus- ja sotsiaalkomiteega sellised transpordi korralduspõhimõtteid käsitlevad sätted, mille kohaldamine võiks tõsiselt

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

kahjustada teatud piirkondade elatustaset ja tööhõivet, samuti veovahendite kasutust. Seejuures võtab nõukogu arvesse vajadust kohaneda ühisturu rajamisest tuleneva majandusliku arenguga.

Artikkel 72

Kuni artikli 71 lõikes 1 osutatud sätete kehtestamiseni ei või ükski liikmesriik ilma nõukogu ühehäälsel heakskiiduta muuta 1. jaanuaril 1958 või ühinevate riikide puhul nende ühinemise kuupäeval seda valdkonda reguleerivaid sätteid teiste liikmesriikide vedajate suhtes ei otsese ega kaudse mõju poolest ebasoodsamaks kui kõnealuse riigi vedajate suhtes.

Artikkel 73

Toetused ei ole vastuolus käesoleva lepinguga, kui need vastavad transpordi koordineerimise vajadusele või kujutavad endast avalike teenuste hulka kuuluvate teatud kohustuste täitmise kulude katmist.

Artikkel 74

Iga käesoleva lepingu kohaselt veotariifide ja -tingimuste suhtes võetav meede peab arvesse võtma vedajate majanduslikku olukorda.

Artikkel 75

1. Ühenduse piires toimuva transpordi puhul kaotatakse diskrimineerimine, mis seisneb selles, et vedajad kehtestavad veetavate kaupade päritolu- või sihtriigi alusel erinevad veohinnad või erinevad veotingimused ühete ja samade kaupade transportimisel ühtedel ja samadel ühendusteedel.

2. Lõikes 1 sätestatu ei takista nõukogu vastu võtmast muid meetmeid artikli 71 lõike 1 alusel.

3. Nõukogu kehtestab kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega eeskirjad lõike 1 sätete rakendamiseks.

Eelkõige võib nõukogu kehtestada sätteid, mis on vajalikud, et võimaldada ühenduse institutsioonidel tagada lõikes 1 esitatud eeskirja täitmine ning kindlustada, et kasutajad saaksid sellest täiel määral kasu.

4. Omal algatusel või liikmesriigi taotluse põhjal uurib komisjon lõike 1 reguleerimisalasse kuuluvaid diskrimineerimisjuhtumeid ja võtab pärast iga asjassepuutuva liikmesriigiga konsulteerimist vastu vajalikud otsused eeskirjade kohaselt, mis on kehtestatud vastavalt lõike 3 sätetele.

Artikkel 76

1. Ühenduse piires osutatavatele transporditeenustele liikmesriigi kehtestatud hinnad ja tingimused, mis sisaldavad toetus- või kaitselementi ühe või mitme ettevõtja või tootmisharu huvides, keelatakse, välja arvatud juhul, kui komisjon on andnud selleks loa.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Omal algatusel või liikmesriigi avalduse põhjal vaatab komisjon läbi lõikes 1 märgitud hinnad ja tingimused, võttes eriti arvesse ühelt poolt sobiva regionaalse majanduspoliitika nõudeid, vähearenenud piirkondade vajadusi ja poliitilistest asjaoludest tugevasti mõjutatud piirkondade probleeme ning teiselt poolt selliste tariifide ja tingimuste mõju eri transpordiliikide omavahelisele konkurentsile.

Pärast konsulteerimist iga asjassepuutuva liikmesriigiga võtab komisjon vastu vajalikud otsused.

3. Lõikes 1 sätestatud keeld ei kehti konkurentsitariifide suhtes.

Artikkel 77

Maksud või lõivud, mida vedaja võtab piiriületamise eest lisaks veohindadele, ei tohi ületada mõistlikku taset, kui on võetud arvesse piiriületamisega tegelikult seotud kulud.

Liikmesriigid püüavad neid kulusid järk-järgult vähendada.

Komisjon võib anda liikmesriikidele soovitusi käesoleva artikli kohaldamiseks.

Artikkel 78

Käesoleva jaotise sätted ei takista rakendamast meetmeid, mida Saksamaa Liitvabariigis kasutatakse niipalju, kui need meetmed on vajalikud, et kompenseerida Saksamaa jagamisest põhjustatud majanduslikku halvemust sellest jagamisest mõjutatud liitvabariigi mõne piirkonna majanduses.

Artikkel 79

Komisjoni juurde luuakse nõuandekomitee, mis koosneb liikmesriikide valitsuste nimetatud ekspertidest. Pidades seda soovitavaks, konsulteerib komisjon komiteega transpordiküsimustes, ilma et see piiraks majandus- ja sotsiaalkomitee volitusi.

Artikkel 80

1. Käesoleva jaotise sätted kehtivad raudtee-, maantee- ja siseveetranspordi suhtes.

2. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada, kas, mil määral ja millise menetlusega võib kehtestada kohaseid sätteid mere- ja lennutranspordi kohta.

Kohaldatakse artikli 71 menetlusnorme.

VI JAOTIS

Konkurentsi, maksustamise ja
õigusaktide ühtlustamise üldeeskirjad

1. PEATÜKK

Konkurentsieeskirjad

1. jagu

Ettevõtjate suhtes kohaldatavad eeskirjad

Artikkel 81

1. Ühisturuga on kokkusobimatud ja keelatud kõik sellised ettevõtjatevahelised kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja kooskõlastatud tegevus, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning mille eesmärgiks või tagajärjeks on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi ühisturu piires, iseäranis need kokkulepped, otsused ja tegevus, millega:

- a) otseselt või kaudselt määratakse kindlaks ostu- või müügihinnad või mis tahes muud tehingutingimused;
- b) piiratakse või kontrollitakse tootmist, turge, tehnilist arengut või investeeringuid;
- c) jagatakse turge või tarneallikaid;
- d) rakendatakse võrdväärsete tehingute puhul erinevaid tingimusi, pannes kaubanduspartnerid sellega ebasoodsasse konkurentsiolukorda;
- e) seatakse lepingu sõlmimise eeltingimuseks teise poole nõusolek võtta endale lisakohustusi, mis oma laadilt või kaubandustavade kohaselt ei ole seotud sellise lepingu objektiga.

2. Kõik käesoleva artikli põhjal keelatud kokkulepped või otsused on algusest peale tühised.

3. Lõike 1 sätteid võib kuulutada kohaldamatuks:

- ettevõtjatevaheliste kokkulepete või kokkuleppeliikide suhtes;
- ettevõtjate ühenduste otsuste või otsuseliikide suhtes;
- kooskõlastatud tegevuse või kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes,

mis aitavad parandada kaupade tootmist või levitamist või edendada tehnilist või majanduslikku progressi, võimaldades samal ajal tarbijatel saada sellest tulenevast kasust õiglase osa, ilma et

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- a) kehtestaks asjassepuutuvatele ettevõtjatele piiranguid, mis ei ole nimetatud eesmärkide saavutamiseks hädavajalikud;
- b) annaks sellistele ettevõtjatele võimalust kõrvaldada konkurentsi kõnesolevate toodete olulise osa suhtes.

Artikkel 82

Ühisturus või selle olulises osas turgu valitseva seisundi kuritarvitamine ühe või mitme ettevõtja poolt on keelatud kui ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kui võrd see võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust.

Sellised kuritarvitused võivad seisneda iseäranis:

- a) ebaõiglaste ostu- või müügihindade või muude ebaõiglaste tehingutingimuste otseses või kaudses kehtestamises;
- b) toodangu, turgude või tehnilise arengu piiramises tarbijate kahjuks;
- c) erinevate tingimuste rakendamises võrdväärsete tehingute puhul, pannes kaubanduspartnerid sellega ebasoodsasse konkurentsiolukorda;
- d) selles, et lepingu sõlmimise eeltingimuseks seatakse teise poole nõusolek võtta endale lisakohustusi, mis oma laadilt või kaubandustavade kohaselt ei ole seotud lepingu objektiga.

Artikkel 83

1. Kõik artiklites 81 ja 82 esitatud põhimõtete kohaldamiseks vajalikud määrused või direktiivid kehtestab nõukogu kvalifitseeritud hääleteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

2. Lõikes 1 märgitud määruste või direktiivide eesmärk on eelkõige:

- a) tagada kinnipidamine artikli 81 lõikes 1 ja artiklis 82 sätestatud keeldudest, kehtestades selleks sätteid trahvide rakendamiseks;
- b) kehtestada üksikasjalikud eeskirjad artikli 81 lõike 3 kohaldamiseks, võttes arvesse ühelt poolt vajadust tagada tõhus järelevalve ning teiselt poolt vajadust lihtsustada halduskontrolli niipalju kui võimalik;
- c) määratleda vajaduse korral artiklite 81 ja 82 sätete ulatus eri majandusharudes;
- d) määratleda komisjoni ja Euroopa Kohtu funktsioonid käesoleva lõike sätete kohaldamisel;
- e) määrata kindlaks suhted siseriiklike seaduste ja nii käesoleva jao kui ka käesoleva artikli alusel vastuvõetud sätete vahel.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 84

Kuni artikli 83 alusel vastuvõetud sätete jõustumiseni otsustavad liikmesriikide ametiasutused kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse lubatavuse ning ühisturus turgu valitseva seisundi kuritarvitamise üle oma riigi õigusaktidest ning artikli 81, eelkõige selle lõike 3, ja artikli 82 sätetest lähtudes.

Artikkel 85

1. Ilma et see mõjutaks artikli 84 kohaldamist, kindlustab komisjon artiklites 81 ja 82 esitatud põhimõtete rakendamise. Liikmesriigi avalduse põhjal või omal algatusel ning koostöös teda abistavate liikmesriikide pädevate asutustega uurib komisjon juhtumeid, mil kahtlustatakse nimetatud põhimõtete rikkumist. Kui komisjon leiab, et põhimõtteid on rikutud, paneb ta ette kohased meetmed rikkumise lõpetamiseks.

2. Kui rikkumist ei lõpetata, sedastab komisjon kõnealuste põhimõtete rikkumise oma põhjendatud otsuses. Komisjon võib otsuse avaldada ja volitada liikmesriike võtma olukorra parandamiseks vajalikke meetmeid, mille tingimused ja üksikasjad määrab komisjon.

Artikkel 86

1. Riigi osalusega äriühingute ja nende ettevõtjate puhul, kellele liikmesriigid annavad eri- või ainuõigused, ei jõusta ega säilita liikmesriigid mingeid meetmeid, mis on vastuolus käesoleva lepingu eeskirjadega, eelkõige nendega, mis on sätestatud artiklis 12 ja artiklites 81–89.

2. Ettevõtjad, kellele on antud üldist majandushuvi esindavate teenuste osutamine või kes on fiskaalmonopolid, alluvad käesoleva lepingu eeskirjadele, eriti konkurentsieskirjadele niivõrd, kui võrd nimetatud eeskirjade kohaldamine juriidiliselt ega faktiliselt ei takista nendele määratud eriülesannete täitmist. Kaubanduse arengut ei tohi mõjutada määral, mis oleks vastuolus ühenduse huvidega.

3. Komisjon tagab käesoleva artikli sätete kohaldamise ja vajaduse korral adresseerib liikmesriikidele asjakohased direktiivid või otsused.

2. jagu

Riigiabi

Artikkel 87

1. Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kui võrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

2. Ühisturuga sobib kokku:

- a) üksiktarbijatele antav sotsiaalabi, kui sellist abi antakse ilma asjassepuutuvate toodete päritolul põhineva diskrimineerimiseta;

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- b) loodusõnnetuste ja erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antav abi;
- c) Saksamaa jagamisest kahjustatud Saksamaa Liitvabariigi teatud piirkondade majandusele antav abi määral, mis on vajalik nimetatud jagamisest põhjustatud majandusliku halvemuse korvamiseks.

3. Ühisturuga kokkusobivaks võib pidada:

- a) abi majandusarengu edendamiseks niisugustes piirkondades, kus elatustase on erakordselt madal või kus valitseb tõsine tööpuudus;
- b) abi üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimiseks või mõne liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks;
- c) abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega;
- d) abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks, kui niisugune abi ei kahjusta kaubandustingimusi ja konkurentsi ühenduses määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega;
- e) muud liiki abi, mida komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega võib kindlaks määrata nõukogu.

Artikkel 88

1. Koostöös liikmesriikidega kontrollib komisjon pidevalt kõiki neis riikides olemasolevaid abisüsteeme. Ta paneb liikmesriikidele ette sobivaid meetmeid, mis on vajalikud ühisturu järkjärguliseks arenguks või toimimiseks.

2. Kui komisjon leiab pärast asjassepuutuvatelt isikutelt selgituste küsimist, et riigi poolt või riigi ressurssidest antav abi ei sobi ühisturuga kokku artikli 87 järgi või et sellist abi kasutatakse valel eesmärgil, siis otsustab komisjon, et asjassepuutuv riik peab säärase abi lõpetama või muutma seda komisjoni määratud tähtaja jooksul.

Kui asjassepuutuv riik ei täida ettenähtud tähtaja jooksul komisjoni otsust, võib komisjon või mõni teine huvitatud riik erandina artiklite 226 ja 227 sätetest anda asja otse Euroopa Kohtusse.

Liikmesriigi avalduse põhjal võib nõukogu ühehäälselt otsustada, et abi, mida see riik annab või kavatseb anda, tuleb erandina artikli 87 sätetest või artiklis 89 sätestatud eeskirjadest pidada ühisturuga kokkusobivaks, kui sellist otsust õigustavad erandlikud asjaolud. Kui komisjon on kõnesoleva abi küsimuses juba algatanud käesoleva lõike esimeses lõigus ettenähtud menetluse, siis tõsiasi, et asjassepuutuv riik on esitanud nõukogule avalduse, peatab nimetatud menetluse selle ajani, kuni nõukogu on oma seisukoha teatavaks teinud.

Kui nõukogu ei ole kolme kuu jooksul alates nimetatud avalduse esitamisest oma seisukohta teatanud, teeb asja kohta oma otsuse komisjon.

3. Komisjoni informeeritakse kõikidest plaanidest abi määramise või muutmise kohta piisavalt aegsasti, et ta võiks avaldada oma arvamuse. Kui komisjon arvab, et mingi selline plaan ei sobi

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

ühistoruga kokku artikli 87 järgi, algatab ta viivitamata lõikes 2 ettenähtud menetluse. Asjassepuutuv liikmesriik ei tohi rakendada kavatsatud meetmeid enne, kui nimetatud menetluse järgi on tehtud lõplik otsus.

Artikkel 89

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga anda asjakohaseid määrusi artiklite 87 ja 88 kohaldamiseks, eelkõige võib ta määrata need tingimused, mille puhul kehtib artikli 88 lõige 3, ja sellest menetlusest vabastatud abi liigid.

2. PEATÜKK

Maksusätted

Artikkel 90

Ükski liikmesriik ei kehtesta teiste liikmesriikide toodetele mingeid otseseid ega kaudseid riigimakse, mis on suuremad samasugustele kodumaistele toodetele kehtestatud otsesest või kaudsetest maksudest.

Liitigi ei kehtesta ükski liikmesriik teiste liikmesriikide toodetele selliseid riigimakse, mis võimaldaksid teiste toodete kaudset kaitset.

Artikkel 91

Toodete eksportimisel mingi liikmesriigi territooriumile ei tohi riigimaksude tagasimaksed ületada nendele kehtestatud otseseid või kaudseid riigimakse.

Artikkel 92

Peale käibemaksu, aktsiisi ja teiste kaudsete maksude ei või muude maksude puhul anda maksuvabastust ega teha tagasimakseid ekspordi puhul teistesse liikmesriikidesse, samuti ei või kehtestada tasakaalustusmaksu impordile teistest liikmesriikidest, kui nõukogu ei ole kavandatavaid meetmeid eelnevalt komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega piiratud ajaks heaks kiitnud.

Artikkel 93

Komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu ühehäälselt vastu sätted käibemaksu, aktsiisi ja teisi kaudseid makse käsitlevate õigusaktide ühtlustamiseks sel määral, mis on vajalik siseturu rajamise ja toimimise tagamiseks artiklis 14 ettenähtud tähtaja jooksul.

3. PEATÜKK

Õigusaktide ühtlustamine

Artikkel 94

Komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega annab nõukogu ühehäälselt direktiive liikmesriikide niisuguste õigus- ja haldusnormide ühtlustamiseks, mis otseselt mõjutavad ühisturu rajamist või toimimist.

Artikkel 95

1. Erandina artiklist 94 ning kui käesolevas lepingus ei ole ette nähtud teisiti, kohaldatakse artiklis 14 seatud eesmärkide saavutamiseks järgmisi sätteid. Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu liikmesriikides nii õigus- kui ka haldusnormide ühtlustamiseks meetmed, mille eesmärk on siseturu rajamine ja selle toimimine.

2. Lõiget 1 ei kohaldata maksusätete, isikute vaba liikumist käsitlevate sätete ega nende sätete suhtes, mis käsitlevad töötajate õigusi ja huvisid.

3. Lõikes 1 ettenähtud tervishoidu, ohutust, keskkonnakaitset ja tarbijakaitset käsitlevates ettepanekutes võtab komisjon aluseks kaitstuse kõrge taseme, eriti võttes arvesse kõiki uusi teaduslikel faktidel põhinevaid suundumusi. Oma vastavate volituste piires püüavad ka Euroopa Parlament ja nõukogu saavutada sama eesmärgi.

4. Kui pärast seda, kui nõukogu või komisjon on ühtlustamismeetme vastu võtnud, peab liikmesriik artiklis 30 märgitud oluliste vajaduste tõttu või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsega vajalikuks säilitada siseriiklikke norme, teatab ta nendest normidest ja nende säilitamise põhjustest komisjonile.

5. Lisaks sellele ja ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist, kui pärast ühtlustamismeetme võtmist nõukogus või komisjonis liikmesriik peab vajalikuks ühtlustamismeetme võtmise järel ainuomaselt selles liikmesriigis ilmneva probleemi tõttu kehtestada keskkonna ja töökeskkonna kaitsega seotud uutel teaduslikel tõenditel põhinevaid siseriiklikke norme, teatab ta kavandatavatest normidest ja nende kehtestamise põhjustest komisjonile.

6. Komisjon kinnitab kõnealused siseriiklikud normid või lükkab need tagasi kuue kuu jooksul pärast lõigetes 4 ja 5 osutatud teatamist, olles eelnevalt kindlaks teinud, kas need on või ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangud, ja kas need kujutavad või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele.

Kui komisjon selles ajavahemikus otsust ei tee, loetakse lõigetes 4 ja 5 osutatud siseriiklikud normid kinnitatuks.

Kui seda õigustab küsimuse keerukus ja kui puudub oht inimeste tervisele, võib komisjon asjaomasele liikmesriigile teatada, et käesolevas lõikes osutatud ajavahemikku võidakse pikendada veel kuni kuus kuud.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

7. Kui liikmesriik on vastavalt lõikele 6 volitatud säilitama või kehtestama siseriiklikke norme, mis erinevad ühtlustamismeetmest, uurib komisjon kohe, kas teha ettepanek selle meetme kohandamiseks.

8. Kui liikmesriik tõstatab rahvatervisega seotud konkreetse küsimuse valdkonnas, kus varem on võetud ühtlustusmeetmeid, juhhib ta sellele komisjoni tähelepanu, kes siis viivitamata uurib, kas teha nõukogule ettepanek sobivate meetmete kohta.

9. Erandina artiklites 226 ja 227 osutatud menetlusest võib komisjon või liikmesriik anda asja otse Euroopa Kohtusse, kui ta arvab, et mõni teine liikmesriik kasutab käesolevas artiklis ettenähtud volitusi väärsti.

10. Asjakohastel juhtudel on eespool märgitud ühtlustamismeetmetes kaitseklausel, mis volitab liikmesriike ühel või mitmel artiklis 30 osutatud majandusvälisel põhjusel võtma ühenduse kontrollimenetlusele alluvaid ajutisi meetmeid.

Artikkel 96

Kui komisjon leiab, et liikmesriikide õigus- või haldusnormide erinevus kahjustab konkurentsitingimusi ühisturus ja et sellest tulenev kahjustus tuleb kõrvaldada, konsulteerib ta asjassepuutuvate liikmesriikidega.

Kui sellise konsultatsiooni tulemusena ei jõuta kokkuleppele kõnesoleva kahjustuse kõrvaldamise üle, annab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega vajalikud direktiivid. Komisjon ja nõukogu võivad võtta muidki käesolevas lepingus sätestatud asjakohaseid meetmeid.

Artikkel 97

1. Kui on alust eeldada, et õigus- või haldusnormi vastuvõtmine või muutmine võib põhjustada artiklis 96 märgitud kahjustusi, konsulteerib normi vastu võtta kavatsev liikmesriik komisjoniga. Olles konsulteerinud liikmesriikidega, soovib komisjon asjassepuutuvatele riikidele kõnesoleva kahjustuse vältimiseks kohaseid meetmeid.

2. Kui mingi liikmesriik, soovides kehtestada või muuta oma norme, ei täida temale adresseeritud komisjoni soovitusi, ei pea teised liikmesriigid artiklist 96 lähtudes oma norme sellise kahjustuse kõrvaldamiseks muutma. Kui komisjoni soovitusi eiranud liikmesriik põhjustab kahjustuse ainult endale, siis artikli 96 sätteid ei kohaldata.

VII JAOTIS

Majandus- ja rahapoliitika

1. PEATÜKK

Majanduspoliitika

Artikkel 98

Liikmesriigid teostavad oma majanduspoliitikat nii, et aidata kaasa ühenduse eesmärkide saavutamisele, nagu need on määratletud artiklis 2, ning pidades silmas artikli 99 lõikes 2 märgitud üldsuuniseid. Liikmesriigid ja ühendus tegutsevad kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega, soodustades ressursside efektiivset jaotumist ning järgides artiklis 4 esitatud põhimõtteid.

Artikkel 99

1. Liikmesriigid käsitlevad oma majanduspoliitikat kui ühise huvi küsimust ning kooskõlastavad selle nõukogus vastavalt artikli 98 sätetele.

2. Komisjoni soovitusel põhjal ja kvalifitseeritud häälteenamusega otsust tehes sõnastab nõukogu liikmesriikide ja ühenduse majanduspoliitika üldsuuniste eelnõu ning esitab Euroopa Ülemkogule aruande.

Nõukogu aruandest lähtudes arutab Euroopa Ülemkogu järeltust liikmesriikide ja ühenduse majanduspoliitika üldsuuniste kohta.

Selle järeltuse alusel võtab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega vastu soovitusel, milles esitatakse nimetatud üldsuunised. Nõukogu informeerib oma soovitusel Euroopa Parlamenti.

3. Et tagada liikmesriikide majanduspoliitika tihedam kooskõlastamine ning majandusliku suutlikkuse püsiv vastastikune lähenemine, jälgib nõukogu komisjoni esitatud aruannete põhjal iga liikmesriigi ja ühenduse majandusarengut ning nende majanduspoliitika ühtivust lõikes 2 nimetatud üldsuunistega ning annab korrapäraselt üldhinnanguid.

Sellise mitmepoolse järelevalve tagamiseks saavad liikmesriigid komisjonile informatsiooni oma majanduspoliitika valdkonnas võetud tähtsate meetmete kohta ning muud vajalikku informatsiooni.

4. Kui lõikes 3 sätestatud menetluse kohaselt tehakse kindlaks, et liikmesriigi majanduspoliitika ei vasta lõikes 2 märgitud üldsuunistele või et see võib ohustada majandus- ja rahaliidu laitmatut toimimist, võib nõukogu komisjoni soovitusel põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega anda

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

asjassepuutuvale liikmesriigile vajalikke soovitusi. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada oma soovitusel avaldada.

Nõukogu eesistuja ja komisjon esitavad Euroopa Parlamendile aruande mitmepoolse järelevalve tulemuste kohta. Kui nõukogu on oma soovitusel avaldanud, võidakse nõukogu eesistuja kutsuda Euroopa Parlamendi pädeva komitee ette.

5. Toimides vastavalt artiklis 252 sätestatud menetlusele võib nõukogu vastu võtta üksikasjaliku eeskirja käesoleva artikli lõigetes 3 ja 4 märgitud mitmepoolse järelevalve menetluse kohta.

Artikkel 100

1. Ilma et see piiraks muude käesolevas lepingus sätestatud menetluste kohaldamist, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega teha otsuseid majandusolukorrale vastavate meetmete suhtes, eriti kui tekib tõsiseid raskusi teatud toodetega varustamises.

2. Kui mõni liikmesriik on raskustes või kui tal on tõsine oht sattuda suurtesse raskustesse, mida põhjustavad loodusõnnetused või temast olenemata erandlikud juhtumid, võib nõukogu teatud tingimustel komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega anda asjaomasele liikmesriigile ühenduse finantsabi. Nõukogu eesistuja teatab tehtud otsusest Euroopa Parlamendile.

Artikkel 101

1. Keelatud on EKP või liikmesriikide keskpankade (edaspidi "riikide keskpangad") arvelduslaenuid või mingit muud tüüpi laenuvõimalused ühenduse institutsioonidele või asutustele, liikmesriikide keskvalitsustele, regionaalsetele, kohalikele või muudele avaliku võimu organitele, teistele avalik-õiguslikele isikutele või riigi osalusega äriühingutele, samuti on keelatud EKP-l või riikide keskpankadel osta neilt otse võlakohustusi.

2. Lõiget 1 ei kohaldata avaliku sektori krediidasutuste suhtes, mida riikide keskpangad ja EKP kohtlevad keskpangapoolse reservidega varustamise seisukohalt võrdsetel alustel erakrediidasutustega.

Artikkel 102

1. Kõik ühenduse institutsioonidele või asutustele, liikmesriikide keskvalitsustele, regionaalsetele, kohalikele või muudele avaliku võimu organitele, teistele avalik-õiguslikele isikutele või riigi osalusega äriühingutele rahaasutustes eesõigusi andvad meetmed on keelatud, kui need ei põhine usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve kaalutlustel.

2. Toimides vastavalt artiklis 252 sätestatud menetlusele, täpsustab nõukogu enne 1. jaanuari 1994 määratlused lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamiseks.

Artikkel 103

1. Ühendus ei kanna vastutust ega võta enda peale liikmesriikide keskvalitsuste, regionaalsete, kohalike või muude avaliku võimu organite, teiste avalik-õiguslike isikute või riigi osalusega

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

äriühingute kohustusi; eelõeldu ei piira vastastikuste finantstagatiste andmist konkreetse projekti ühiseks teostamiseks. Liikmesriik ei kannu vastutust ega võta enda peale teiste liikmesriikide keskvalitsuste, regionaalsete, kohalike või muude avaliku võimu organite, teiste avalik-õiguslike isikute või riigi osalusega äriühingute kohustusi; eelõeldu ei piira vastastikuste finantstagatiste andmist konkreetse projekti ühiseks teostamiseks.

2. Vajaduse korral võib nõukogu, toimides vastavalt artiklis 252 sätestatud menetlusele, täpsustada artiklis 101 ning käesolevas artiklis sätestatud keelu kohaldamise määratlusi.

Artikkel 104

1. Liikmesriigid hoiduvad ülemäärasest riigieelarve puudujäägist.

2. Komisjon jälgib liikmesriikide eelarveseisundit ja riigivõla kujunemist, selleks et välja selgitada tõsised vead. Eelkõige kontrollib ta eelarvedistsipliini täitmist, võttes aluseks kaks kriteeriumi:

- a) kas kavandatud või tegeliku eelarvepuudujäägi suhe sisemajanduse kogutoodangusse ületab kontrollväärtuse, välja arvatud juhul, kui:
 - see suhe on oluliselt ja pidevalt langenud ning jõudnud kontrollväärtuse lähedasele tasemele;
 - või kontrollväärtuse ületamine on ainult erandlik ja ajutine ning suhe on kontrollväärtuse lähedane;
- b) kas riigivõla suhe sisemajanduse kogutoodangusse ületab kontrollväärtuse, välja arvatud juhul, kui see suhe väheneb piisavalt ning läheneb kontrollväärtusele rahuldava kiirusega.

Kontrollväärtused on esitatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse protokollis, mis on lisatud käesolevale lepingule.

3. Kui liikmesriik ei vasta ühele või kummalegi kriteeriumile, koostab komisjon ettekande. Komisjon võtab ettekandes arvesse ka seda, kas eelarvepuudujääk ületab riigi investeerimiskulutused, samuti kõiki muid asjassepuutuvaid tegureid, kaasa arvatud liikmesriigi keskmise pikkusega perioodi majandus- ja eelarveseisund.

Komisjon võib koostada ettekande ka juhul, kui ta kriteeriumitingimuste täitmisest hoolimata on seisukohal, et liikmesriigis on ülemäärase eelarvepuudujäägi tekkimise oht.

4. Artiklis 114 ettenähtud komitee sõnastab komisjoni ettekande kohta arvamuse.

5. Kui komisjon on arvamusel, et liikmesriigis on või võib tekkida ülemäärane eelarvepuudujääk, esitab komisjon arvamuse nõukogule.

6. Olles kaalunud kõiki asjassepuutuvat liikmesriigi võimalikke märkusi ja pärast üldhinnangut otsustab nõukogu kvalifitseeritud hääلteenamusega komisjoni soovitusel põhjal, kas ülemäärane eelarvepuudujääk eksisteerib.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

7. Kui lõike 6 kohaselt tunnistatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu, esitab nõukogu asjassepuutuvale liikmesriigile soovitusi niisuguse olukorra lõpetamiseks määratud tähtaja jooksul. Kui lõikest 8 ei tulene teisiti, siis niisuguseid soovitusi ei avalikustata.

8. Kui nõukogu teeb kindlaks, et kehtestatud tähtaja jooksul ei ole tema soovitudele reageeritud tõhusate meetmetega, võib ta oma soovitud avalikustada.

9. Kui liikmesriik jätkuvalt ei rakenda nõukogu soovitusi, võib nõukogu otsustada liikmesriigile teatada, et tal tuleb ettenähtud tähtaja piires võtta eelarvepuudujäägi vähendamiseks meetmeid, mida nõukogu peab olukorra parandamiseks vajalikuks.

Niisugusel juhul võib nõukogu nõuda, et asjassepuutuv liikmesriik esitaks konkreetse ajakava kohaselt aruandeid, selleks et ta saaks jälgida selle liikmesriigi kohanemise pingutusi.

10. Artiklitega 226 ja 227 ettenähtud hagemisõigust ei või kasutada käesoleva artikli lõigete 1–9 raames.

11. Niikaua kui liikmesriik ei ole asunud täitma lõike 9 kohaselt vastuvõetud otsust, võib nõukogu otsustada kohaldada või vajaduse korral karmistada üht järgmistest meetmetest:

- taotleda, et asjassepuutuv liikmesriik avaldaks enne võlakirjade ja väärtpaberite emissiooni lisainformatsiooni, mille sisu määrab kindlaks nõukogu;
- taotleda, et Euroopa Investeerimispank vaataks läbi oma laenupoliitika asjassepuutuva riigi suhtes;
- taotleda, et asjassepuutuv liikmesriik annaks sobiva suurusega intressivaba tagatise ühendusele, kuni ülemäärane eelarvepuudujääk on nõukogu arvates korrigeeritud;
- määrata vajaliku suurusega trahve.

Nõukogu eesistuja informeerib vastuvõetud otsustest Euroopa Parlamenti.

12. Nõukogu tühistab mõned või kõik oma lõigete 6–9 ja 11 alusel vastuvõetud otsused sedavõrd, kui võrd ülemäärane eelarvepuudujääk asjassepuutavas liikmesriigis on nõukogu arvates korrigeeritud. Kui nõukogu on soovitud eelnevalt avalikustanud, teeb ta niipea, kui lõike 8 kohaselt vastuvõetud otsus on tunnistatud kehtetuks, avalduse, et asjassepuutavas liikmesriigis ei ole enam ülemäärast eelarvepuudujääki.

13. Lõigetes 7–9, 11 ja 12 nimetatud otsused teeb nõukogu komisjoni soovitusel põhjal oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega, mis on arvestatud vastavalt artikli 205 lõikele 2, jättes arvesse võtmata asjassepuutuva liikmesriigi esindaja hääled.

14. Käesolevas artiklis kirjeldatud menetluse kohaldamist käsitlevad täiendavad sätted on esitatud käesolevale lepingule lisatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse protokollis.

Tehes otsuse ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja EKPga, võtab nõukogu vastu asjakohased sätted, millega nimetatud protokoll seejärel asendatakse.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Nõukogu kehtestab kvalifitseeritud hääleteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga enne 1. jaanuari 1994 üksikasjaliku eeskirja ja määratlused nimetatud protokollis sätete kohaldamiseks, arvestades käesoleva lõike teisi sätteid.

2. PEATÜKK

Rahapoliitika

Artikkel 105

1. EKPS esmane eesmärk on säilitada hindade stabiilsus. Ilma et see piiraks eesmärki säilitada hindade stabiilsus, toetab EKPS ühenduse üldist majanduspoliitikat, selleks et kaasa aidata ühenduse eesmärkide saavutamisele, nagu need on esitatud artiklis 2. EKPS toimib kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega, soodustades ressursside efektiivset jaotumist ning järgides artiklis 4 esitatud põhimõtteid.

2. EKPS põhiülesanded on:

- määratleda ühenduse rahapoliitika ja rakendada seda;
- sooritada välisvaluutatehinguid vastavalt artikli 111 sätetele;
- hoida ja hallata liikmesriikide ametlikke välisvaluutareserve;
- edendada maksesüsteemide tõrgeteta toimimist.

3. Lõike 2 kolmas taane ei piira liikmesriikide valitsuste õigust hoida ja hallata välisvaluuta jooksvaid saldosid.

4. EKPga tuleb konsulteerida:

- iga tema pädevusse kuuluva ühenduse õigusakti eelnõu puhul;
- riikide ametiasutustel iga EKP pädevusse kuuluva õigusakti eelnõu puhul, kuid nendes piirides ja tingimustel, mis nõukogu vastavalt artikli 106 lõikes 6 sätestatud menetlusele kindlaks määrab.

EKP võib tema pädevusse kuuluvates küsimustes esitada arvamusi vastavatele ühenduse institutsioonidele ja asutustele ning riikide ametiasutustele.

5. EKPS aitab kaasa krediidasutuste usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve ning rahandussüsteemi stabiilsusega seotud pädevate asutuste poliitika tõrgeteta teostamisele.

6. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist EKPga ja Euroopa Parlamendi nõusolekul anda ühehäälselt EKP-le ülesandeid, mis käsitlevad krediidasutuste ja muude rahaasutuste, välja arvatud kindlustusseltsid, usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvega seotud poliitikat.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 106

1. EKP-l on ainuõigus anda luba pangatähtede emissiooniks ühenduse piires. Pangatähti võivad emiteerida EKP ja riikide keskpangad. EKP ja riikide keskpankade emiteeritud pangatähed on ühenduses ainsad seadusliku maksevahendi staatusega pangatähed.
2. Liikmesriigid võivad emiteerida münte tingimusel, et EKP on emissiooni mahu heaks kiitnud. Toimides vastavalt artiklis 252 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist EKPga võib nõukogu võtta meetmeid kõigi ringluse lastavate müntide nominaalväärtuse ja tehniliste tunnuste ühtlustamiseks niivõrd, kuivõrd see on vajalik nende tõrgeteta ringluseks ühenduse piires.

Artikkel 107

1. EKPS koosneb EKPst ja riikide keskpankadest.
2. EKP on juriidiline isik.
3. EKPSi juhivad EKP otsuseid tegevad organid, milleks on nõukogu ja juhatus.
4. EKPS põhikiri on käesolevale lepingule lisatud protokollis.
5. EKPS põhikirja artikleid 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, artikli 33.1 punkti a ja artiklit 36 võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega EKP soovitusel põhjal ja pärast konsulteerimist komisjoniga või ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga muuta. Mõlemal juhul on nõutav Euroopa Parlamendi nõusolek.
6. Komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja EKPga või EKP soovitusel põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja komisjoniga võtab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega vastu sätted, mis on märgitud EKPS põhikirja artiklites 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ja 34.3.

Artikkel 108

Kasutades volitusi ning täites ülesandeid ja kohustusi, mis on neile pandud käesoleva lepinguga ja EKPS põhikirjaga, ei taotle ega saa EKP ega ükski riigi keskpank ega ükski nende otsuseid tegeva organi liige mingeid juhiseid ühenduse institutsioonidelt või asutustelt, ühegi liikmesriigi valitsuselt ega üheltki teiselt organilt. Ühenduse institutsioonid ja asutused ning liikmesriikide valitsused kohustuvad seda põhimõtet austama ega püüa mõjutada EKP või riikide keskpankade otsuseid tegevate organite liikmeid nende ülesannete täitmisel.

Artikkel 109

Iga liikmesriik tagab, et hiljemalt EKPS asutamise kuupäevaks on tema siseriiklikud õigusaktid, kaasa arvatud tema keskpanga põhikiri, vastavuses käesoleva lepinguga ja EKPS põhikirjaga.

Artikkel 110

1. EKPS-le antud ülesannete täitmiseks ja kooskõlas käesoleva lepingu sätetega ning EKPS põhikirjas esitatud tingimustega EKP:

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- annab määrusi niivõrd, kuivõrd see on vajalik ülesannete täitmiseks, mis on määratletud EKPS põhikirja artikli 3.1 esimeses taandes, artiklites 19.1, 22 ja 25.2 ning juhtudel, mis esitatakse artikli 107 lõikes 6 märgitud nõukogu õigusaktides;
- võtab vastu otsuseid, mis on vajalikud EKPS-le käesoleva lepingu ja EKPS põhikirjaga antud ülesannete täitmiseks;
- esitab soovitusi ja avaldab arvamusi.

2. Määrust kohaldatakse üldiselt. See on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Soovitused ja arvamused ei ole siduvad.

Otsus on tervikuna siduv nende suhtes, kellele see on adresseeritud.

EKP vastuvõetud määruste ja otsuste suhtes kohaldatakse artikleid 253, 254 ja 256.

EKP võib otsustada oma otsused, soovitusid ja arvamused avaldada.

3. Neis piirides ja tingimustel, mida nõukogu artikli 107 lõikes 6 sätestatud menetluse kohaselt kindlaks määrab, on EKP-l õigus määrata ettevõtjatele EKP määrustest ja otsustest tulenevate kohustuste täitmata jätmise eest trahve.

Artikkel 111

1. Erandina artiklist 300 võib nõukogu, toimides ühehäälselt EKP või komisjoni soovituse põhjal, ja pärast EKPga konsulteerimist, selleks et jõuda hindade stabiilsuse eesmärgiga ühtivale konsensusele, pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja vastavalt korra kindlaksmääramise menetlusele lõikes 3 sõlmida ametlikke kokkuleppeid eküü vahetuskursisüsteemi kohta ühenduseväliste valuutade suhtes. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega EKP või komisjoni soovituse põhjal ning pärast EKPga konsulteerimist, selleks et jõuda hindade stabiilsuse eesmärgiga ühtivale konsensusele, võtta vastu või kohandada eküü keskkursse vahetuskursisüsteemi piires või neist loobuda. Nõukogu eesistuja informeerib Euroopa Parlamenti eküü keskkursside kinnitamisest, korrigeerimisest või neist loobumisest.

2. Lõikes 1 märgitud vahetuskursisüsteemi puudumisel ühe või mitme ühendusevälise valuuta suhtes võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega kas komisjoni soovituse põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga või EKP soovituse põhjal sõnastada nende valuutade suhtes vahetuskursipoliitika üldsuunised. Need üldsuunised ei piira EKPS esmast eesmärki säilitada hindade stabiilsus.

3. Kui ühendusel on vaja pidada läbirääkimisi ühe või mitme riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga raha- või välisvaluutarežiimi küsimusi käsitlevate kokkulepete puhul, siis erandina artiklist 300 otsustab läbirääkimiste korra ning niisuguste lepingute sõlmimise nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga. Selline kord tagab, et ühendus väljendab ühtset seisukohta. Komisjon on läbirääkimistesse täielikult kaasatud.

Lepingud, mis on sõlmitud kooskõlas käesoleva lõikega, on ühenduse institutsioonidele, EKP-le ja liikmesriikidele siduvad.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

4. Kui lõikest 1 ei tulene teisiti, määrab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga kvalifitseeritud hääلteenamusega kindlaks ühenduse rahvusvaheliselt esitatava seisukoha majandus- ja rahaliidule eriti olulistes küsimustes ning oma esindatuse, pidades kinni artiklitega 99 ja 105 kehtestatud volituste jagamisest.

5. Liikmesriigid võivad pidada läbirääkimisi rahvusvahelistes organisatsioonides ning sõlmida rahvusvahelisi lepinguid, ilma et see piiraks ühenduse pädevust ja ühenduse kokkuleppeid majandus- ja rahaliidu suhtes.

3. PEATÜKK

Institutsioonilised sätted

Artikkel 112

1. EKP nõukogu koosneb EKP juhatuse liikmetest ja riikide keskpankade juhatajatest.

- a) EKP juhatusse kuulub president, asepresident ja neli liiget.
- b) EKP juhatuse president, asepresident ja neli liiget nimetatakse raha- või pangandusküsimustes tunnustatud ja vastavate erialaste kogemustega isikute hulgast liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil ning nõukogu soovitusel, kes on eelnevalt konsulteerinud Euroopa Parlamendi ja EKP nõukoguga.

Nende ametiaeg on kaheksa aastat ja neid ei saa ametisse tagasi nimetada.

EKP juhatuse liikmeks võib olla ainult liikmesriigi kodanik.

Artikkel 113

1. Nõukogu eesistuja ja üks komisjoni liige võivad EKP nõukogu istungitest osa võtta ilma hääleõiguseta.

Nõukogu eesistuja võib EKP nõukogule esitada arutamiseks ettepanekuid.

2. EKP president kutsutakse osa võtma nõukogu istungitest, kui nõukogu arutab EKPS eesmärkide ja ülesannetega seotud küsimusi.

3. EKP saadab Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile ning samuti Euroopa Ülemkogule iga-aastase EKPS eelmise ja jooksva aasta tegevust ning rahapoliitikat käsitleva aruande. EKP president esitab selle aruande nõukogule ja Euroopa Parlamendile, kes võivad aruande alusel korraldada üldise mõttevahetuse.

Euroopa Parlamendi taotlusel või nende eneste algatusel võivad EKP presidenti või teisi EKP juhatuse liikmeid ära kuulata Euroopa Parlamendi pädevad komiteed.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 114

1. Selleks et edendada liikmesriikide poliitika kooskõlastamist siseturu toimimiseks vajalikul määral, luuakse nõuandva staatusega valuutakomitee.

Komiteel on järgmised ülesanded:

- jälgida liikmesriikide ning ühenduse rahaturu ja finantsolukorda ning liikmesriikide üldist maksesüsteemi ja esitada nende kohta nõukogule ja komisjonile korrapäraselt ettekandeid;
- nõukogu või komisjoni taotlusel või omal algatusel esitada neile institutsioonidele arvamusi;
- ilma et see piiraks artikli 207 kohaldamist, aidata ette valmistada nõukogu tööd, millele on viidatud artiklites 59 ja 60, artikli 99 lõigetes 2–5, artiklites 100, 102, 103, 104, artikli 116 lõikes 2, artikli 117 lõikes 6, artiklites 119 ja 120, artikli 121 lõikes 2 ja artikli 122 lõikes 1;
- tutvuda vähemalt kord aastas kapitali liikumise ja maksete vabaduse olukorraga, mis tuleneb käesoleva lepingu ja nõukogu võetud meetmete rakendamisest; see tutvumine hõlmab kõiki kapitali liikumise ja maksetega seotud meetmeid; komitee esitab komisjonile ja nõukogule tutvumise tulemuste kohta aruande.

Liikmesriigid ja komisjon määravad valuutakomiteesse igäiks kaks liiget.

2. Kolmanda etapi alguses luuakse majandus- ja rahanduskomitee. Lõikes 1 ettenähtud valuutakomitee saadetakse laiali.

Majandus- ja rahanduskomitee ülesanded on järgmised:

- nõukogu või komisjoni taotlusel või omal algatusel esitada neile institutsioonidele arvamusi;
- jälgida liikmesriikide ning ühenduse majandus- ja rahandusolukorda ning esitada selle kohta nõukogule ja komisjonile korrapäraselt aruandeid, eriti rahandussuhete kohta kolmandate riikide ja rahvusvaheliste institutsioonidega;
- ilma et see piiraks artikli 207 kohaldamist, aidata ette valmistada nõukogu tööd, millele on viidatud artiklites 59 ja 60, artikli 99 lõigetes 2–5, artiklites 100, 102, 103, 104, artikli 105 lõikes 6, artikli 106 lõikes 2, artikli 107 lõigetes 5 ja 6, artiklites 111 ja 119, artikli 120 lõigetes 2 ja 3, artikli 122 lõikes 2, artikli 123 lõigetes 4 ja 5, ning täita muid nõuandvaid ja ettevalmistavaid ülesandeid, mis nõukogu talle on andnud;
- tutvuda vähemalt kord aastas kapitali liikumise ja maksete vabaduse olukorraga, mis tuleneb käesoleva lepingu ja nõukogu võetud meetmete rakendamisest; see tutvumine hõlmab kõiki kapitali liikumise ja maksetega seotud meetmeid; komitee esitab komisjonile ja nõukogule tutvumise tulemuste kohta aruande.

Liikmesriigid, komisjon ja EKP määravad igäiks kuni kaks komitee liiget.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

3. Nõukogu kehtestab komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist EKPga ja käesolevas artiklis nimetatud komiteega kvalifitseeritud häälteenamusega üksikasjalikud sätted majandus- ja rahanduskomitee koosseisu kohta. Nõukogu eesistuja informeerib Euroopa Parlamenti niisugusest otsusest.

4. Lisaks lõikes 2 seatud ülesannetele jälgib komitee, kuni on liikmesriike, mille suhtes on kehtestatud artiklites 122 ja 123 märgitud erand, nende liikmesriikide rahaturu olukorda ja finantsolukorda ning üldist maksesüsteemi ning esitab selle kohta nõukogule ja komisjonile korrapäraselt ettekandeid.

Artikkel 115

Küsimustes, mida hõlmavad artikli 99 lõige 4, artikkel 104, välja arvatud lõige 14, artiklid 111, 121, 122 ning artikli 123 lõiked 4 ja 5, võib nõukogu või liikmesriik taotleda komisjoni soovitus või ettepanekut, nagu vastaval juhul asjakohane. Komisjon vaatab taotluse läbi ja esitab viivitamata nõukogule oma järeldused.

4. PEATÜKK

Üleminekusätted

Artikkel 116

1. Majandus- ja rahaliidu loomise teine etapp algab 1. jaanuaril 1994.

2. Enne seda kuupäeva

a) võtab iga liikmesriik:

- vajaduse korral kohased meetmed, et kinni pidada keeldudest, mis on kehtestatud artiklis 56 ning artiklis 101 ja artikli 102 lõikes 1;
- vajaduse korral vastu punktis b ettenähtud hindamise võimaldamiseks mitmeaastased programmid, selleks et tagada majandus- ja rahaliidu saavutamiseks vajalik kestev vastastikune lähenemine, arvestades eriti hindade stabiilsust ja riigi kindlat rahandust;

b) hindab nõukogu komisjoni ettekande alusel edusamme, mis on saavutatud majandus- ja valuutaalases lähenemises, eriti hindade stabiilsuse ja riigi kindla rahanduse alal, ning siseturgu käsitlevate ühenduse õigusaktide rakendamisel saavutatud edusamme.

3. Artiklite 101, 102 lõike 1, 103 lõike 1 ja 104, välja arvatud selle lõiked 1, 9, 11 ja 14, sätteid kohaldatakse alates teise etapi algusest.

Artiklite 100 lõike 2, 104 lõike 1, 9 ja 11, 105, 106, 108, 111, 112, 113 ja 114 lõike 2 ja 4 sätteid kohaldatakse alates kolmanda etapi algusest.

4. Teise etapi jooksul püüavad liikmesriigid vältida ülemäärast eelarvepuudujääki.

5. Teise etapi jooksul alustab iga liikmesriik asjakohasel viisil protsessi, mis kooskõlas artikliga 109 viib tema keskpanga iseseisvumisele.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 117

1. Teise etapi alguses luuakse Euroopa Rahainstituut (edaspidi „ERI”), mis asub oma kohustusi täitma; ERI on juriidiline isik ning seda suunab ja juhib ERI nõukogu, mis koosneb presidendist ja riikide keskpankade juhatajatest, kellest üks on asepresident.

President nimetatakse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil ERI nõukogu soovitusel põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja nõukoguga. President valitakse rahandus- või pangandusküsimustes tunnustatud ja vastavate erialaste kogemustega isikute hulgast. ERI presidendiks võivad olla ainult liikmesriikide kodanikud. ERI nõukogu määrab asepresidendi.

ERI põhikiri on käesolevale lepingule lisatud protokollis.

2. ERI:

- tugevdab koostööd riikide keskpankade vahel;
- tugevdab liikmesriikide rahapoliitika koordineerimist, et tagada hindade stabiilsus;
- jälgib Euroopa Rahasüsteemi funktsioneerimist;
- peab konsultatsioone küsimustes, mis kuuluvad riikide keskpankade pädevusse ning mõjutavad rahaasutuste ja -turgude stabiilsust;
- võtab üle laialisaadetava Euroopa Valuutakoostöö Fondi ülesanded; laialisaatmise üksikasjad on esitatud ERI põhikirjas;
- hõlbustab eküü kasutamist ning jälgib selle arengut, sealhulgas eküü kliiringarvelduste süsteemi tõrgeteta toimimist.

3. Kolmanda etapi ettevalmistamiseks ERI:

- valmistab ette vahendid ja menetlused, mis on vajalikud ühtse rahapoliitika elluviimiseks kolmandal etapil;
- soodustab vajaduse korral nende eeskirjade ja tavade ühtlustamist, mis reguleerivad tema pädevuses olevates valdkondades statistiliste andmete kogumist, koondamist ja levitamist;
- töötab välja eeskirjad riikide keskpankade toiminguteks EKPS raames;
- soodustab välismaale tehtavate maksete tõhusust;
- juhendab eküü pangatähtede tehnilist ettevalmistust.

Hiljemalt 31. detsembriks 1996 täpsustab ERI üksikasjalise reguleeriva, organisatsioonilise ja logistilise raamistiku, mida EKPS vajab oma kohustuste täitmiseks kolmandal etapil. See raamistik esitatakse otsuse saamiseks EKP-le selle asutamise kuupäeval.

4. Tehes otsuse oma nõukogu liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega, võib ERI:

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- sõnastada arvamusi või soovitusi raha- ja vahetuskursipoliitika üldise orientatsiooni ning nendega seotud meetmete kohta, mida liikmesriigid on kasutusele võtnud;
- esitada valitsustele ja nõukogule arvamusi ja soovitusi meetmete kohta, mis võiksid mõjutada ühenduse sisemist ja välist valuutaolukorda ning eriti Euroopa Rahasüsteemi toimimist;
- anda soovitusi liikmesriikide rahandusorganitele nende rahapoliitika elluviimise kohta.

5. ERI võib ühehäälselt otsustada oma arvamused ja soovitused avaldada.

6. Nõukogu konsulteerib ERIga iga viimase pädevusse kuuluva ühenduse õigusakti eelnõu suhtes.

Nendes piirides ja tingimustel, mis nõukogu on kvalifitseeritud häälteenamusega kehtestanud komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja ERIga, konsulteerivad liikmesriikide ametiasutused ERIga iga viimase pädevusse kuuluva õigusakti eelnõu suhtes.

7. Nõukogu võib ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja ERIga anda ERI-le muid ülesandeid kolmandaks etapiks valmistumisel.

8. Juhtudel, kui käesolev leping näeb EKP-le ette nõuandva osa, loetakse kuni EKP asutamiseni viiteid EKP-le kui viiteid ERI-le.

9. Teise etapi jooksul loetakse mõistet „EKP” artiklites 230, 232, 233, 234, 237 ja 288 kui ERI.

Artikkel 118

Eküükorvi valuutakoosseisu ei muudeta.

Alates kolmanda etapi algusest määratakse eküü väärtus lõplikult kindlaks kooskõlas artikli 123 lõikega 4.

Artikkel 119

1. Kui liikmesriik on raskustes või teda ähvardab tõsine oht sattuda raskustesse seoses maksebilansiga kas maksebilansi üldise tasakaalustamatuse tõttu või tema käsutuses oleva valuuta tõttu, eriti kui sellised raskused võivad ohustada ühisturu toimimist või ühise kaubanduspoliitika järkjärgulist rakendamist, uurib komisjon viivitamata kõnealuse riigi olukorda ning abinõusid, mida see riik kõigi tema käsutuses olevate vahenditega on kasutusele võtnud või võib kasutusele võtta kooskõlas käesoleva lepingu sätetega. Komisjon teatab, missuguseid meetmeid ta asjassepuutuval riigil soovitab võtta.

Kui liikmesriigi kasutuselevõetud abinõud ja komisjoni soovitatud meetmed ei osutu piisavaks tekkinud või võimalikest raskustest ülesaamiseks, soovitab komisjon, olles eelnevalt konsulteerinud artiklis 114 märgitud komiteega, nõukogule vastastikuse abi andmist ning selleks kohaseid meetodeid.

Komisjon informeerib nõukogu regulaarselt olukorrast ja selle arengust.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Nõukogu otsustab niisuguse vastastikuse abi andmise kvalifitseeritud häälteenamusega; nõukogu võtab vastu direktiivid ja otsused niisuguse abi tingimuste ja üksikasjade sätestamiseks. Abi vormid võivad olla järgmised:

- a) kooskõlastatud tegevus mis tahes muus rahvusvahelises organisatsioonis, mille poole liikmesriigid võivad pöörduda;
- b) meetmed, mis on vajalikud kaubavahetuse häirete vältimiseks, kui raskustes olev liikmesriik säilitab või taaskestab koguselised piirangud kolmandate riikide suhtes;
- c) piiratud krediitide võimaldamine teiste liikmesriikide poolt nende nõusolekul.

3. Kui nõukogu ei anna komisjoni poolt soovitatud vastastikust abi või kui antud vastastikusest abist ja kasutuselevõetud meetmetest ei piisa, annab komisjon raskustes olevale riigile loa võtta kaitsemeetmeid, mille tingimused ja üksikasjad määrab komisjon.

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega niisuguse loa tühistada ning niisuguseid tingimusi ja üksikasju muuta.

4. Kui artikli 122 lõikest 6 ei tulene teisiti, lõpetatakse käesoleva artikli kohaldamine kolmanda etapi alguses.

Artikkel 120

1. Kui esineb ootamatu maksebilansi kriis ega tehta viivitamata artikli 119 lõikes 2 märgitud otsust, siis võib asjassepuutuv liikmesriik ettevaatusabinõuna võtta vajalikud kaitsemeetmed. Niisugused meetmed võivad põhjustada ühisturu toimimises võimalikult väikesi häireid ega tohi olla ulatuslikumad, kui on hädavajalik ootamatult tekkinud raskustest ülesaamiseks.

2. Komisjoni ja teisi liikmesriike informeeritakse niisugustest kaitsemeetmetest hiljemalt nende jõustumisel. Komisjon võib nõukogule soovitada vastastikuse abi andmist artikli 119 alusel.

3. Pärast seda, kui komisjon on esitanud arvamuse ja on konsulteeritud artiklis 114 märgitud komiteega, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada, et asjassepuutuval riigil tuleb eespool märgitud kaitsemeetmed muuta, peatada või tühistada.

4. Kui artikli 122 lõikest 6 ei tulene teisiti, lõpetatakse käesoleva artikli kohaldamine kolmanda etapi alguses.

Artikkel 121

1. Komisjon ja ERI annavad nõukogule aru liikmesriikide edusammudest nende kohustuste täitmisel, mis on seotud majandus- ja rahaliidu loomisega. Nendes aruannetes vaadeldakse iga liikmesriigi siseriiklike õigusaktide, sealhulgas tema keskpanga põhikirja ühtivust käesoleva lepingu artiklitega 108 ja 109 ning EKPS põhikirjaga. Aruannetes vaadeldakse ka püsiva vastastikuse lähenemise kõrge taseme saavutamist selle alusel, kuidas liikmesriik on täitnud järgmisi kriteeriume:

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- hindade stabiilsuse kõrge taseme saavutamine; see nähtub inflatsioonimäärast, mis on hindade stabiilsuse mõttes lähedane kolme kõige paremaid tulemusi saavutava liikmesriigi omale;
- riigi rahanduse stabiilsus; see nähtub niisuguse eelarveseisundi saavutamisest, kus puudub eelarvepuudujääk, mis artikli 104 lõike 6 kohaselt on ülemäärane;
- kinnipidamine Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismiga ettenähtud normaalsetest kõikumispiiridest vähemalt kahe aasta jooksul, devalveerimata oma vääringut ühegi teise liikmesriigi vääringu suhtes;
- liikmesriigi poolt saavutatud vastastikuse lähenemise ja tema Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismis osalemise püsikindlus, mis peegeldub tema pikaajaliste intressimäärade tasemes.

Käesolevas lõikes märgitud nelja kriteeriumi ning vastavaid perioode, mille jooksul neid kriteeriume tuleb arvesse võtta, käsitletakse põhjalikumalt käesolevale lepingule lisatud protokollis. Komisjoni ja ERI aruannetes võetakse arvesse ka eküü arengut, turgude integratsiooni tulemusi, jooksvate maksebilansside seisundit ja arengut ning ühiku tööjõukulude arengu ja muude hinnaindeksite uuringuid.

2. Nende ettekannete alusel hindab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni soovitusel põhjal:

- iga liikmesriigi puhul, kas see täidab ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi;
- kas enamik liikmesriike täidab ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi,

ning teatab oma soovitustest nõukogule, kes tuleb kokku riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil. Samuti konsulteeritakse Euroopa Parlamendiga, kes edastab oma arvamuse riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulevatele nõukogule.

3. Võttes nõutavalt arvesse lõikes 1 märgitud ettekandeid ning lõikes 2 märgitud Euroopa Parlamendi arvamust, otsustab riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulev nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega hiljemalt 31. detsembril 1996:

- kas lõikes 2 märgitud nõukogu soovituste põhjal enamik liikmesriike täidab ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi;
- kas ühendusel on otstarbekas astuda kolmandasse etappi,
ja kui nii arvatakse, siis
- kolmanda etapi alguse kuupäeva.

4. Kui 1997. aasta lõpuks ei ole kolmanda etapi alguse kuupäeva määratud, algab kolmas etapp 1. jaanuaril 1999. Enne 1. juulit 1998 kinnitab riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulev nõukogu, olles korranud menetlust, mis on ette nähtud lõigetes 1 ja 2, välja arvatud lõike 2 teine taane, ning võttes arvesse lõikes 1 märgitud aruandeid ja Euroopa Parlamendi arvamust, kvalifitseeritud häälteenamusega ja lõikes 2 märgitud nõukogu soovituste põhjal, millised liikmesriigid täidavad ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 122

1. Kui kooskõlas artikli 121 lõikega 3 on vastu võetud otsus kuupäeva kindlaksmääramise kohta, otsustab nõukogu artikli 121 lõikes 2 märgitud soovitude ja komisjoni soovitude põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega, kas mõnele liikmesriikidest – ja kui, siis millisele – lubatakse käesoleva artikli lõikes 3 määratletud erand. Niisugustele liikmesriikidele viidatakse käesolevas lepingus kui „liikmesriikidele, mille suhtes on kehtestatud erand”.

Kui nõukogu on kooskõlas artikli 121 lõikega 4 kindlaks teinud, millised liikmesriigid täidavad ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi, siis neile liikmesriikidele, kes tingimusi ei täida, lubatakse käesoleva artikli lõikes 3 määratletud erand. Niisugustele liikmesriikidele viidatakse käesolevas lepingus kui „liikmesriikidele, mille suhtes on kehtestatud erand”.

2. Vähemalt kord iga kahe aasta jooksul või selle liikmesriigi taotlusel, mille suhtes on kehtestatud erand, annavad komisjon ja EKP aru nõukogule vastavalt artikli 121 lõikes 1 sätestatud menetlusele. Pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja pärast arutelu riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulnud nõukogus otsustab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal, millised liikmesriigid, mille suhtes on kehtestatud erand, täidavad vajalikke tingimusi artikli 121 lõikes 1 esitatud kriteeriumide alusel, ja tühistab asjassepuutuvatele liikmesriikidele kehtestatud erandid.

3. Lõikes 1 märgitud erand tähendab, et asjassepuutuva liikmesriigi suhtes ei kohaldata järgmisi artikleid: 104 lõiked 9 ja 11, 105 lõiked 1–3 ja 5, 106, 110, 111 ja 112 lõike 2 punkt b. Niisuguse liikmesriigi ja tema keskpanga ilmajätmine õigustest ja kohustustest EKPS raames on sätestatud EKPS põhikirja IX peatükis.

4. Artikli 105 lõigetes 1–3, artiklites 106, 110 ja 111, artikli 112 lõike 2 punktis b tähendavad „liikmesriigid” „liikmesriike, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit”.

5. Nende liikmesriikide hääleõigus, mille suhtes on kehtestatud erand, peatatakse nende nõukogu otsuste puhul, millele on osutatud käesoleva lepingu artiklites, mis on loetletud lõikes 3. Erandina artiklist 205 ja artikli 250 lõikest 1 määratletakse kvalifitseeritud häälteenamust sel juhul kui kaht kolmandikku nende liikmesriikide esindajate häältest, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit, ja neid arvestatakse vastavalt artikli 205 lõikele 2, ning ühehäälsust nõudva õigusakti puhul on nõutav nende liikmesriikide ühehäälsus.

6. Liikmesriikidele, mille suhtes on kehtestatud erand, kohaldatakse jätkuvalt artikleid 119 ja 120.

Liitumisseaduse artikkel 4:

Alates ühinemiskuupäevast osaleb iga uus liikmesriik majandus- ja rahaliidus kui liikmesriik, mille suhtes on kehtestatud erand EÜ asutamislepingu artikli 122 tähenduses.

Artikkel 123

1. Viivitamata pärast otsuse vastuvõtmist kolmanda etapi alguse kuupäeva kohta kooskõlas artikli 121 lõikega 3 või, olenevalt asjaoludest, viivitamata pärast 1. juulit 1998:

- võtab nõukogu vastu artikli 107 lõikes 6 märgitud sätted;

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- nimetavad nende liikmesriikide valitsused, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit, vastavalt EKPS põhikirja artiklis 50 sätestatud menetlusele ametisse EKP presidendi, asepresidendi ja teised juhatuse liikmed. Kui on liikmesriike, mille suhtes on kehtestatud erand, võib juhatuse liikmete arv olla väiksem, kui on ette nähtud EKPS põhikirja artiklis 11.1, kuid see ei või mingil juhul olla väiksem kui 4.

Niipea kui juhatuse ametisse nimetatud, asutatakse EKPS ja EKP, kes valmistuvad käesolevas lepingus ja EKPS põhikirjas kirjeldatud täieulatuslikuks tegevuseks. Oma volitusi hakkavad nad täielikult kasutama alates kolmanda etapi esimesest päevast.

2. Niipea kui EKP on asutatud, võtab ta vajaduse korral üle ERI ülesanded. EKP asutamisel alustatakse ERI likvideerimist; likvideerimise üksikasjad on esitatud ERI põhikirjas.

3. Kuni on liikmesriike, mille suhtes on kehtestatud erand, ning ilma et see piiraks käesoleva lepingu artikli 107 lõike 3 kohaldamist, moodustatakse EKPS põhikirja artiklis 45 märgitud EKP üldnõukogu kui kolmas EKP otsuseid tegev organ.

4. Kolmanda etapi alguskuupäeval võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga nende liikmesriikide ühehäälsel toetusel, kelle suhtes ei ole kehtestatud erandit, vastu vahetuskursid, mis kehtestatakse nende liikmesriikide valuutade jaoks lõplikult ja mille alusel need valuutad asendatakse eküüga ning eküü muutub iseseisvaks valuutaks. See meede iseenesest ei muuda eküü väärtust teiste valuutade suhtes. Nimetatud liikmesriikide kvalifitseeritud häälteenamusega võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast EKPga konsulteerimist ka muid meetmeid, mis on vajalikud eküü kui nende liikmesriikide ühisraha kiireks kasutuselevõtmiseks. Kohaldatakse artikli 122 lõike 5 teist lauset.

5. Kui vastavalt artikli 122 lõikes 2 sätestatud menetlusele on otsustatud erand tühistada, siis võtab nende liikmesriikide, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit, ja asjassepuutuva liikmesriigi ühehäälsuse põhimõttel toimiv nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga vastu kursi, mille alusel eküü hakkab asendama asjassepuutuva liikmesriigi valuutat, ja võtab muud meetmed, mis on vajalikud eküü kui ühisraha kasutuselevõtmiseks asjassepuutuvas riigis.

Artikkel 124

1. Kuni kolmanda etapi alguseni käsitleb iga liikmesriik oma vahetuskursipoliitikat kui ühise huvi küsimust. Seda tehes võtavad liikmesriigid arvesse Euroopa Rahasüsteemiga seotud koostöös ja eküü arendamise käigus omandatud kogemused ning respektivad selles valdkonnas kehtivaid volitusi.

2. Alates kolmanda etapi algusest ja niikaua kui liikmesriigi suhtes kehtib erand, kohaldatakse selle riigi vahetuskursipoliitika suhtes analoogia põhjal lõiget 1.

VIII JAOTIS

Tööhõive

Artikkel 125

Liikmesriigid ja ühendus püüavad käesoleva jaotise kohaselt välja arendada kooskõlastatud tööhõivestrateegiat, eelkõige edendada kvalifitseeritud, koolitatud ja kohanemisvõimelist tööjõudu ning majanduslikele muudatustele reageerivaid tööturges, pidades silmas Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 ja käesoleva lepingu artiklis 2 määratletud eesmärkide saavutamist.

Artikkel 126

1. Liikmesriigid aitavad oma tööhõivepoliitikaga kaasa artiklis 125 osutatud eesmärkide saavutamisele viisil, mis on kooskõlas artikli 99 lõike 2 kohaselt vastuvõetud liikmesriikide ja ühenduse majanduspoliitika üldsuunistega.

2. Võttes arvesse riikide tööturu osapoolte kohustustega seotud siseriiklike tavaid, käsitlevad liikmesriigid tööhõive edendamist üldist huvi pakkuva probleemina ja kooskõlastavad nõukogus oma sellealased meetmed vastavalt artikli 128 sätetele.

Artikkel 127

1. Ühendus aitab kaasa kõrge tööhõivetaseme saavutamisele, soodustades koostööd liikmesriikide vahel ning toetades ja vajaduse korral täiendades nende meetmeid. Seejuures respektseeritakse liikmesriikide pädevust.

2. Ühenduse poliitika ja meetmete sõnastamisel ning rakendamisel võetakse arvesse eesmärki saavutada kõrge tööhõivetas.

Artikkel 128

1. Euroopa Ülemkogu arutab igal aastal tööhõive olukorda ühenduses ja teeb selle kohta järeldusi nõukogu ja komisjoni ühise aastaaruande põhjal.

2. Euroopa Ülemkogu järeldustest lähtudes koostab kvalifitseeritud häälteenamusega otsuse tegev nõukogu igal aastal komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi, majandus- ja sotsiaalkomitee, regioonide komitee ning artiklis 130 nimetatud tööhõivekomiteega suunised, mida liikmesriigid oma tööhõivepoliitikas arvesse võtavad. Need suunised on kooskõlas artikli 99 lõike 2 kohaselt vastuvõetud üldsuunistega.

3. Iga liikmesriik esitab nõukogule ja komisjonile aastaaruande põhimeetmete kohta, mis võetakse tema tööhõivepoliitika rakendamiseks vastavalt lõikes 2 osutatud tööhõivesuunistele.

4. Lõikes 3 osutatud aruannete põhjal ja olles ära kuulunud tööhõivekomitee arvamuse, kontrollib nõukogu igal aastal liikmesriikide tööhõivepoliitika elluviimist vastavalt

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

tööhõivesuunistele. Nõukogu võib komisjoni soovitusel põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega anda liikmesriikidele soovitusi, kui ta seda kontrollimise põhjal vajalikuks peab.

5. Kontrollimise tulemuste põhjal teevad nõukogu ja komisjon tööhõive olukorrast ühenduses ja tööhõivesuuniste rakendamisest ühise aastaaruande Euroopa Ülemkogule.

Artikkel 129

Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega võib nõukogu võtta stimuleerivaid meetmeid, mis on kavandatud riikidevahelise koostöö soodustamiseks ning nende tööhõivealase tegevuse toetamiseks algatuste abil, mille eesmärk on teabe ja parimate tavade vahetuse arendamine, võrdleva analüüsi ja nõuannete pakkumine, samuti uude lähenemise soodustamine ja kogemustele hinnangu andmine, eriti kasutades katseprojekte.

Need meetmed ei hõlma liikmesriikide õigusnormide ühtlustamist.

Artikkel 130

Pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga asutab nõukogu nõuandva tööhõivekomitee, et edendada liikmesriikide tööhõive- ja tööturupoliitika kooskõlastamist. Komitee ülesanneteks on:

- jälgida tööhõive olukorda ja tööhõivepoliitikat liikmesriikides ja ühenduses;
- sõnastada arvamusi nõukogu või komisjoni palvel või omal algatusel, ilma et see piiraks artikli 207 kohaldamist, ja aidata kaasa artiklis 128 osutatud nõukogu menetluste ettevalmistamisele.

Oma ülesannet täites konsulteerib komitee tööturu osapooltega.

Iga liikmesriik ja komisjon määrab komiteesse kaks liiget.

IX JAOTIS

Ühine kaubanduspoliitika

Artikkel 131

Omavahelise tolliliidu rajamisega soovivad liikmesriigid ühistes huvides kaasa aidata maailmakaubanduse harmoonilisele arengule, rahvusvahelises kaubanduses kehtivate piirangute järkjärgulisele kaotamisele ja tollitõkete alandamisele.

Ühine kaubanduspoliitika võtab arvesse soodsat mõju, mida tollimaksude kaotamine liikmesriikide vahel võib avaldada ettevõtjate konkurentsivõime kasvule nendes riikides.

Artikkel 132

1. Ilma et see piiraks teiste rahvusvaheliste organisatsioonide raames võetud kohustusi, ühtlustavad liikmesriigid järk-järgult süsteemid, mille kaudu nad toetavad eksporti kolmandatesse

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

riikidesse, sel määral, kui see on vajalik, et ei kahjustataks konkurentsi ühenduse ettevõtjate vahel.

Nõukogu annab selleks komisjoni ettepaneku põhjal vajalikud direktiivid, tehes otsuse kvalifitseeritud hääleteenamusega.

2. Eelnevad sätted ei kehti niisuguse tollimaksude või samaväärse toimega maksude tagastamise ega niisuguse kaudsete maksude, sealhulgas käibemaksu, aktsiisi ja teiste kaudsete maksude tagastamise kohta, mis on lubatud kaupade ekspordimisel mingist liikmesriigist kolmandasse riiki, kui sellised tagasimaksud ei ületa eksporditavatelt toodetelt otseselt või kaudselt võetud maksusummat.

Artikkel 133

1. Ühine kaubanduspoliitika rajaneb ühtsetel põhimõtetel, eriti mis puutub tariifimäärade muutmisse, tolli- ja kaubanduskokkulepete sõlmimisse, liberaliseerimismeetmete ühtlustamisse, ekspordipoliitikasse ning kaubanduse kaitsemeetmetesse, näiteks nendesse, mis on vajalikud dumpingu või subsiidiumide puhul.

2. Komisjon teeb nõukogule ettepanekuid ühise kaubanduspoliitika rakendamise kohta.

3. Kui ühe või mitme riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmitavate lepingute üle on vaja pidada läbirääkimisi, annab komisjon soovitusi nõukogule, kes volitab komisjoni alustama vajalikke läbirääkimisi. Nõukogu ja komisjoni ülesandeks on tagada, et lepingud oleksid kooskõlas ühendusesisese poliitika ja ühendusesiseste eeskirjadega.

Komisjon peab läbirääkimisi, konsulteerides erikomiteega, mille nõukogu määrab selle ülesande täitmisel abistama komisjoni, ning niisuguste direktiivide raames, mida nõukogu peab vajalikuks komisjonile adresseerida. Komisjon esitab komiteele korrapäraselt aruandeid nende läbirääkimiste edenemise kohta.

Kohaldatakse artikli 300 asjakohaseid sätteid.

4. Käesoleva artikliga talle antud volituste kasutamisel teeb nõukogu otsused kvalifitseeritud hääleteenamusega.

5. Lõikeid 1–4 kohaldatakse ka läbirääkimistele ja lepingute sõlmimisele teenuskaubanduse ja intellektuaalomandi kaubanduslike aspektide valdkonnas niivõrd, kui võrd nimetatud lõiked neid lepinguid ei hõlma ja ilma et see piiraks lõike 6 kohaldamist.

Erandina lõikest 4 teeb nõukogu otsuse ühehäälselt, pidades läbirääkimisi ja sõlmides lepinguid esimeses lõigus osutatud valdkonnas, kui selline leping sisaldab sätteid, mille puhul ühendusesiseste eeskirjade vastuvõtmiseks on nõutav ühehäälsus või kui see on seotud valdkonnaga, kus ühendus ei ole veel kasutanud talle käesoleva lepinguga antud volitusi võtta vastu ühendusesiseseid eeskirju.

Horisontaalsete kokkulepete üle peetavate läbirääkimiste ja nende sõlmimise suhtes teeb nõukogu otsuse ühehäälselt niivõrd, kui võrd see puudutab ka eelmist lõiku või lõike 6 teist lõiku.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Käesolev lõige ei mõjuta liikmesriikide õigust jõus hoida ja sõlmida lepinguid kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega niivõrd, kuivõrd need vastavad ühenduse õigusele ja muudele asjakohastele rahvusvahelistele lepingutele.

6. Nõukogu ei või sõlmida lepingut, mis sisaldab ühendusesiseseid volitusi ületavaid sätteid, viies eelkõige liikmesriikide õigusnormide ühtlustamisele valdkondades, mille puhul käesolev leping sellise ühtlustamise välistab.

Selles suhtes jäävad kultuuri- ja audiovisuaalteenuste, haridus-, sotsiaal- ja tervishoiuteenuste kaubandust käsitlevad lepingud erandina lõike 5 esimesest lõigust ühenduse ja tema liikmesriikide jagatud pädevusse. Järelkult nõuab selliste lepingute üle läbirääkimiste pidamine lisaks artikli 300 vastavate sätete kohaselt tehtud ühenduse otsusele ka liikmesriikide ühist nõusolekut. Lepingud, mille üle on niiviisi läbirääkimisi peetud, sõlmivad ühendus ja liikmesriigid ühiselt.

Rahvusvaheliste transpordilepingute üle läbirääkimiste pidamist ja nende sõlmimist reguleerivad endiselt V jaotise ja artikli 300 sätted.

7. Ilma et see piiraks lõike 6 esimese lõigu kohaldamist, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt laiendada lõigete 1–4 kohaldamist rahvusvahelistele läbirääkimistele ja lepingutele intellektuaalomandi valdkonnas niivõrd, kuivõrd lõige 5 neid ei hõlma.

Artikkel 134

Selleks et kaubandushäired ei takistaks mis tahes liikmesriigil käesoleva lepingu kohaselt võetud kaubanduspoliitika meetmete elluviimist, või kui selliste meetmete erinevused põhjustavad majanduslikke raskusi ühes või mitmes liikmesriigis, soovib komisjon meetodeid nõutavaks koostööks liikmesriikide vahel. Kui sellest ei piisa, võib komisjon anda liikmesriikidele loa võtta vajalikke kaitsemeetmeid, mille tingimused ja üksikasjad määrab komisjon.

Kiireloomulistel juhtudel taotlevad liikmesriigid komisjonilt luba võtta ise vajalikke meetmeid; komisjon teeb otsuse nii kiiresti kui võimalik; seejärel teatavad asjassepuutuvad liikmesriigid meetmetest teistele liikmesriikidele. Komisjon võib igal ajal teha otsuse, et asjassepuutuvatel riikidel tuleb kõnesolevaid meetmeid muuta või need tühistada.

Selliste meetmete valikul eelistatakse neid, mis põhjustavad ühisturu toimimises kõige väiksemaid häireid.

X JAOTIS

Tollikoostöö

Artikkel 135

Käesoleva lepingu kohaldamisalas võtab nõukogu kooskõlas artiklis 251 osutatud menetlusega meetmed tollikoostöö tugevdamiseks liikmesriikide ning liikmesriikide ja komisjoni vahel. Need meetmed ei käsitle siseriikliku kriminaalõiguse kohaldamist ega siseriiklikku õigusemõistmist.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

XI JAOTIS

Sotsiaalpoliitika, haridus, kutseõpe ja noorsugu

1. PEATÜKK

Sotsiaalsätted

Artikkel 136

Pidades silmas sotsiaalseid põhiõigusi, nagu need on määratletud 18. oktoobril 1961 Torinos allakirjutatud Euroopa sotsiaalharta ja ühenduse 1989. aasta harta töötajate sotsiaalsete põhiõiguste kohta, võtavad ühendus ja liikmesriigid oma eesmärgiks tööhõive edendamise ning parandatud elamis- ja töötingimused, et võimaldada nende ühtlustamist samal ajal jätkuva parandamisega, piisava sotsiaalkaitse, tööturu osapoolte dialoogi, inimressursside arendamise, pidades silmas kestvat kõrget tööhõivet ja tööturult väljatõrjumise tõkestamist.

Sel eesmärgil rakendavad ühendus ja liikmesriigid meetmeid, mis võtavad arvesse riigiti kehtivate tavade mitmekesisust, eriti lepinguliste suhete vallas, ja vajadust säilitada ühenduse majanduse konkurentsivõime.

Nad usuvad, et niisugune areng ei tulene ainult ühisturu toimimisest, mis soodustab sotsiaalsüsteemide ühtlustamist, vaid ka käesoleva lepinguga sätestatud menetlustest ning õigus- ja haldusnormide ühtlustamisest.

Artikkel 137

1. Pidades silmas artikli 136 eesmärkide saavutamist, toetab ja täiendab ühendus liikmesriikide meetmeid järgmistes valdkondades:

- a) eelkõige töökeskkonna parandamine, et kaitsta töötajate tervist ja turvalisust;
- b) töötingimused;
- c) töötajate sotsiaalkindlustus ja sotsiaalkaitse;
- d) töötajate kaitse, kui nende tööleping lõpetatakse;
- e) töötajate teavitamine ja ärakuulamine;
- f) töötajate ja tööandjate huvide esindatus ja kollektiivne kaitse, sealhulgas ühine otsusetegemine, kui löikest 5 ei tulene teisiti;
- g) seaduslikult ühenduse territooriumil elavate kolmandate riikide kodanike töötingimused;
- h) tööturult väljatõrjutud isikute integreerimine, ilma et see piiraks artikli 150 kohaldamist;
- i) meeste ja naiste võrdõiguslikkus seoses nende võimalustega tööturul ja kohtlemisega tööl;
- j) sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemine;

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

k) sotsiaalkaitsesüsteemide moderniseerimine, ilma et see piiraks punkti c kohaldamist.

2. Selleks võib nõukogu:

a) võtta meetmeid, mis on kavandatud liikmesriikidevahelise koostöö edendamiseks algatuste abil, mille eesmärk on teadmiste täiendamine, teabe ja parimate tavade vahetuse arendamine, uuenduslike lähenemisviiside soodustamine ja kogemustele hinnangu andmine, ilma seejuures liikmesriikide õigusnorme ühtlustamata;

b) lõike 1 punktides a-i osutatud valdkondades direktiivide abil vastu võtta miinimumnõuded järkjärguliseks rakendamiseks, arvestades igas liikmesriigis kehtivaid tingimusi ja tehnilisi eeskirju. Sellistes direktiivides hoidutakse haldus-, finants- ja õiguslike piirangute kehtestamisest viisil, mis pidurdaks väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete loomist ja arengut.

Nõukogu teeb otsuse vastavalt artiklis 251 ettenähtud menetlusele pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ning regioonide komiteega, välja arvatud käesoleva artikli lõike 1 punktides c, d, f ja g osutatud valdkonnad, kus nõukogu teeb otsuse ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja eespool nimetatud komiteedega. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga teha ühehäälselt otsuse muuta artiklis 251 ettenähtud menetlus kehtivaks ka käesoleva artikli lõike 1 punktide d, f ja g suhtes.

3. Liikmesriik võib lõike 2 kohaselt vastuvõetud direktiivide rakendamise usaldada tööturu osapooltele nende ühise taotluse põhjal.

Sel juhul tagab liikmesriik, et hiljemalt selleks ajaks, mil kooskõlas artikliga 249 peab direktiiv olema üle võetud, on tööturu osapooled kokkuleppe teel kehtestanud vajalikud meetmed, kusjuures asjaomane liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, mis võimaldavad tal igal ajal tagada selle direktiiviga ettenähtud tulemusi.

4. Käesoleva artikli alusel vastuvõetud sätted:

- ei mõjuta liikmesriikide õigust kindlaks määrata oma sotsiaalkindlustussüsteemi aluspõhimõtted ega tohi oluliselt mõjutada selle süsteemi finantstasakaalu;
- ei takista ühtki liikmesriiki säilitamast või kehtestamast rangemaid kaitsemeetmeid, mis sobivad kokku käesoleva lepinguga.

5. Käesoleva artikli sätteid ei kohaldata tasustamise, ühinemisõiguse, streigiõiguse ega töösuluõiguse suhtes.

Artikkel 138

1. Komisjoni ülesandeks on edendada tööturu osapooltega konsulteerimist ühenduse tasandil ja ta võtab kõik vastavasisulised meetmed nende dialoogi hõlbustamiseks, tagades osapooltele tasakaalustatud toetuse.

2. Sel eesmärgil konsulteerib komisjon enne sotsiaalpoliitiliste ettepanekute tegemist tööturu osapooltega ühenduse meetmete võimaliku suuna üle.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

3. Kui komisjon pärast sellist konsulteerimist peab ühenduse meetmeid soovitavaks, konsulteerib ta tööturu osapooltega kavandatava ettepaneku sisu üle. Tööturu osapooled edastavad komisjonile arvamuse või vajaduse korral soovitusi.

4. Niisuguse konsultatsiooni korral võivad tööturu osapooled teatada komisjonile oma soovist algatada artiklis 139 sätestatud menetlus. Menetluse kestus ei ületa üheksat kuud, kui asjaomased tööturu osapooled koos komisjoniga ei otsusta ühiselt seda pikendada.

Artikkel 139

1. Kui tööturu osapooled soovivad, võib nendevaheline dialoog ühenduse tasandil tuua kaasa lepingusuhted, kaasa arvatud kokkulepete sõlmimine.

2. Ühenduse tasandil sõlmitud kokkuleppeid rakendatakse tööturu osapoolte ja liikmesriikide kehtivate menetluste või tavade kohaselt, artiklis 137 käsitletud küsimustes aga allakirjutante ühisel taotlusel nõukogu otsusega komisjoni ettepaneku põhjal.

Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega, välja arvatud juhul, kui kõnealuses kokkuleppes on üks või mitu sätet, mis käsitlevad valdkondi, mille puhul on artikli 137 lõike 2 alusel nõutav ühehäälsus. Sel juhul teeb ta otsuse ühehäälselt.

Artikkel 140

Pidades silmas artikli 136 eesmärkide saavutamist ja ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, edendab komisjon liikmesriikide koostööd ja hõlbustab nende meetmete kooskõlastamist kõigis käesoleva peatükiga hõlmatud sotsiaalpoliitika valdkondades, eriti küsimustes, mis käsitlevad:

- tööhõivet;
- tööõigust ja töötingimusi;
- põhi- ja täiendkutsõpet;
- sotsiaalkindlustust;
- tööõnnetuste ja kutsehaiguste vältimist;
- tööhügieeni;
- ühinemisõigust ning tööandjate ja töötajate vahelisi kollektiivläbirääkimisi.

Selle nimel tegutseb komisjon tihedas kontaktis liikmesriikidega, tehes uuringuid, esitades arvamusi ja korraldades konsultatsioone nii riigi tasandil tekkivates kui ka rahvusvaheliste organisatsioonidega seotud küsimustes.

Enne käesolevas artiklis ettenähtud arvamuste esitamist konsulteerib komisjon majandus- ja sotsiaalkomiteega.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 141

1. Iga liikmesriik tagab meestele ja naistele võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte rakendamise.

2. Käesolevas artiklis mõistetakse tasu all harilikku põhi- või miinimumpalka või mõnd muud tasumoodust kas rahas või loonusena, mida töötaja tööandjalt oma töö eest otseselt või kaudselt saab.

Võrdne tasu ilma soolise diskrimineerimiseta tähendab, et:

- a) ühe ja sama tükitööna tehtava töö eest arvestatakse tasu ühe ja sama mõõtühiku alusel;
- b) ajatöö eest ühel ja samal töökohal on ühesugune tasu.

3. Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu meetmeid, et tagada meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte, sealhulgas võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamine tööhõive ja elukutse küsimustes.

4. Pidades silmas meeste ja naiste täieliku ja tegeliku võrdõiguslikkuse tagamist tööasjus, ei takista võrdse kohtlemise põhimõtte ühtki liikmesriiki säilitamast või võtmast meetmeid, mis sätestavad erilised eelised, et hõlbustada alaesindatud sool tegutsemist oma kutsealal ja ära hoida või heastada halvemusi tööalases karjääris.

Artikkel 142

Liikmesriigid püüavad säilitada tasustatavate puhkuste süsteemide olemasolevat võrdväarsust.

Artikkel 143

Komisjon koostab igal aastal aruande edusammude kohta artikli 136 eesmärkide saavutamisel, kaasa arvatud ühenduse demograafiline olukord. Selle aruande edastab ta Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele.

Euroopa Parlament võib kutsuda komisjoni koostama aruandeid konkreetsete probleemide kohta sotsiaalse olukorra vallas.

Artikkel 144

Pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga asutab nõukogu nõuandva staatusega sotsiaalkaitsekomitee, et edendada sotsiaalkaitsealast koostööd liikmesriikide ja komisjoni vahel. Komitee ülesanneteks on:

- jälgida sotsiaalset olukorda ja sotsiaalkaitsepoliitika arengut liikmesriikides ja ühenduses;
- hõlbustada liikmesriikide omavahelist ning liikmesriikide ja komisjoni vahelist teabe-, kogemuste- ja heade tavade vahetust;

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

– ilma et see piiraks artikli 207 kohaldamist, koostada ettekandeid, sõnastada arvamusi või teha muud tööd oma pädevuse piires kas nõukogu või komisjoni taotlusel või omal algatusel.

Oma ülesandeid täites loob komitee kohased kontaktid tööturu osapooltega.

Iga liikmesriik ja komisjon määrab komiteesse kaks liiget..

Artikkel 145

Komisjon lülitab oma aastaaruandesse Euroopa Parlamendile eraldi peatüki sotsiaalse arengu kohta ühenduse piires.

Euroopa Parlament võib taotleda, et komisjon koostaks aruandeid konkreetsete sotsiaalprobleemide kohta.

2. PEATÜKK

Euroopa Sotsiaalfond

Artikkel 146

Et parandada töötajate tööhõivevõimalusi siseturul ja aidata niiviisi kaasa elatustaseme tõusule, luuakse käesolevaga Euroopa Sotsiaalfond vastavalt allpool esitatud sätetele; selle eesmärk on kergendada töötajate rakendamist ja suurendada nende geograafilist ja ametialast liikuvust ühenduse piires ning soodustada nende kohanemist tööstuse muudatuste ja tootmissüsteemide muutumisega, seda eelkõige kutseõppe ja ümberõppe kaudu.

Artikkel 147

Fondi haldab komisjon.

Selle ülesande täitmisel abistab komisjoni komitee, mille eesotsas on komisjoni liige ja mis koosneb valitsuste, ametiühingute ja tööandjate organisatsioonide esindajatest.

Artikkel 148

Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, võtab nõukogu vastu Euroopa Sotsiaalfondiga seotud rakendusotsused.

3. PEATÜKK

Haridus, kutseõpe ja noorsugu

Artikkel 149

1. Ühendus aitab kaasa kvaliteetse hariduse arendamisele, soodustades koostööd liikmesriikide vahel ning vajaduse korral toetades ja täiendades nende tegevust, samal ajal täiel määral respektides liikmesriikide vastutust õpetuse sisu ja haridussüsteemide korralduse eest ning nende kultuurilist ja keelelist mitmekesisust.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Ühenduse tegevusega püütakse:

- arendada Euroopa-mõõdet hariduses, iseäranis liikmesriikide keelte õpetamise ja levitamise kaudu;
- ergutada õppijate ja õpetajate liikuvust, muu hulgas kaasa aidates diplomite ja õpiaja akadeemilisele tunnustamisele;
- soodustada haridusasutustevahelist koostööd;
- tõhustada informatsiooni ja kogemuste vahetamist liikmesriikide haridussüsteemidele ühistes küsimustes;
- soodustada noorsoovahetust ja juhendajate vahetust sotsiaalhariduse alal;
- ergutada kaugõppe arengut.

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad hariduse valdkonnas koostööd kolmandate riikidega ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega, eriti Euroopa Nõukoguga.

4. Selleks et aidata kaasa käesolevas artiklis märgitud eesmärkide saavutamisele, nõukogu:

- võtab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ning regioonide komiteega stimuleerivaid meetmeid, välja arvatud igasugune liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine;
- annab soovitusi, tehes otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal.

Artikkel 150

1. Ühendus rakendab kutseõppepoliitikat, mis toetab ja täiendab liikmesriikide meetmeid, samal ajal täiel määral respektides liikmesriikide vastutust kutseõppe sisu ja korralduse eest.

2. Ühenduse tegevusega püütakse:

- hõlbustada tööstuse muudatustega kohanemist, eriti kutse- ja ümberõppe kaudu;
- parandada esialgset ja täiendkutseõpet, et hõlbustada kutsealale pääsu ja naasmist tööturule;
- soodustada kutseõppe kättesaadavust ning ergutada koolitajate ja koolitavate ning eriti noorte liikuvust;
- stimuleerida koolituselast koostööd haridus- ja koolitusasutuste ning ettevõtjate vahel;
- arendada informatsiooni ja kogemuste vahetamist liikmesriikide koolitussüsteemidele ühistes küsimustes.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad kutseõppe valdkonnas koostööd kolmandate riikidega ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega.

4. Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, võtab nõukogu meetmed selleks, et kaasa aidata käesolevas artiklis esitatud eesmärkide saavutamisele, välja arvatud igasugune liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine.

XII JAOTIS

Kultuur

Artikkel 151

1. Ühendus aitab kaasa liikmesriikide kultuuri õitsengule, ühtlasi respektides nende rahvuslikku ja regionaalset mitmekesisust ning samal ajal rõhutades ühist kultuuripärandit.

2. Ühenduse meetmetega püütakse ergutada liikmesriikidevahelist koostööd ning vajaduse korral toetada ja täiendada nende tegevust järgmistel aladel:

- Euroopa rahvaste kultuuri ja ajaloo alaste teadmiste parandamine ja levitamine;
- üleeuroopalise tähtsusega kultuuripärandi säilitamine ja kaitsmine;
- mitteäriiline kultuurivahetus;
- kunsti- ja kirjanduslooming, kaasa arvatud audiovisuaalne sektor.

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad kultuuri valdkonnas koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega, eriti Euroopa Nõukoguga.

4. Käesoleva lepingu teiste sätete kohaselt tegutsedes võtab ühendus arvesse erinevaid kultuuriaspekte eriti selleks, et respektida ja edendada oma kultuuride mitmekesisust.

5. Selleks et aidata kaasa käesolevas artiklis märgitud eesmärkide saavutamisele, nõukogu:

- võtab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist regioonide komiteega stimuleerivaid meetmeid, välja arvatud igasugune liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine. Nõukogu teeb otsuse ühehäälselt kogu artiklis 251 sätestatud menetluse puhul;
- annab soovitusi, tehes otsuse ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal.

XIII JAOTIS

Rahvatervis

Artikkel 152

1. Kogu ühenduse poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel tagatakse inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.

Ühenduse meetmed, mis täiendavad liikmesriikide poliitikat, on suunatud rahvatervise parandamisele, inimeste haiguste ennetamisele ja inimeste tervist ohustavate tegurite kõrvaldamisele. Sellised meetmed hõlmavad võitlust olulisemate tervisehäirete vastu, edendades nende põhjuste, leviku ja vältimise uurimist, samuti tervishoiualast selgitus- ja kasvatustööd.

Ühendus täiendab uimastitest tulenevate tervisekahjustuste vähendamiseks liikmesriikide meetmeid, kaasa arvatud teavitamine ja tõkestamine.

2. Ühendus soodustab liikmesriikidevahelist koostööd käesoleva artikliga hõlmatud valdkondades ja toetab vajaduse korral nende meetmeid.

Koostöös komisjoniga kooskõlastavad liikmesriigid oma poliitikat ja programme lõikega 1 hõlmatud valdkondades. Komisjon võib tihedas kontaktis liikmesriikidega teha kõiki kasulikke algatusi, et sellist kooskõlastamist edendada.

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad rahvatervise alal koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega.

4. Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, aitab nõukogu kaasa käesolevas artiklis viidatud eesmärkide saavutamisele, võttes:

- a) meetmeid, millega kehtestatakse inimpäritoluga organitele ja ainetele, verele ja veresaadustele kõrged kvaliteedi- ja ohutusnõuded; need meetmed ei takista ühtki liikmesriiki säilitamast või kehtestamast karmimaid kaitsemeetmeid;
- b) erandina artiklis 37 sätestatud veterinaaria- ja fütosanitaaralal meetmeid, mille otsene eesmärk on rahvatervise kaitse;
- c) inimeste tervise kaitseks ja parandamiseks kavandatud stimuleerivaid meetmeid, välja arvatud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine.

Komisjoni ettepaneku põhjal võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega võtta vastu ka soovitusi käesolevas artiklis loetletud eesmärkidel.

5. Ühenduse tervishoiumeetmed võtavad täiel määral arvesse liikmesriikide vastutust tervishoiuteenuste ja arstiabi korraldamisel ning kättesaadavaks muutmisel. Eriti lõike 4 alapunktis a osutatud meetmed ei mõjuta organite ja vere annetamise või meditsiinilise kasutamise siseriiklikke norme.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

XIV JAOTIS

Tarbijakaitse

Artikkel 153

1. Tarbijate huvide edendamiseks ja kõrgetasemelise tarbijakaitse tagamiseks aitab ühendus kaitsta tarbijate tervist, turvalisust ja majanduslikke huve, samuti edendada nende õigust teavitamisele, koolitamisele ja organiseerumisele oma huvide kaitseks.
2. Ühenduse ülejäänud poliitika ja meetmete määratlemisel ning rakendamisel võetakse arvesse tarbijakaitse nõudeid.
3. Ühendus aitab kaasa lõikes 1 osutatud eesmärkide saavutamisele:
 - a) meetmetega, mis on võetud artikli 95 põhjal seoses siseturu väljakujundamisega;
 - b) meetmetega, mille abil toetatakse, täiendatakse ja jälgitakse liikmesriikide poliitikat.
4. Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu lõike 3 punktis b osutatud meetmed.
5. Lõike 4 kohaselt võetud meetmed ei takista ühtki liikmesriiki säilitamast või võtmast rangemaid kaitsemeetmeid. Niisugused meetmed peavad olema kooskõlas käesoleva lepinguga. Neist teatatakse komisjonile.

XV JAOTIS

Üleeuroopalised võrgud

Artikkel 154

1. Selleks et aidata saavutada artiklites 14 ja 158 märgitud eesmärgid ning võimaldada liidu kodanikel, majandustegevuses osalejatel ning regionaalsetel ja kohalikel kogukondadel saada täit kasu sisepiirideta ala rajamisest, aitab ühendus kaasa üleeuroopaliste võrkude rajamisele ja arendamisele transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika infrastruktuuri valdkonnas.
2. Avatud ja konkurentsile rajatud turgude süsteemis on ühenduse meetmed suunatud kaasa aitama üksikriikide võrkude omavahelisele ühendamisele ja koostöövõimele, samuti niisuguste võrkude kasutamise võimalusele. Eelkõige võetakse arvesse vajadust siduda saared, raskesti ligipääsetavad ja perifeersed piirkonnad ühenduse keskregioonidega.

Artikkel 155

1. Selleks et saavutada artiklis 154 seatud eesmärgid, ühendus:
 - sätestab suunised, mis hõlmavad üleeuroopaliste võrkude valdkonnas kavandatud eesmärgid, prioriteete ja üldmeetmeid; need suunised määravad kindlaks ühist huvi pakkuvad projektid;

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- rakendab kõiki meetmeid, eriti tehnilise standardimise valdkonnas, mis võivad osutada tarvilikuks niisuguste võrkude koostöimimisvõime tagamiseks;
- võib toetada eelkõige teostatavusuuringute, laenu tagatiste või intressitoetuste näol liikmesriikide rahastatavaid ühist huvi pakkuvaid projekte, mis on kindlaks määratud esimeses taandes märgitud suuniste raames; ühendus võib samuti kaasa aidata transpordi infrastruktuuri alaste eriprojektide rahastamisele liikmesriikides artikli 161 kohaselt loodud Ühtekuuluvusfondi kaudu.

Ühenduse tegevus võtab arvesse projektide potentsiaalset majanduslikku elujõulisust.

2. Koostöös komisjoniga kooskõlastavad liikmesriigid omavahel riigi tasandil järgitavat poliitikat, millel võib olla oluline mõju artiklis 154 seatud eesmärkide saavutamisele. Tihedas koostöös liikmesriikidega võib komisjon teha kasulikke algatusi sellise kooskõlastamise edendamiseks.

3. Ühendus võib otsustada teha koostööd kolmandate riikidega vastastikust huvi pakkuvate projektide edendamiseks ning võrkude koostöimimisvõime tagamiseks.

Artikkel 156

Nõukogu võtab vastu artikli 155 lõikes 1 märgitud suunised ja muud meetmed, toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega.

Suuniste ja ühist huvi pakkuvate projektide puhul, mis on seotud mingi liikmesriigi territooriumiga, on nõutav asjassepuutuva liikmesriigi heakskiit.

XVI JAOTIS

Tööstus

Artikkel 157

1. Ühendus ja liikmesriigid tagavad ühenduse tööstuse konkurentsivõimelisuseks vajalikud tingimused.

Sel eesmärgil ning kooskõlas avatud ja konkurentsile rajatud turgude süsteemiga püüavad nad:

- kiirendada tööstuse kohanemist struktuurimuudatustega;
- ergutada sellise keskkonna tekkimist, mis soodustaks algatuslikkust ja ettevõtjate, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arengut kogu ühenduse ulatuses;
- ergutada sellise keskkonna tekkimist, mis soodustaks ettevõtjatevahelist koostööd;
- edendada innovatsiooni, teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise poliitika tööstusliku potentsiaali paremat ära kasutamist.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Koostöös komisjoniga konsulteerivad liikmesriigid omavahel ja kooskõlastavad vajaduse korral oma tegevust. Komisjon võib teha kasulikke algatusi sellise kooskõlastamise edendamiseks.

3. Ühendus aitab kaasa lõikes 1 seatud eesmärkide saavutamisele poliitika ja tegevuse kaudu, mida ta järgib käesoleva lepingu teiste sätete kohaselt. Nõukogu võib vastavalt artiklis 251 ettenähtud menetlusele ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega otsustada võtta erimeetmeid, et toetada liikmesriikides algatatud tegevust lõikes 1 seatud eesmärkide saavutamiseks.

Käesolev jaotis ei anna ühendusele alust võtta meetmeid, mis võiksid viia konkurentsi kahjustamisele või sisaldavad maksusätteid või töötajate õigusi ja huve puudutavaid sätteid.

XVII JAOTIS

Majanduslik ja sotsiaalne ühtekuuluvus

Artikkel 158

Selleks et edendada oma igakülgset harmoonilist arengut, töötab ühendus välja ja rakendab meetmeid majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks.

Iseäranis taotleb ühendus eri regioonide arengutaseme ühtlustamist ning mahajäämuse vähendamist kõige ebasoodsamates piirkondades ja saartel, kaasa arvatud maapiirkonnad.

Artikkel 159

Liikmesriigid teostavad ja koordineerivad oma majanduspoliitikat niisugusel viisil, et saavutada ka artiklis 158 seatud eesmärgid. Ühenduse poliitika ja meetmete kavandamisel ja rakendamisel ning siseturu rajamisel võetakse arvesse artiklis 158 seatud eesmärgid ning aidatakse kaasa nende saavutamisele. Ühendus toetab nende eesmärkide saavutamist struktuurifondide (Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi arendusosakond; Euroopa Sotsiaalfond; Euroopa Regionaalarengu Fond), Euroopa Investeeringupanga ja teiste olemasolevate rahastamisvahendite kaudu võetavate meetmetega.

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule, majandus- ja sotsiaalkomiteele ning regioonide komiteele iga kolme aasta järel ettekande edusammude kohta, mida on tehtud majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamisel, ning selle kohta, kuidas sellele on kaasa aidanud mitmesugused käesolevas artiklis sätestatud abinõud. Vajaduse korral lisatakse ettekandele kohased ettepanekud.

Kui osutuvad vajalikuks fondidevälised erimeetmed ja ilma et see piiraks ühenduse muu poliitika raames otsustatud abinõude kohaldamist, võib nõukogu sellised meetmed vastu võtta, tehes otsuse vastavalt artiklis 251 ettenähtud menetlusele pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 160

Euroopa Regionaalarengu Fond on mõeldud selleks, et olla abiks põhiliste regionaalsete ebavõrdsuste korvamisel ühenduse piires, võttes osa arengus mahajäävate regioonide arengulisest ja struktuurilisest kohandamisest ning taandarenguga tööstuspiirkondade ümberkorraldamisest.

Artikkel 161

Ilma et see piiraks artikli 162 kohaldamist, määrab nõukogu komisjoni ettepanekul pärast Euroopa Parlamendi nõusoleku saamist ning konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega ühehäälselt kindlaks struktuurifondide ülesanded, esmatähtsad eesmärgid ja ülesehituse, mis võib hõlmata fondide rühmitamist. Sama menetlust järgides määrab nõukogu kindlaks ka nende suhtes kohaldatavad üldeeskirjad ja sätted, mis on vajalikud nende efektiivsuse tagamiseks ning fondide koordineerimiseks üksteisega ja muude olemasolevate rahastamisvahenditega.

Sama menetluse kohaselt nõukogu asutatud Ühtekuuluvusfond annab rahalist abi keskkonnaprojektidele ning üleeuroopaliste võrkude projektidele transpordi infrastruktuuri valdkonnas.

Alates 1. jaanuarist 2007 teeb nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega otsuse komisjoni ettepaneku põhjal pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ning regioonide komiteega, kui alates 1. jaanuarist 2007 kohaldatav mitmeaastane finantsperspektiiv ja sellega seotud institutsioonidevaheline kokkulepe on nimetatud kuupäevaks vastu võetud. Kui seda pole tehtud, kohaldatakse käesolevas lõigus sätestatud korda alates nende vastuvõtmise kuupäevast.

Artikkel 162

Euroopa Regionaalarengu Fondi käsitlevad rakendusotsused võtab nõukogu vastu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega.

Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi arendusosakonna ja Euroopa Sotsiaalfondi suhtes jäävad vastavalt kehtima artiklid 37 ja 148.

XVIII JAOTIS

Teadusuuringud ja tehnoloogia arendamine

Artikkel 163

1. Ühenduse eesmärk on tugevdada ühenduse tööstuse teaduslikke ja tehnoloogilisi aluseid ning toetada selle muutumist konkurentsivõimelisemaks rahvusvahelisel tasandil, samal ajal edendades igasuguseid teadusuuringuid, mida peetakse vajalikuks käesoleva lepingu teiste peatükkide põhjal.

2. Sel eesmärgil toetab ta kogu ühenduses ettevõtjaid, kaasa arvatud väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, uurimiskeskusi ja ülikoole nende kõrgekvaliteedilises uurimis- ja

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

tehnoloogia arendamise tegevuses; ühendus toetab nende jõupingutusi omavaheliseks koostööks ja taotleb eelkõige, et ettevõtjatel oleks võimalus täiel määral kasutada siseturu potentsiaali, iseäranis liikmesriigi riigihanke pakkumiste avamise, ühiste standardite määratlemise ja sellist koostööd takistavate õiguslike ning fiskaaltökete kõrvaldamise kaudu.

3. Käesoleval lepingul põhinev kogu ühenduse uurimis- ja tehnoloogia arendamise tegevus, kaasa arvatud tutvustamisprojektid, otsustatakse ja viiakse ellu kooskõlas käesoleva jaotise sätetega.

Artikkel 164

Nende eesmärkide taotlemisel astub ühendus järgmisi liikmesriikide tegevust täiendavaid samme:

- a) uurimisprogrammide, tehnoloogia arendamis- ja tutvustamisprogrammide rakendamine, edendades koostööd ettevõtjate, uurimiskeskuste ja ülikoolidega ning nende vahel;
- b) koostöö edendamine kolmandate riikidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ühenduse teadusuuringute, tehnoloogia arendamise ja tutvustamise valdkonnas;
- c) ühenduse teadusuuringute, tehnoloogia arendamise ja tutvustamisalase tegevuse tulemuste levitamine ja kasutamine;
- d) ühenduse teadustöötajate koolituse ja liikuvuse stimuleerimine.

Artikkel 165

1. Ühendus ja liikmesriigid kooskõlastavad oma teadusuuringud ja tehnoloogia arendamise, et tagada liikmesriikide poliitika ja ühenduse poliitika vastastikune sobivus.

2. Olles tihedas koostöös liikmesriikidega, võib komisjon teha kasulikke algatusi, et edendada lõikes 1 märgitud kooskõlastamist.

Artikkel 166

1. Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu vastu mitmeaastase raamprogrammi, milles esitatakse ühenduse kogu tegevus.

Raamprogrammis:

- seatakse teaduslikud ja tehnoloogilised eesmärgid, mis tuleb saavutada artiklis 164 ettenähtud tegevusega, ja määratakse kindlaks asjakohased prioriteedid;
- näidatakse niisuguse tegevuse üldsuunad;
- määratakse maksimaalne üldmaht ja üksikasjalikud eeskirjad ühenduse finantsosaluseks raamprogrammis ning vastavad osad, mis on nähtud ette iga tegevuse puhul.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Olukorra muutudes raamprogrammi kohandatakse või täiendatakse.
3. Raamprogramm viiakse ellu eriprogrammide kaudu, mis arendatakse välja iga tegevuse piires. Igas eriprogrammis määratakse kindlaks selle rakendamise üksikasjalikud eeskirjad ja selle kestus ning nähakse ette vajalikud vahendid. Eriprogrammides fikseeritud vajalike vahendite summa ei või ületada maksimaalset üldmahtu, mis on määratud raamprogrammi ja iga tegevuse jaoks.
4. Nõukogu võtab eriprogrammid vastu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega.

Artikkel 167

Mitmeaastase raamprogrammi elluviimiseks määrab nõukogu kindlaks:

- ettevõtjate, uurimiskeskuste ja ülikoolide osavõtu eeskirjad;
- uurimistulemuste levitamise eeskirjad.

Artikkel 168

Mitmeaastase raamprogrammi elluviimisel võidakse otsustada vastu võtta lisaprogrammid, milles osalevad ainult teatud liikmesriigid, kes rahastavad neid sõltuvalt võimalikust ühenduse osavõtust.

Nõukogu võtab vastu eeskirjad lisaprogrammide kohta, eriti teadmiste levitamise ja teiste liikmesriikide juurdepääsu kohta nendele programmidele.

Artikkel 169

Mitmeaastase raamprogrammi elluviimisel võib ühendus kokkuleppel asjassepuutuvate liikmesriikidega sätestada osavõtu mitme liikmesriigi algatatud uurimis- ja arenguprogrammidest, kaasa arvatud osavõtt nende programmide elluviimiseks loodud struktuuridest.

Artikkel 170

Mitmeaastase raamprogrammi elluviimisel võib ühendus sätestada ühenduse teadusuuringud, tehnoloogia arendamise ja tutvustamisprojektide alase koostöö kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Sellise koostöö üksikasjalik korraldus võib olla ühenduse ja asjassepuutuvate kolmandate isikute vaheliste lepingute objektiks, mille üle peetakse läbirääkimisi ja mis sõlmitakse kooskõlas artikliga 300.

Artikkel 171

Ühendus võib asutada ühissettevõtteid või luua muid struktuure, mis on vajalikud ühenduse uurimisprogrammide, tehnoloogia arengu- või tutvustamisprogrammide edukaks elluviimiseks.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 172

Nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega kvalifitseeritud häälteenamusega vastu artiklis 171 märgitud sätted.

Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu vastu artiklites 167, 168 ja 169 märgitud sätted. Lisaprogrammide vastuvõtmiseks on nõutav asjassepuutuvate liikmesriikide nõusolek.

Artikkel 173

Iga aasta alguses saadab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Aruanne sisaldab informatsiooni uurimistegevuse ja tehnoloogia arendamise ning tulemuste levitamise kohta eelmise aasta jooksul ning jooksva aasta tööprogrammi.

XIX JAOTIS

Keskfond

Artikkel 174

1. Ühenduse keskkonnapoliitika aitab kaasa järgmiste eesmärkide taotlemisele:

- keskkonna säilitamine, kaitsmine ja selle kvaliteedi parandamine;
- inimese tervise kaitsmine;
- loodusressursside kaalutletud ja mõistlik kasutamine;
- meetmete edendamine rahvusvahelisel tasandil, selleks et tegelda piirkondlike ja ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega.

2. Ühenduse keskkonnapoliitika, võttes arvesse ühenduse eri piirkondade olukorra mitmekesisust, seab eesmärgiks kaitsuse kõrge taseme. See rajaneb ettevaatusprintsibil ja põhimõtetel, mille järgi tuleb võtta ennetusmeetmeid ja keskkonnakahjustus heastada eeskätt kahjustuse kohas, saastaja peab aga maksma.

Sellega seoses sisaldavad keskkonnakaitse nõuetele vastavad ühtlustamismeetmed vajaduse korral kaitseklauslit, mis lubab liikmesriikidel majandusvälistel keskkonnakaitsetel põhjustel võtta ühenduse kontrollimenetlusele alluvaid ajutisi meetmeid.

3. Oma keskkonnapoliitikat ette valmistades võtab ühendus arvesse:

- kättesaadavaid teaduslikke ja tehnilisi andmeid;
- ühenduse eri piirkondade keskkonnatingimusi;
- meetme võtmise või võtmata jätmise potentsiaalseid tulusid ja kulusid;

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- ühenduse kui terviku majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning tema piirkondade tasakaalustatud arengut.

4. Oma pädevuse piires teevad ühendus ja liikmesriigid koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega. Ühenduse koostöö korralduse võib kokku leppida ühenduse ja asjassepuutuvate kolmandate isikute vaheliste lepingutega, mille üle peetakse läbirääkimisi ja mis sõlmitakse kooskõlas artikliga 300.

Eelmine lõik ei piira liikmesriikide pädevust pidada läbirääkimisi rahvusvahelistes organites ja sõlmida rahvusvahelisi lepinguid.

Artikkel 175

1. Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regionide komiteega, otsustab nõukogu, missuguseid meetmeid tuleb ühendusel võtta, et saavutada artiklis 174 seatud eesmärgid.

2. Erandina lõikes 1 sätestatud otsustamismenetlusest ja ilma et see piiraks artikli 95 kohaldamist, võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi, majandus- ja sotsiaalkomitee ning regionide komiteega ühehäälselt vastu:

a) peamiselt maksusätteid;

b) meetmeid, mis käsitlevad:

- asulaplaneerimist;

- veeressursside kvantitatiivset majandamist või mis otseselt või kaudselt mõjutavad nende ressursside kättesaadavust;

- maa kasutamist, välja arvatud jäätmemajandus;

c) meetmeid, mis mõjutavad oluliselt liikmesriigi valikut erinevate energiaallikate vahel ning tema energiavarustuse üldstruktuuri.

Esimeses lõigus esitatud tingimustel võib nõukogu piiritleda need käesolevas lõikes märgitud küsimused, mille puhul otsused tuleb vastu võtta kvalifitseeritud häälteenamusega.

3. Muudes valdkondades võtab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regionide komiteega vastu üldised tegevusprogrammid, milles määratakse kindlaks esmatähtsad eesmärgid.

Toimides olenevalt juhtumist kas lõike 1 või 2 tingimuste kohaselt, võtab nõukogu vajalikud meetmed nende programmide elluviimiseks.

4. Ilma et see piiraks teatavate ühendust puudutavate meetmete võtmist, rahastavad ja rakendavad keskkonnapoliitikat liikmesriigid.

5. Kui lõike 1 sätetel rajanev meede tekitab liikmesriigi ametiasutustele ebalproportsionaalseks peetavaid kulusid, siis kehtestab nõukogu, ilma et see piiraks võimalust kohaldada põhimõtet, et saastajal tuleb maksta, selle meetme vastuvõtmise õigusaktis asjakohased sätted:

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- ajutiste eranditena ja/või
- rahaliste toetustena artikli 161 kohaselt loodud Ühtekuuluvusfondist.

Artikkel 176

Artikli 175 kohaselt võetud kaitsemeetmed ei takista liikmesriiki säilitamast või kasutusele võtmast rangemaid kaitsemeetmeid. Niisugused meetmed peavad olema kooskõlas käesoleva lepinguga. Neist teatatakse komisjonile.

XX JAOTIS

Arengukoostöö

Artikkel 177

1. Ühenduse poliitika arengukoostöö alal, mis täiendab liikmesriikide poliitikat, edendab:
 - arengumaade, eriti kõige ebasoodsamas olukorras olevate arengumaade püsivat majanduslikku ja sotsiaalset arengut;
 - arengumaade tõrgeteta ja järkjärgulist integreerumist maailmamajandusse;
 - võitlust vaesuse vastu arengumaades.
2. Ühenduse poliitika sel alal aitab kaasa üldisele eesmärgile austada demokraatia ja õigusriigi arendamist ja tugevdamist ning inimõigusi ja põhivabadusi.
3. Ühendus ja liikmesriigid täidavad neid kohustusi ning arvestavad neid eesmärke, mis nad on heaks kiitnud Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis ja teistes pädevates rahvusvahelistes organisatsioonides.

Artikkel 178

Ühendus võtab arvesse artiklis 177 seatud eesmärke poliitika puhul, mida ta rakendab ja mis tõenäoliselt mõjutab arengumaid.

Artikkel 179

1. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, võtab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele vastu meetmed, mis on vajalikud artiklis 177 seatud eesmärkide saavutamiseks. Niisuguseid meetmeid võib võtta mitmeaastaste programmidena.
2. Euroopa Investeerimispank aitab oma põhikirjas esitatud tingimuste kohaselt kaasa lõikes 1 märgitud meetmete rakendamisele.
3. Käesoleva artikli sätted ei mõjuta koostööd Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidega (AKV), mida tehakse AKV–EÜ konventsiooni raames.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 180

1. Ühendus ja liikmesriigid kooskõlastavad oma arengukoostöö poliitikat ning konsulteerivad üksteisega abiprogrammide suhtes, seda ka rahvusvahelistes organisatsioonides ning rahvusvahelistel konverentsidel. Nad võivad algatada ühismeetmeid. Kui vaja, aitavad liikmesriigid kaasa ühenduse abiprogrammide elluviimisele.
2. Komisjon võib teha kasulikke algatusi, et edendada lõikes 1 märgitud kooskõlastamist.

Artikkel 181

Oma pädevuse piires teevad ühendus ja liikmesriigid koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega. Ühenduse koostöö korralduse võib kokku leppida ühenduse ja asjassepuutuvate kolmandate isikute vaheliste lepingutega, mille üle peetakse läbirääkimisi ja mis sõlmitakse kooskõlas artikliga 300.

Eelmine lõik ei piira liikmesriikide pädevust pidada läbirääkimisi rahvusvahelistes organites ja sõlmida rahvusvahelisi lepinguid.

XXI JOATIS

MAJANDUS-, FINANTS- JA TEHNILINE KOOSTÖÖ KOLMANDATE RIIKIDEGA

Artikkel 181a

1. Ilma et see piiraks muude käesoleva lepingu sätete ning eelkõige XX jaotise sätete kohaldamist, teeb ühendus oma pädevuse piires majandus-, finants- ja tehnilist koostööd kolmandate riikidega. Selline koostöö täiendab liikmesriikide võetud meetmeid ja vastab ühenduse arengupoliitikale.

Ühenduse selle valdkonna poliitika aitab kaasa üldisele eesmärgile arendada ja tugevdada demokraatiat ja õigusriiki ning austada inimõigusi ja põhivabadusi.

2. Nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga kvalifitseeritud häälteenamusega vastu lõike 1 rakendamiseks vajalikud meetmed. Artiklis 310 osutatud assotsieerumislepingute ja liiduga ühinemise kandidaatriikidega sõlmitavate lepingute puhul teeb nõukogu otsuse ühehäälselt.

3. Oma pädevuse piires teevad ühendus ja liikmesriigid koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega. Ühenduse koostöö korralduse võib kokku leppida ühenduse ja asjaomaste kolmandate isikute vaheliste lepingutega, mille üle peetakse läbirääkimisi ja mis sõlmitakse kooskõlas artikliga 300.

Esimene lõik ei piira liikmesriikide pädevust pidada läbirääkimisi rahvusvahelistes organites ja sõlmida rahvusvahelisi lepinguid.

NELJAS OSA

Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimine

Artikkel 182

Liikmesriigid lepivad kokku assotsieerida ühendusega need Euroopa-välised maad ja territooriumid, millel on erisuhted Taani, Prantsusmaa, Madalmaade ja Ühendkuningriigiga. Need maad ja territooriumid (edaspidi „maad ja territooriumid”) on loetletud käesoleva lepingu II lisas.

Assotsieerimise eesmärk on edendada nende maade ja territooriumide majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning sisse seada tihedad majandussidemed nende ja ühenduse kui terviku vahel.

Kooskõlas käesoleva lepingu preambulis esitatud põhimõtetega on assotsieerimise eesmärk eelkõige edendada nimetatud maade ja territooriumide elanike huve ja jõukust, et nad saavutaksid majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise arengu, mille poole nad püüdlevad.

Artikkel 183

Assotsieerimisel on järgmised eesmärgid.

1. Liikmesriigid kohaldavad oma kaubavahetuses nende maade ja territooriumidega sama režiimi, mida nad käesolevast lepingust tulenevalt kasutavad üksteise suhtes.
2. Iga maa või territoorium kohaldab oma kaubavahetuses liikmesriikidega ning teiste maade ja territooriumidega sama režiimi, mida ta kasutab kaubavahetuses selle Euroopa riigiga, kellega tal on erisuhted.
3. Liikmesriigid annavad oma panuse nende maade ja territooriumide järjekindlaks arenguks vajalikesse investeeringutesse.
4. Ühenduse rahastatavate investeeringute puhul on osavõtt pakkumistest ja hangetest avatud võrdsetel tingimustel kõikidele füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kes on mõne liikmesriigi või kõnealuse maa või territooriumi kodanikud.
5. Liikmesriikide ning nende maade ja territooriumide vahelistes suhetes reguleeritakse kodanike ja äriühingute asutamisõigus kooskõlas asutamisõigust käsitlevas peatükis esitatud sätete ja menetlustega ning kedagi diskrimineerimata, kusjuures nende kohta kehtivad kõik artiklist 187 tulenevad erisätted.

Artikkel 184

1. Nendelt maadelt ja territooriumidelt pärinevate liikmesriikidesse imporditavate kaupade tollimaksud keelatakse vastavalt liikmesriikidevaheliste tollimaksude keelamisele kooskõlas käesoleva lepingu sätetega.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Liikmesriikidest või teistelt kõnealustelt maadelt või territooriumidelt mingile maale või territooriumile imporditavate kaupade tollimaksud keelatakse kooskõlas artikli 25 sätetega.

3. Kõnealused maad ja territooriumid võivad siiski võtta tollimakse, mis vastavad nende arengu ja industrialiseerimise vajadustele või annavad nende eelarvesse tulu.

Eelnevas lõigus märgitud tollimaksud ei või ületada sama taset, mis kehtib nende maade või territooriumidega erisuhetes olevast liikmesriigist imporditavate toodete kohta.

4. Lõiget 2 ei kohaldata nende maade ja territooriumide suhtes, kus juba kehtivad mittediskrimineerivad tollitariifid seetõttu, et nad on seotud eriliste rahvusvaheliste kohustustega.

5. Nendele maadele ja territooriumidele imporditavate kaupade suhtes kehtestatavad tollimaksud või nende muudatused ei või põhjustada juriidiliselt ega tegelikult mingit otsest ega kaudset diskrimineerimist eri liikmesriikidest imporditavate kaupade suhtes.

Artikkel 185

Kui maale või territooriumile mingist kolmandast riigist imporditavatelt kaupadelt võetavate tollimaksude tase võib põhjustada artikli 184 lõike 1 sätete kohaldamisel kaubandushäireid mingi liikmesriigi kahjuks, võib viimane taotleda, et komisjon teeks teistele liikmesriikidele ettepaneku meetmete kohta, mis on vajalikud olukorra parandamiseks.

Artikkel 186

Järgides rahvatervist, avalikku julgeolekut või avalikku korda puudutavaid sätteid, reguleeritakse nende maade ja territooriumide töötajate liikumisvabadus liikmesriikide piires ning liikmesriikide töötajate liikumisvabadus nende maade ja territooriumide piires lepingutega, mis järgnevalt tuleb sõlmida liikmesriikide ühehäälsel heakskiidul.

Artikkel 187

Nõukogu määrab maade ja territooriumide ühendusega assotsieerimisel omandatud kogemuste ja käesolevas lepingus esitatud põhimõtete alusel ühehäälselt kindlaks sätted, mis käsitlevad maade ja territooriumide ühendusega assotsieerimise üksikasjalikke eeskirju ja menetlusi.

Artikkel 188

Artiklite 182–187 sätteid kohaldatakse Gröönimaa suhtes nii, nagu näevad ette Gröönimaad käsitlevad erisätted Gröönimaa kohta kehtiva erikorra protokollis, mis on lisatud käesolevale lepingule.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

VIIES OSA

Ühenduse institutsioonid

I JAOTIS

Sätted institutsioonide kohta

1. PEATÜKK

Institutsioonid

1. jagu

Euroopa Parlament

Artikkel 189

Euroopa Parlament, mis koosneb ühenduseks liitunud riikide rahvaste esindajatest, kasutab talle käesoleva lepinguga antud volitusi.

Euroopa Parlamendi liikmete arv ei või olla suurem kui 732.

Artikkel 190

1. Ühenduseks liitunud riikide rahvaste esindajad valitakse Euroopa Parlamenti otsestel ja üldistel valimistel.

2. Igast liikmesriigist valitavate esindajate arv on järgmine:

Belgia	24
Tšehhi Vabariik	24
Taani	14
Saksamaa	99
Eesti	6
Kreeka	24
Hispaania	54
Prantsusmaa	78
Iirimaa	13
Itaalia	78
Küpros	6
Läti	9
Leedu	13
Luksemburg	6
Ungari	24
Malta	5
Madalmaad	27
Austria	18

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Poola	54
Portugal	24
Sloveenia	7
Slovakkia	14
Soome	14
Rootsi	19
Ühendkuningriik	78

Käesoleva lõike muutmisel peab igast liikmesriigist valitavate esindajate arv tagama ühenduseks liitunud riikide rahvaste vajaliku esindatuse.

3. Esindajad valitakse viieaastaseks tähtajaks.

4. Euroopa Parlament koostab ettepaneku otsesteks ja üldisteks valimisteks ühtse menetluse kohaselt kõikides liikmesriikides või kõikidele liikmesriikidele ühistel põhimõtetel.

Saanud nõusoleku Euroopa Parlamendilt, kes teeb otsuse oma liikmete häälteenamusega, määrab nõukogu ühehäälselt asjakohased sätted, mida ta soovib liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas nende põhiseadusest tulenevate nõuetega.

5. Euroopa Parlament määrab pärast komisjoni arvamuse küsimist ja nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega heakskiidul kindlaks määrused ja üldtingimused, mis reguleerivad tema liikmete kohustusi. Kõik eeskirjad ja tingimused, mis puudutavad parlamendi praeguste või endiste liikmete maksustamist, nõuavad nõukogu ühehäälsel otsust.

Artikkel 191

Erakonnad Euroopa tasandil on tähtis integratsioonitegur liidu piires. Nad aitavad kaasa eurooplaseks olemise teadvustumisele ning liidu kodanike poliitilise tahte väljendamisele.

Nõukogu võtab artiklis 251 ettenähtud menetluse kohaselt vastu määrused, mis reguleerivad Euroopa tasandil toimivaid erakondi ning eelkõige nende rahastamise eeskirju.

Artikkel 192

Niivõrd, kui võrd see on ette nähtud käesoleva lepinguga, võtab Euroopa Parlament osa ühenduse õigusaktide vastuvõtmisest, kasutades oma volitusi artiklites 251 ja 252 sätestatud menetluste kohaselt ja andes oma nõusoleku või esitades nõuandvaid arvamusi.

Euroopa Parlament võib oma liikmete häälteenamusega taotleda, et komisjon esitaks asjakohased ettepanekud küsimuste kohta, mille puhul ta peab käesoleva lepingu rakendamisel vajalikuks ühenduse õigusakti vastuvõtmist.

Artikkel 193

Ilma et see piiraks käesoleva lepinguga teistele institutsioonidele või asutustele antud volitusi, võib Euroopa Parlament oma kohustusi täites liikmete ühe neljandiku nõudmisel asutada ajutise uurimiskomisjoni, et uurida väidetavaid rikkumisi või halduslikku omavoli ühenduse õiguse

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

rakendamisel, välja arvatud juhud, kui väidetavaid fakte uurib kohus ja kui asi on alles kohtumenetluses.

Ajutine uurimiskomisjon lakkab olemast oma aruande esitamise järel.

Üksikasjalikud sätted, mis reguleerivad uurimisõiguse kasutamist, määratakse kindlaks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisel kokkuleppel.

Artikkel 194

Igal liidu kodanikul ning igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, on õigus kas üksikult või koos teiste kodanike või isikutega pöörduda petitsiooniga Euroopa Parlamendi poole küsimuses, mis kuulub ühenduse tegevusvaldkondadesse ja mis teda otseselt puudutab.

Artikkel 195

1. Euroopa Parlament määrab ombudsmani, kes on volitatud igalt liidu kodanikult või igalt füüsiliselt või juriidiliselt isikult, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, vastu võtma kaebusi haldusliku omavoli juhtude kohta ühenduse institutsioonide või asutuste tegevuses; välja on arvatud Euroopa Kohus ja esimese astme kohus, kui need tegutsevad õigusemõistjana.

Kooskõlas oma kohustustega korraldab ombudsman kas omal algatusel, otseselt talle või siis Euroopa Parlamendi liikme kaudu esitatud kaebuste põhjal uurimise, kui ta leiab selleks olevat alust, välja arvatud juhud, kui väidetavad faktid on või on olnud kohtumenetluse objektiks. Kui ombudsman tuvastab haldusliku omavoli juhtumi, esitab ta asja vastavale institutsioonile, kellel on aega kolm kuud, et ombudsmani oma seisukohast informeerida. Seejärel saadab ombudsman ettekande Euroopa Parlamendile ja vastavale institutsioonile. Kaebuse esitanud isikut informeeritakse uurimise tulemustest.

Ombudsman esitab igal aastal Euroopa Parlamendile aruande oma uurimiste tulemustest.

2. Ombudsman nimetatakse iga Euroopa Parlamendi valimise järel viimasega samaks ametiajaks. Ombudsmani võib ametisse tagasi nimetada.

Euroopa Kohus võib Euroopa Parlamendi taotlusel ombudsmani ametist tagandada, kui ta ei vasta enam tingimustele, mis on nõutavad tema kohustuste täitmiseks, või kui ta on süüdi raskes üleastumises.

3. Ombudsman on oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatu. Nende kohustuste täitmisel ta ei taotle ega saa juhiseid üheltki asutuselt. Ametisoleku ajal ei tohi ombudsman töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal.

4. Euroopa Parlament määrab pärast komisjoni arvamuse taotlemist ja kvalifitseeritud häälteenamusega otsuse tegeva nõukogu heakskiidul kindlaks tegevusjuhendi ja üldised tingimused, mis reguleerivad ombudsmani kohustuste täitmist.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 196

Euroopa Parlament peab iga-aastase istungjärgu. See tuleb kutsumiseta kokku märtsikuu teisel teisipäeval.

Euroopa Parlament võib kokku tulla erakorraliseks istungjärguks, kui seda taotleb parlamendiliikmete enamus või kui seda taotleb nõukogu või komisjon.

Artikkel 197

Euroopa Parlament valib oma liikmete hulgast presidendi ja juhatuse.

Komisjoni liikmed võivad osa võtta kõikidest istungitest ning nende taotluse korral tuleb nad komisjoni nimel ära kuulata.

Komisjon vastab suuliselt või kirjalikult Euroopa Parlamendi või selle liikmete küsimustele.

Euroopa Parlament kuulab nõukogu ära kooskõlas tingimustega, mis nõukogu on sätestanud oma kodukorraga.

Artikkel 198 (endine artikkel 141)

Kui käesolev leping ei sätesta teisiti, teeb Euroopa Parlament otsused antud häälte absoluutse enamusega.

Kvoorum määratakse kindlaks kodukorraga.

Artikkel 199

Euroopa Parlament võtab vastu oma kodukorra, tehes otsuse oma liikmete häälteenamusega.

Euroopa Parlamendi dokumendid avaldatakse tema kodukorras ettenähtud viisil.

Artikkel 200

Euroopa Parlament arutab komisjoni esitatud iga-aastast üldaruannet avalikul istungil.

Artikkel 201

Kui Euroopa Parlamendi päevakorda esitatakse umbusaldusavaldus komisjoni tegevuse kohta, ei pane Euroopa Parlament seda hääletusele varem kui kolme päeva möödumisel selle päevakorda esitamisest ning umbusaldusavaldus otsustatakse ainult avalikul hääletusel.

Kui umbusaldusavalduse poolt on vähemalt kaks kolmandikku antud häälest, mis esindavad Euroopa Parlamendi liikmete enamust, siis astuvad komisjoni liikmed täies koosseisus tagasi. Nad jätkavad asjaajamist seni, kuni nad asendatakse kooskõlas artikliga 214. Sellisel juhul lõpeb nende asemele nimetatud komisjoni liikmete ametiaeg kuupäeval, mil oleks lõppenud täies koosseisus tagasi astuma sunnitud komisjoni liikmete ametiaeg.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. jagu

Nõukogu

Artikkel 202

Nõukogu, selleks et tagada käesolevas lepingus seatud eesmärkide saavutamine ning kooskõlas käesoleva lepingu sätetega:

- tagab liikmesriikide üldise majanduspoliitika kooskõlastamise;
- on volitatud võtma vastu otsuseid;
- annab komisjonile nõukogu vastuvõetavates õigusaktides volitused rakendada nõukogu kinnitatud eeskirju. Nõukogu võib kehtestada nimetatud volituste kasutamise kohta teatud nõudmisi. Samuti võib nõukogu erijuhtudel jätta endale õiguse kasutada vahetult ise rakendamisvolitusi. Eespool märgitud menetlused peavad olema kooskõlas põhimõtete ja eeskirjadega, mis nõukogul tuleb eelnevalt komisjoni ettepaneku põhjal pärast Euroopa Parlamendi arvamuse saamist ühehäälselt kindlaks määrata.

Artikkel 203

Nõukogu koosneb kõigi liikmesriikide esindajatest ministri tasandil, kellel on volitused võtta selle liikmesriigi valitsuse nimel siduvaid kohustusi.

Eesistuja ametikohta täidavad nõukogus kõik liikmesriigid kordamööda kuuekuulise tähtaja jooksul järjekorras, mille on ühehäälselt otsustanud nõukogu.

Artikkel 204

Nõukogu tuleb kokku eesistuja kutsel kas eesistuja enda algatusel või ühe nõukogu liikme või komisjoni taotlusel.

Artikkel 205

1. Kui käesolev leping ei sätesta teisiti, teeb nõukogu otsused oma liikmete häälteenamusega.

2. Kui nõukogu otsuseks on nõutav kvalifitseeritud häälteenamus, arvestatakse tema liikmete hääli järgmiselt:

Belgia	12
Tšehhi Vabariik	12
Taani	7
Saksamaa	29
Eesti	4
Kreeka	12
Hispaania	27
Prantsusmaa	29

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Iirimaa	7
Itaalia	29
Küpros	4
Läti	4
Leedu	7
Luksemburg	4
Ungari	12
Malta	3
Madalmaad	13
Austria	10
Poola	27
Portugal	12
Sloveenia	4
Slovakkia	7
Soome	7
Rootsi	10
Ühendkuningriik	29

Kui käesoleva lepingu alusel teeb nõukogu otsuse komisjoni ettepaneku põhjal, on selle vastuvõtmiseks nõutav vähemalt 232 poolthäält, mis on antud liikmete enamuse poolt.

Muudel juhtudel on nõukogu otsuste vastuvõtmiseks nõutav vähemalt 232 poolthäält, mis on antud vähemalt kahe kolmandiku liikmete poolt.

Kuni 31. oktoobrini 2004 kohaldatakse järgmisi sätteid:

Kui nõukogu otsuseks on nõutav kvalifitseeritud häälteenamus, arvestatakse tema liikmete häält järgmiselt:

<i>Belgia</i>	<i>5</i>
<i>Tšehhi Vabariik</i>	<i>5</i>
<i>Taani</i>	<i>3</i>
<i>Saksamaa</i>	<i>10</i>
<i>Eesti</i>	<i>3</i>
<i>Kreeka</i>	<i>5</i>
<i>Hispaania</i>	<i>8</i>
<i>Prantsusmaa</i>	<i>10</i>
<i>Iirimaa</i>	<i>3</i>
<i>Itaalia</i>	<i>10</i>
<i>Küpros</i>	<i>2</i>
<i>Läti</i>	<i>3</i>
<i>Leedu</i>	<i>3</i>
<i>Luksemburg</i>	<i>2</i>
<i>Ungari</i>	<i>5</i>
<i>Malta</i>	<i>2</i>
<i>Madalmaad</i>	<i>5</i>
<i>Austria</i>	<i>4</i>
<i>Poola</i>	<i>8</i>

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

<i>Portugal</i>	5
<i>Sloveenia</i>	3
<i>Slovakkia</i>	3
<i>Soome</i>	3
<i>Rootsi</i>	4
<i>Ühendkuningriik</i>	10

Nõukogu otsuste vastuvõtmiseks on nõutav vähemalt:

- *88 poolthäält, kui käesolevas lepingus on ette nähtud otsuste vastuvõtmine komisjoni ettepaneku põhjal;*
- *muudel juhtudel 88 poolthäält, mis on antud vähemalt kahe kolmandiku liikmete poolt.*

3. Isiklikult kohalviibivate või esindatud liikmete hääletamisest hoidumine ei takista nõukogu vastu võtmast otsuseid, mis nõuavad ühehäälsust.

4. Kui nõukogu otsus tuleb vastu võtta kvalifitseeritud häälteenamusega, võib nõukogu liige taotleda, et tehtaks kindlaks, kas kvalifitseeritud häälteenamuse moodustavad liikmesriigid esindavad vähemalt 62 % kogu liidu rahvastikust. Kui selgub, et see tingimus ei ole täidetud, ei võeta kõnealust otsust vastu.

Artikkel 206

Hääletamisel võib iga nõukogu liige esindada peale enda veel ainult üht liiget.

Artikkel 207

1. Liikmesriikide alalistest esindajatest koosnev komitee vastutab nõukogu töö ettevalmistamise ja talle nõukogu poolt antud ülesannete täitmise eest. Nõukogu kodukorras sätestatud juhtudel võib komitee vastu võtta otsuseid menetlusküsimustes.

2. Nõukogule on abiks peasekretariaat, mida juhatab peasekretär, ühise välis- ja julgeoleku-poliitika kõrge esindaja, keda abistab peasekretariaadi töö eest vastutav asepeasekretär. Peasekretäri ja asepeasekretäri määrab nõukogu ametisse kvalifitseeritud häälteenamusega.

Nõukogu otsustab peasekretariaadi struktuuri.

3. Nõukogu võtab vastu oma kodukorra.

Artikli 255 lõike 3 kohaldamiseks täpsustab nõukogu kodukorras tingimused, mis sätestavad avalikkuse ligipääsu nõukogu dokumentidele. Käesoleva lõike kohaldamiseks määratleb nõukogu juhtumid, mil teda tuleb lugeda toimivaks seadusandjana, pidades sellistel juhtudel silmas laiema ligipääsu võimaldamist dokumentidele, säilitades samal ajal nõukogu otsustamisprotsessi tõhususe. Kui nõukogu toimib seadusandjana, avalikustatakse igal juhul hääletustulemused ja häälte selgitused nagu ka avaldused protokollides.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 208

Nõukogu võib komisjonilt taotleda uuringute korraldamist, mida nõukogu peab soovitavaks ühiste eesmärkide saavutamiseks, ning teha talle asjakohaseid ettepanekuid.

Artikkel 209

Saanud komisjoni arvamuse, määrab nõukogu kindlaks käesoleva lepinguga ettenähtud komiteede tööd reguleerivad eeskirjad.

Artikkel 210

Nõukogu määrab kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks komisjoni presidendi ja liikmete, samuti Euroopa Kohtu presidendi, kohtunike, kohtujuristide ja kohtusekretäri ning esimese astme kohtu liikmete ja kohtusekretäri palgad, hüvitised ning pensionid. Kvalifitseeritud häälteenamusega määrab nõukogu kindlaks ka kõik väljamaksed, mis tehakse töötasu asemel.3. jagu.

Komisjon

Artikkel 211

Komisjon, pidades silmas ühisturu laitmatut toimimist ja arengut:

- tagab käesoleva lepingu sätete ja institutsioonide poolt käesoleva lepingu alusel võetud meetmete rakendamise;
- sõnastab soovitused või esitab arvamused käesolevas lepingus käsitletud küsimustes, kui leping seda selgesõnaliselt ette näeb või kui komisjon seda vajalikuks peab;
- omab iseseisvat otsustamisõigust ning võtab osa nõukogu ja Euroopa Parlamendi meetmete kujundamisest käesolevas lepingus ettenähtud viisil;
- kasutab talle nõukogu poolt antud volitusi viimase kinnitatud eeskirjade rakendamiseks.

Artikkel 212

Komisjon avaldab igal aastal hiljemalt kuu aega enne Euroopa Parlamendi istungjärgu algust üldaruande ühenduse tegevuse kohta.

*Artikkel 213**

1. Komisjon koosneb [kahekümnest] liikmest, kes valitakse nende üldisest asjatundlikkusest lähtudes ja kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust.

Komisjoni liikmete arvu võib nõukogu ühehäälselt muuta.

Komisjoni liikmeteks võivad olla ainult liikmesriikide kodanikud.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Komisjonis peab olema vähemalt üks kodanik igast liikmesriigist, aga mitte rohkem kui kaks ühe ja sama riigi kodakondsusega liiget.

2. Ühenduse üldistes huvides on komisjoni liikmed oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatud.

Oma kohustuste täitmisel ei taotle ega võta nad vastu juhiseid üheltki valitsuselt ega mingilt muult organilt. Nad hoiduvad kõigest, mis on kokkusobimatu nende kohustustega. Iga liikmesriik kohustub seda põhimõtet austama ega püüa komisjoni liikmeid nende ülesannete täitmisel mõjutada.

Oma ametiaja jooksul ei või komisjoni liikmed töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal. Oma kohustusi täitma asudes kohustuvad nad pidulikult nii ametiaja jooksul kui ka pärast selle lõppemist austama sellest tulenevaid kohustusi ning eriti oma kohustust käituda ausalt ja diskreetselt teatud ametissenimetamiste suhtes või soodustuste vastuvõtmisel pärast oma ametiaja lõppemist. Nende kohustuste rikkumise korral võib Euroopa Kohus nõukogu või komisjoni avalduse põhjal otsustada, et asjassepuutuv liige tuleb vastavalt asjaoludele kas ametist tagandada vastavalt artikli 216 sätetele või jätta ilma õigusest saada pensioni või muid seda asendavaid soodustusi.

**Liitumisseaduse artikkel 45:*

Olenemata EÜ asutamislepingu artikli 213 lõike 1 teisest lõigust, artikli 214 lõike 1 esimesest lõigust ja lõikest 2 ning EURATOMi asutamislepingu artikli 126 esimesest lõigust:

- a) *nimetatakse igast uuest liikmesriigist alates tema ühinemise kuupäevast üks tema kodanik komisjoni liikmeks. Uued komisjoni liikmed nimetab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega ühisel kokkuleppel komisjoni presidendiga,*
- b) *punkti a kohaselt nimetatud komisjoni liikmete ja alates 23. jaanuarist 2000 nimetatud komisjoni liikmete ametiaeg lõpeb 31. oktoobril 2004,*
- c) *uus komisjon, kuhu kuulub üks kodanik igast liikmesriigist, asub oma ülesandeid täitma 1. novembril 2004; sellise uue komisjoni liikmete ametiaeg lõpeb 31. oktoobril 2009,*

...

Artikkel 214

1. Vastavalt lõikes 2 sätestatud menetlusele nimetatakse komisjoni liikmed ametisse viieks aastaks, arvestades vajaduse korral artiklis 201 sätestatud.

Komisjoni liikmeid võib ametisse tagasi nimetada.

2. Riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulev nõukogu nimetab kvalifitseeritud häälteenamusega isiku, kelle ta kavatseb määrata komisjoni presidendiks; nimetamise kinnitab Euroopa Parlament.

Ühisel kokkuleppel presidendikandidaadiga võtab nõukogu vastu teiste isikute nimekirja, keda ta kavatseb määrata komisjoni liikmeteks; nimekiri koostatakse kõigi liikmesriikide ettepanekute põhjal.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Niiviisi komisjoni presidendiks ja teisteks komisjoni liikmeteks nimetatud isikud kiidetakse Euroopa Parlamendis heaks ühtse nimekirjana. Olles saanud Euroopa Parlamendi heakskiidu, nimetatakse president ja komisjoni teised liikmed ametisse nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega

Artikkel 215

Kui tavaline asendamine või surm välja arvata, lõpevad komisjoni liikme kohustused ametist lahkumisel või tagandamisel.

Ametist lahkumise, tagandamise või surma läbi tekkinud vaba ametikoha täidab liikme ülejäänud ametiajaks uus liige, kelle nõukogu nimetab kvalifitseeritud häälteenamusega. Nõukogu võib ühehäälselt otsustada, et niisugust vaba ametikohta ei ole vaja täita.

Presidendi ametist lahkumise, tagandamise või surma korral täidetakse tema ametikoht ülejäänud ametiajaks. Presidendi asendamiseks kohaldatakse artikli 214 lõikes 2 sätestatud menetlust.

Kui tagandamine artikli 216 põhjal välja arvata, jäävad komisjoni liikmed ametisse seni, kuni nad on asendatud või kuni nõukogu on käesoleva artikli teise lõigu kohaselt otsustanud, et vaba ametikohta ei ole vaja täita.

Artikkel 216

Kui komisjoni liige ei vasta enam tingimustele, mis on nõutavad tema ametiülesannete täitmiseks, või kui ta on süüdi tõsises üleastumises, võib Euroopa Kohus ta nõukogu või komisjoni avalduse põhjal ametist tagandada.

Artikkel 217

1. Komisjon tegutseb oma presidendi poliitilisel juhtimisel; president määrab kindlaks komisjoni sisemise korralduse, et tagada selle tegevuse järjepidevus, tulemuslikkus ja kollegiaalsus.
2. President rühmitab ja jaotab liikmete vahel komisjoni ees seisvad ülesanded. President võib komisjoni ametiaja jooksul need ülesanded ümber jaotada. Komisjoni liikmed täidavad neile presidendi poolt pandud ülesandeid tema kontrolli all.
3. Pärast täiskoosseisult heakskiidu saamist nimetab president komisjoni liikmete hulgast asepresidendid.
4. Komisjoni liige astub tagasi, kui president seda pärast täiskoosseisu heakskiidu saamist nõuab.

Artikkel 218 (endine artikkel 162)

1. Nõukogu ja komisjon konsulteerivad omavahel ja otsustavad oma koostöömeetodid ühise kokkuleppe põhjal.
2. Komisjon võtab vastu oma kodukorra, selleks et tagada iseenese ja oma talituste töö kooskõlas käesoleva lepingu sätetega. Komisjon tagab kodukorra avaldamise.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 219

Komisjon teeb otsused artiklis 213 sätestatud liikmete arvu hääلteenamusega.

Komisjoni istung on otsustusvõimeline ainult siis, kui sellest võtab osa kodukorraga ettenähtud arv liikmeid.

4. jagu

Euroopa Kohus

Artikkel 220

Euroopa Kohus ja esimese astme kohus tagavad kumbki oma pädevuse piires, et käesoleva lepingu tõlgendamisel ja kohaldamisel peetakse kinni seadusest.

Lisaks võib artiklis 225a sätestatud tingimustel esimese astme kohtu juurde moodustada kohtukollegiumid, et teostada teatavates kindlates valdkondades käesoleva lepinguga sätestatud kohtulikku pädevust.

Artikkel 221

Euroopa Kohus koosneb ühest kohtunikust iga liikmesriigi kohta.

Euroopa Kohus tuleb kokku kodadena või suurkojana vastavalt selleks Euroopa Kohtu põhikirjas sätestatud eeskirjadele.

Kui põhikiri seda ette näeb, võib Euroopa Kohus tulla kokku ka täiskoguna.

Artikkel 222

Euroopa Kohut abistab kaheksa kohtujuristi. Kui Euroopa Kohus seda taotleb, võib nõukogu ühehäälselt suurendada kohtujuristide arvu.

Kohtujuristi ülesanne on avalikul kohtuistungil täiesti erapooletult ja sõltumatult teha põhjendatud ettepanekuid kohtuasjades, mis Euroopa Kohtu põhikirja kohaselt nõuavad tema osalust.

Artikkel 223

Euroopa Kohtu kohtunikud ja kohtujuristid valitakse isikute hulgast, kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust ning kellel on oma riigi kõrgeimatusesse kohtunikuametitesse nimetamiseks nõutav kvalifikatsioon või kes on tunnustatud ja pädevad juristid; nad nimetatakse ametisse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel kuueks aastaks.

Iga kolme aasta järel toimub kohtunike ja kohtujuristide osaline asendamine vastavalt Euroopa Kohtu põhikirjas sätestatud tingimustele.

Kohtunikud valivad enda seast kolmeks aastaks Euroopa Kohtu presidendi. Presidendi võib tagasi valida.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Ametiaja lõppemisel võib kohtuniku ja kohtujuristi uueks ametiajaks tagasi nimetada.

Euroopa Kohus nimetab oma kohtusekretäri ja koostab tema ametijuhendi.

Euroopa Kohus võtab vastu oma kodukorra. Kodukorra jaoks on nõutav nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega antud heakskiit.

Artikkel 224

Esimese astme kohus koosneb vähemalt ühest kohtunikust iga liikmesriigi kohta. Kohtunike arvu määrab Euroopa Kohtu põhikiri. Põhikiri võib ette näha, et esimese astme kohut abistavad kohtujuristid.

Esimese astme kohtu liikmed valitakse isikute hulgast, kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust ning kes on kõrgele kohtunikuametisse määramiseks pädevad. Nad nimetatakse ametisse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel kuueks aastaks. Liikmeskonda uuendatakse osaliselt iga kolme aasta järel. Ametiaja lõppemisel võib liikme tagasi nimetada.

Kohtunikud valivad enda seast kolmeks aastaks esimese astme kohtu presidendi. Presidendi võib tagasi valida.

Esimese astme kohus nimetab oma kohtusekretäri ja koostab tema ametijuhendi.

Esimese astme kohus kehtestab oma kodukorra kokkuleppel Euroopa Kohtuga. Kodukorra jaoks on nõutav nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega antud heakskiit.

Kui Euroopa Kohtu põhikiri ei sätesta teisiti, kohaldatakse esimese astme kohtu suhtes käesoleva lepingu Euroopa Kohut käsitlevaid sätteid.

Artikkel 225

1. Esimese astme kohus on pädev arutama ja lahendama esimese astmena artiklites 230, 232, 235, 236 ja 238 osutatud hagnosisid või menetlusi, välja arvatud need, mis on määratud kohtukolleegiumile või kuuluvad põhikirja järgi Euroopa Kohtu pädevusse. Põhikiri võib ette näha, et esimese astme kohtul on pädevus muud liiki hagnosisid või menetluste puhul.

Käesoleva lõike alusel tehtud esimese astme kohtu otsuseid võib Euroopa Kohtusse edasi kaevata üksnes õigusküsimustes vastavalt põhikirjas sätestatud tingimustele ning ulatusele.

2. Esimese astme kohus on pädev arutama ja lahendama artikli 225a alusel moodustatud kohtukolleegiumide otsuste kohta algatatud hagnosisid või menetlusi.

Käesoleva lõike alusel tehtud esimese astme kohtu otsuseid võib Euroopa Kohus erandkorras teista põhikirjas sätestatud tingimustel ja ulatuses, kui valitseb tõsine oht, et need otsused mõjutavad ühenduse õiguse ühtsust või järjepidevust.

3. Esimese astme kohus on teatavates põhikirjas sätestatud valdkondades pädev arutama ja lahendama küsimusi, mille suhtes artikli 234 alusel taotletakse eelotsust.

Kui esimese astme kohus leiab, et kohtuasjas nõutav põhimõtteline otsus tõenäoliselt mõjutab ühenduse õiguse ühtsust või järjepidevust, võib ta suunata asja otsustamiseks Euroopa Kohtusse.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Otsuseid, mis esimese astme kohus on teinud küsimustes, mille suhtes taotletakse eelotsust, võib Euroopa Kohus erandkorras teista põhikirjas sätestatud tingimustel ja ulatuses, kui valitseb tõsine oht, et need otsused mõjutavad ühenduse õiguse ühtsust või järjepidevust.”

Artikkel 225a

Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja Euroopa Kohtuga või Euroopa Kohtu taotlusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja komisjoniga ühehäälselt moodustada kohtukollegiume, et esimese astmena arutada ja lahendada teatavates valdkondades algatatud teatud liiki hagisid või menetlusi.

Kohtukollegiumi moodustamise otsuses sätestatakse eeskirjad kollegiumi koosseisu ja talle antud pädevuse kohta.

Kohtukollegiumide otsuseid võib edasi kaevata esimese astme kohtusse üksnes õigusküsimustes või, kui see on ette nähtud kollegiumi moodustamise otsuses, ka faktilistes asjaoludes.

Kohtukollegiumide liikmed valitakse isikute hulgast, kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust ning kes on kohtunikuametisse määramiseks pädevad. Ametisse nimetab nad nõukogu, kes teeb otsuse ühehäälselt.

Kohtukollegiumid kehtestavad oma kodukorra kokkuleppel Euroopa Kohtuga. Kodukorra jaoks on nõutav nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega antud heakskiit.

Kui kohtukollegiumi moodustamise otsus ei sätesta teisiti, kohaldatakse kohtukollegiumide suhtes käesoleva lepingu Euroopa Kohut käsitlevaid sätteid ja Euroopa Kohtu põhikirja sätteid.”

Artikkel 226

Kui komisjon on arvamusel, et liikmesriik ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, esitab ta selle kohta oma põhjendatud arvamuse, olles andnud asjassepuutuvale riigile võimaluse esitada oma seisukoht.

Kui asjassepuutuv riik ei järgi esitatud arvamust komisjoni seatud tähtaja jooksul, võib komisjon anda asja Euroopa Kohtusse.

Artikkel 227

Liikmesriik, kes on arvamusel, et teine liikmesriik ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, võib anda asja Euroopa Kohtusse.

Enne kui mõni liikmesriik esitab hagi teise liikmesriigi vastu seoses käesolevast lepingust tuleneva kohustuse väidetava rikkumisega, annab ta asja arutamiseks komisjonile.

Kui mõlemale asjassepuutuvale riigile on antud võimalus esitada nii suuliselt kui ka kirjalikult oma seisukoht ning märkused vastaspoole väidete kohta, esitab komisjon oma põhjendatud arvamuse.

Kui komisjon ei ole esitanud oma arvamust kolme kuu jooksul alates küsimuse tema kätte andmise ajast, siis sellise arvamuse puudumine ei takista asja andmist Euroopa Kohtusse.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 228

1. Kui Euroopa Kohus leiab, et liikmesriik ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, siis nõutakse sellelt riigilt Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmist.

2. Kui komisjon on arvamusel, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole võtnud niisuguseid meetmeid, esitab ta pärast seda, kui on andnud sellele riigile võimaluse esitada oma seisukohad, põhjendatud arvamuse, milles täpsustatakse, missugustes punktides asjassepuutuv liikmesriik ei ole täitnud Euroopa Kohtu otsust.

Kui asjassepuutuv liikmesriik ei võta vajalikke meetmeid Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks komisjoni seatud tähtaja jooksul, võib komisjon anda asja Euroopa Kohtusse. Seejuures näitab ta ära põhisumma või trahvi suuruse, mida ta asjaolusid arvestades peab sobivaks lasta asjassepuutuval liikmesriigil maksta.

Kui Euroopa Kohus leiab, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole tema otsust täitnud, võib ta sellele määrata põhisumma või trahvi.

See menetlus ei piira artikli 227 kohaldamist.

Artikkel 229

Käesoleva lepingu sätete alusel Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt ühiselt vastuvõetud määrused ning nõukogu määrused võivad Euroopa Kohtule anda täieliku pädevuse selliste määrustega ettenähtud karistuste määramisel.

Artikkel 229a

Ilma et see piiraks käesoleva lepingu muude sätete kohaldamist, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt vastu võtta sätted, millega antakse Euroopa Kohtule nõukogu poolt kindlaksmääratavas ulatuses pädevus vaidlustes nende käesoleva lepingu alusel vastuvõetud õigusaktide kohaldamise üle, mis loovad ühenduse tööstusomandiõigusi. Nõukogu soovib kõnealused sätted liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas oma põhiseadusest tulenevate nõuetega.

Artikkel 230

Euroopa Kohus kontrollib Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühiselt vastuvõetud õigusaktide, nõukogu, komisjoni ja EKP õigusaktide seaduslikkust, välja arvatud soovitusel ja arvamused, ning nende Euroopa Parlamendi õigusaktide seaduslikkust, mille eesmärgiks on tekitada õiguslikke tagajärgi kolmandatele isikutele.

Selleks on Euroopa Kohtu pädevuses lahendada liikmesriigi, Euroopa Parlamendi, nõukogu või komisjoni hagnid, mille aluseks on pädevuse puudumine, olulise menetlusnormi rikkumine, käesoleva lepingu või selle rakendusnormi rikkumine või võimu kuritarvitamine.

Samadel tingimustel on Euroopa Kohtu pädevuses kontrollikoja ja EKP poolt oma õiguste kaitseks esitatud hagnid.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Iga füüsiline või juriidiline isik võib samadel tingimustel algatada menetluse temale adresseeritud otsuse vastu ja sellise otsuse vastu, mis teda otseselt ja isiklikult puudutab, kuigi vormiliselt on see teisele isikule adresseeritud määrus või otsus.

Käesolevas artiklis sätestatud menetlus tuleb algatada kahe kuu jooksul vastavalt kas meetme avaldamisest või teatavakstegemisest hagejale või nende puudumisel kahe kuu jooksul pärast päeva, mil hageja sellest teada sai.

Artikkel 231

Kui hagi on põhjendatud, tunnistab Euroopa Kohus asjassepuutuva õigusakti tühiseks.

Määruse puhul märgib Euroopa Kohus siiski, kui ta seda vajalikuks peab, milliseid tühiseks tunnistanud määruse tagajärgi loetakse kehtivaks.

Artikkel 232

Juhul kui Euroopa Parlament, nõukogu või komisjon on käesolevat lepingut rikkudes toimingutegemata jätnud, võivad liikmesriigid ja teised ühenduse institutsioonid esitada Euroopa Kohtusse hagi nimetatud rikkumise tuvastamiseks.

Hagi võib esitada ainult juhul, kui eelnevalt on asjassepuutuvat institutsiooni kutsutud üles toimingut tegema. Kui kahe kuu jooksul sellisest üleskutsesest alates ei ole asjassepuutuv institutsioon oma seisukohta määratlenud, võib hagi esitada järgneva kahe kuu jooksul.

Iga füüsiline või juriidiline isik võib eelnevates lõikudes esitatud tingimuste kohaselt kaevata Euroopa Kohtule, et ühenduse institutsioon ei ole adresseerinud sellele isikule mingit õigusakti, välja arvatud soovitus või arvamus.

Samadel tingimustel on Euroopa Kohtu pädevuses hagid või menetlused, mille on algatanud EKP oma pädevusse kuuluvates valdkondades, ning EKP vastu algatatud hagid või menetlused.

Artikkel 233

Institutsioonilt või institutsioonidelt, kelle õigusakt on tunnistatud tühiseks või kelle toimingutegematajätmine on tunnistatud käesoleva lepinguga vastuolus olevaks, nõutakse Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmist.

See kohustus ei mõjuta artikli 288 teise lõigu kohaldamisest tuleneda võivaid kohustusi.

Käesolevat artiklit kohaldatakse ka EKP suhtes.

Artikkel 234

Euroopa Kohus on pädev tegema eelotsuseid, mis käsitlevad:

- a) käesoleva lepingu tõlgendamist;
- b) ühenduse institutsioonide ja EKP õigusaktide kehtivust ja tõlgendamist;

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- c) nõukogu õigusaktiga loodud asutuste põhikirjade tõlgendamist, kui nendes põhikirjades on nii sätestatud.

Kui selline küsimus antakse liikmesriigi kohtusse, võib see kohus, kui ta leiab, et otsuse tegemiseks on vaja kõnealune küsimus lahendada, taotleda sellekohast eelotsust Euroopa Kohtult.

Kui mingi niisugune küsimus kerkib üles poolelioleva kohtuasja käigus liikmesriigi kohtus, mille otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata, siis peab nimetatud kohus saatma asja Euroopa Kohtusse.

Artikkel 235

Euroopa Kohtu pädevusse kuuluvad vaidlused, mis on seotud kahjude hüvitamisega artikli 288 teise lõigu põhjal.

Artikkel 236

Euroopa Kohtu pädevusse kuuluvad ühenduse ning tema ametnike ja muude teenistujate vahelised vaidlused neis piirides ja neil tingimustel, mis on kindlaks määratud personalieeskirjades või teenistustingimustes.

Artikkel 237

Euroopa Kohtu pädevusse kuuluvad alljärgnevalt esitatud piirides vaidlused, mis käsitlevad:

- a) Euroopa Investeerimispanka põhikirjast tulenevate liikmesriikide kohustuste täitmist. Sellega seoses on panga direktorite nõukogul samad volitused, mis artikli 226 põhjal on komisjonil;
- b) Euroopa Investeerimispanka juhatajate nõukogu võetud meetmeid. Sellega seoses võib iga liikmesriik, komisjon või panga direktorite nõukogu algatada menetluse artiklis 230 ettenähtud tingimuste kohaselt;
- c) Euroopa Investeerimispanka direktorite nõukogu võetud meetmeid. Nimetatud meetmete vastu võivad kohtuasja algatada ainult liikmesriigid või komisjon kooskõlas artikli 230 tingimustega ning ainult sel põhjusel, et panga põhikirja artikli 21 lõigetega 2, 5, 6 ja 7 ettenähtud menetlust ei ole järgitud;
- d) käesolevast lepingust ja EKPS põhikirjast tulenevate riikide keskpankade kohustuste täitmist. Sellega seoses on EKP nõukogul riikide keskpankade suhtes samad volitused, mis on komisjonil liikmesriikide suhtes artikli 226 järgi. Kui Euroopa Kohus leiab, et riigi keskpank ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, nõutakse pangalt Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmist.

Artikkel 238

Euroopa Kohtu pädevusse kuulub otsuse tegemine ühenduse poolt või nimel sõlmitud era- või avalik-õiguslikus lepingus sisalduva vahekohtuklausli alusel.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 239

Euroopa Kohtu pädevusse kuulub iga käesoleva lepingu objekti käsitlev liikmesriikidevaheline vaidlus, kui see antakse Euroopa Kohtusse poolte erikokkuleppe alusel.

Artikkel 240

Kui pädevus ei ole käesoleva lepinguga antud Euroopa Kohtule, ei loeta vaidlusküsimusi, mille üheks pooleks on ühendus, sel põhjusel väljaspool liikmesriikide kohtute pädevust olevaks.

Artikkel 241

Olenemata artikli 230 viiendas lõigus ettenähtud tähtaja lõppemisest võib menetluses, kus arutamisele tuleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühiselt vastuvõetud määrus või nõukogu, komisjoni või EKP määrus, iga menetlusosaline taotleda Euroopa Kohtult artikli 230 teises lõigus esitatud alustel selle määruse kohaldamata jätmist.

Artikkel 242

Euroopa Kohtusse hagi esitamine ei peata õigusakti toimet. Siiski võib Euroopa Kohus määrata, et vaidlusaluse õigusakti kohaldamine tuleb peatada, kui tema arvates asjaolud seda nõuavad.

Artikkel 243

Euroopa Kohus võib igasuguse tema lahendada antud asja puhul ette kirjutada vajalikke ajutisi meetmeid.

Artikkel 244

Euroopa Kohtu otsused pööratakse täitmisele artiklis 256 ettenähtud tingimustel.

Artikkel 245

Euroopa Kohtu põhikiri sätestatakse eraldi protokollis.

Nõukogu võib Euroopa Kohtu taotlusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja komisjoniga või komisjoni taotlusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja Euroopa Kohtuga teha ühehäälselt muudatusi põhikirjas, välja arvatud selle I jaotises.5. jagu

Kontrollikoda

Artikkel 246

Auditeerimise tagab kontrollikoda.

Artikkel 247

1.Euroopa Kontrollikotta kuulub üks kodanik igast liikmesriigist.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Kontrollikoja liikmed valitakse isikute hulgast, kes kodumaal kuuluvad või on kuulunud organisatsioonivälistesse auditeerimisasutustesse või kes on eriti pädevad selle ametikoha jaoks. Nende sõltumatus peab olema väljaspool kahtlust.

3. Kontrollikoja liikmed nimetatakse ametisse kuueks aastaks. Nõukogu võtab pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga kvalifitseeritud häälteenamusega vastu liikmete nimekirja, mis on koostatud kõigi liikmesriikide ettepanekute põhjal. Kontrollikoja liikmeid võib uueks ametiajaks tagasi nimetada.

Liikmed valivad enda seast kolmeks aastaks kontrollikoja presidendi. Presidendi võib tagasi valida.

4. Ühenduse üldistes huvides on kontrollikoja liikmed oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatud.

Oma kohustuste täitmisel ei taotle ega võta nad vastu juhiseid üheltki valitsuselt ega mingilt muult organilt. Nad hoiduvad kõigest, mis on kokkusobimatu nende kohustustega.

5. Kontrollikoja liikmed ei või oma ametiaja jooksul töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal. Oma kohustusi täitma asudes kohustuvad nad pidulikult nii ametiaja jooksul kui ka pärast selle lõppemist austama sellest tulenevaid kohustusi ning eriti oma kohustust käituda ausalt ja diskreetselt teatud ametissenimetamiste suhtes või soodustuste vastuvõtmisel pärast oma ametiaja lõppemist.

6. Kui tavaline asendamine või surm välja arvata, lõpevad kontrollikoja liikme kohustused ametist lahkumisel või Euroopa Kohtu otsusega ametist tagandamisel lõike 7 alusel.

Sel viisil tekkinud vaba ametikoht täidetakse liikme ülejäänud ametiajaks.

Kui ametist tagandamine välja arvata, jäävad kontrollikoja liikmed ametisse kuni asendamiseni.

7. Kontrollikoja liiget võib ametist vabastada või ilma jätta õigusest saada pensioni või muid seda asendavaid soodustusi ainult juhul, kui Euroopa Kohus kontrollikoja taotluse põhjal leiab, et ta ei vasta enam oma ametikoha nõuetele või ei täida sellest tulenevaid kohustusi.

8. Nõukogu määrab kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks kontrollikoja presidendi ja liikmete teenistustingimused, eelkõige nende palgad, hüvitised ja pensionid. Sama häälteenamusega määrab ta kõik väljamaksed, mida tehakse töötasu asemel.

9. Euroopa ühenduste privileegide ja immunitetide protokollis sätteid, mida kohaldatakse Euroopa Kohtu kohtunike suhtes, kohaldatakse ka kontrollikoja liikmete suhtes.

Artikkel 248

1. Kontrollikoda kontrollib ühenduse kõigi tulude ja kulude raamatupidamiskontosid. Ta kontrollib ka kõigi ühenduse loodud asutuste tulude ja kulude raamatupidamiskontosid niivõrd, kuiivõrd asjassepuutuv asutamisaht sellist kontrolli ei välista.

Kontrollikoda teeb Euroopa Parlamendile ja nõukogule avalduse, mis kinnitab raamatupidamiskontode usaldatavust ja nende aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

korreksust ning avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas. Sellele avaldusele võib lisada konkreetse hinnangu ühenduse iga suurema tegevusvaldkonna kohta.

2. Kontrollikoda kontrollib, kas kogu tulu on laekunud ning kõik kulutused on tehtud seaduslikult ja korrektselt ning kas finantshaldus on olnud usaldusväärne. Selle käigus teatab kontrollikoda üksikasjalikult kõigist eeskirjade eiramise juhtudest.

Tulusid kontrollitakse nii saadaolevate summade kui ka tegelikult ühendusele makstud summade alusel.

Kulusid kontrollitakse nii maksekohustuste kui ka tehtud väljamaksete alusel.

Need kontrollimised võivad toimuda enne kõnesoleva eelarveaasta raamatupidamiskontode sulgemist.

3. Auditeerimine põhineb dokumentidel ja vajaduse korral kontrollitakse kohapeal ühenduse muudes institutsioonides, ühenduse nimel tulusid või kulusid haldava mis tahes asutuse ruumides ja liikmesriikides, sealhulgas iga eelarvest makseid vastu võtva füüsilise või juriidilise isiku ruumides. Liikmesriikides kontrollitakse koostöös riigi auditeerimisasutustega või kui neil puuduvad vajalikud volitused, siis riigi pädevate talitustega. Kontrollikoda ja liikmesriikide auditeerimisasutused teevad usalduslikult koostööd, säilitades samal ajal oma sõltumatuse. Need asutused või talitused teatavad kontrollikojale, kas nad kavatsevad auditeerimisest osa võtta.

Ühenduse muud institutsioonid, ükskõik millised ühenduse nimel tulusid või kulusid haldavad organid, kõik eelarvest makseid vastu võtavad füüsilised või juriidilised isikud ja liikmesriikide auditeerimisasutused või kui neil puuduvad vajalikud volitused, siis riikide pädevad talitused annavad kontrollikojale viimase nõudmisel üle dokumendid või teabe, mida see oma ülesande täitmiseks vajab.

Euroopa Investeeringupanga tegevuse suhtes ühenduse tulude ja kulude haldamisel korraldatakse kontrollikoja ligipääs panga valduses olevale teabele kontrollikoja, panga ja komisjoni kokkuleppega. Kui kokkulepe puudub, on kontrollikojale ometi kättesaadav teave, mis on vajalik panga poolt hallatud ühenduse tulude ja kulude kontrollimiseks.

4. Iga eelarveaasta lõppemise järel koostab kontrollikoda aastaaruande. See saadetakse ühenduse muudele institutsioonidele ning avaldatakse koos nende institutsioonide vastustega kontrollikoja märkustele Euroopa Liidu Teatajas.

Kontrollikoda võib igal ajal teha märkusi, eelkõige eriettekannete vormis, konkreetsete küsimuste kohta ning esitada ühenduse mõne teise institutsiooni taotlusel arvamusi.

Oma aastaaruanded, eriettekanded või arvamused võtab kontrollikoda vastu liikmete häälteenamusega. Kontrollikoda võib siiski oma kodukorras sätestatud tingimustel moodustada allüksusi selleks, et vastu võtta teatavat liiki aruandeid või arvamusi.

Ta aitab Euroopa Parlamendil ja nõukogul kasutada oma volitusi eelarve täitmise kontrollimisel.

Euroopa Kontrollikoda võtab vastu oma kodukorra. Kodukorra jaoks on nõutav nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega antud heakskiit.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Institutsioone käsitlevad ühissätted

Artikkel 249

Oma ülesannete täitmiseks ja kooskõlas käesoleva lepingu sätetega võtavad Euroopa Parlament üheskoos nõukoguga ja nõukogu ning komisjon vastu määrusi, annavad direktiive, teevad otsuseid, annavad soovitusi või esitavad arvamusi.

Määrust kohaldatakse üldiselt. See on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Direktiiv on saavutatava tulemuse seisukohalt siduv iga liikmesriigi suhtes, kellele see on adresseeritud, kuid jätab vormi ja meetodite valiku selle riigi ametiasutustele.

Otsus on tervikuna siduv nende suhtes, kellele see on adresseeritud.

Soovitused ja arvamused ei ole siduvad.

Artikkel 250

1. Kui nõukogu teeb käesolevast lepingust lähtuvalt otsuse komisjoni ettepaneku põhjal, siis on õigusakti puhul, mis seda ettepanekut muudab, nõutav ühehäälsus, arvestades artikli 251 lõigetes 4 ja 5 sätestatut.

2. Niikaua kui nõukogu ei ole otsustanud, võib komisjon muuta oma ettepanekut ükskõik millal ühenduse õigusakti vastuvõtmisele viiva menetluse jooksul.

Artikkel 251

1. Kui käesolevas lepingus viidatakse õigusakti vastuvõtmise alusena käesolevale artiklile, siis kohaldatakse järgmist menetlust.

2. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku.

Nõukogu, kes teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega pärast Euroopa Parlamendi arvamuse saamist:

- võib kavandatava õigusakti vastu võtta, kui ta kiidab heaks kõik Euroopa Parlamendi arvamuses leiduvad muudatused;
- võib kavandatava õigusakti vastu võtta, kui Euroopa Parlament ei soovita ühtki parandust;
- jõuab muul viisil ühisele seisukohale ja teeb selle teatavaks Euroopa Parlamendile. Nõukogu teavitab Euroopa Parlamenti täielikult põhjustest, mis viisid ühise seisukoha vastuvõtmisele. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti täielikult oma seisukohast.

Kui kolme kuu jooksul pärast sellist teatavastegemist:

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- a) Euroopa Parlament kiidab ühise seisukoha heaks või pole otsust teinud, loetakse kõnesolev õigusakt kooskõlas selle ühise seisukohaga vastuvõetuks;
- b) Euroopa Parlament lükkab oma liikmete absoluutse häälteenamusega ühise seisukoha tagasi, loetakse kavandatav õigusakt vastuvõtmata jäetuks;
- c) Euroopa Parlament paneb oma liikmete absoluutse häälteenamusega ette ühise seisukoha muudatused, saadetakse muudetud tekst edasi nõukogule ja komisjonile, kes esitab nende muudatuste kohta oma arvamuse.

3. Kui kolme kuu jooksul pärast asja andmist tema otsustada kiidab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega kõik Euroopa Parlamendi muudatused heaks, loetakse kõnesolev õigusakt niiviisi muudetud ühise seisukoha näol vastu võetuks; muudatuste puhul, mille kohta komisjon on esitanud eitava arvamuse, teeb nõukogu otsuse ühehäälselt. Kui nõukogu kõiki muudatusi heaks ei kiida, kutsub nõukogu eesistuja kokkuleppel Euroopa Parlamendi presidendiga kuue nädala jooksul kokku lepituskomitee koosoleku.

4. Nõukogu liikmetest või nende esindajatest ja võrdsest arvust Euroopa Parlamendi esindajatest koosneva lepituskomitee ülesanne on jõuda kokkuleppele ühise teksti suhtes, tehes otsuse nõukogu liikmete või nende esindajate kvalifitseeritud häälteenamusega ja Euroopa Parlamendi esindajate häälteenamusega. Komisjon võtab lepituskomitee menetlusest osa ning teeb kõik vajalikud algatused selleks, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu seisukohti lähendada. Seda ülesannet täites käsitleb lepituskomitee ühist seisukohta Euroopa Parlamendi ettepanud muudatuste alusel.

5. Kui lepituskomitee kiidab kokkukutsumisest alates kuue nädala jooksul heaks ühise teksti, on nii Euroopa Parlamendil antud hääle absoluutse enamusega kui ka nõukogul kvalifitseeritud häälteenamusega sellest heakskiitmisest alates kuus nädalat aega võtta kõnesolev õigusakt vastu ühise teksti kohaselt. Kui üks kahest institutsioonist kõnesolevat õigusakti selles ajavahemikus vastu ei võta, loetakse see vastuvõtmata jäetuks.

6. Kui lepituskomitee ühist teksti heaks ei kiida, loetakse kõnesolev õigusakt vastuvõtmata jäetuks.

7. Käesolevas artiklis märgitud kolmekuulisi ja kuuenädalasi tähtaegu võib Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendada maksimaalselt vastavalt ühe kuu ja kahe nädala võrra.

Artikkel 252

Kui käesolevas lepingus viidatakse õigusakti vastuvõtmise alusena käesolevale artiklile, siis kohaldatakse järgmist menetlust:

- a) tehes otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Parlamendi arvamuse saamist, võtab nõukogu vastu ühise seisukoha;
- b) nõukogu ühine seisukoht tehakse teatavaks Euroopa Parlamendile. Nõukogu ja komisjon informeerivad Euroopa Parlamenti täielikult nendest põhjendustest, mis viisid nõukogu ühise seisukoha vastuvõtmisele, ning samuti komisjoni seisukohast.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Kui sellest teatavastegemisest alates kolme kuu jooksul Euroopa Parlament kiidab selle ühise seisukoha heaks või ei ole selle tähtaja jooksul otsust vastu võtnud, siis võtab nõukogu kõnesoleva õigusakti kooskõlas ühise seisukohaga lõplikult vastu;

- c) Euroopa Parlament võib punktis b märgitud kolmekuulise tähtaja jooksul oma liikmete absoluutse häälteenamusega soovitada teha muudatusi nõukogu ühises seisukohas. Sama häälteenamusega võib Euroopa Parlament ka nõukogu ühise seisukoha tagasi lükata. Menetluse tulemus tehakse teatavaks nõukogule ja komisjonile.

Kui Euroopa Parlament on nõukogu ühise seisukoha tagasi lükanud, on teisel lugemisel otsuse tegemiseks nõutav nõukogu ühehäälsus;

- d) ühekuulise tähtaja jooksul vaatab komisjon uuesti läbi ettepaneku, mille alusel nõukogu võttis vastu oma ühise seisukoha, ja võtab arvesse Euroopa Parlamendi soovitatud muudatusi.

Samal ajal oma uuesti läbivaadatud ettepanekuga saadab komisjon nõukogule Euroopa Parlamendi muudatused, mida ta ei ole vastu võtnud, ja avaldab nende kohta oma arvamuse. Nõukogu võib need muudatused ühehäälselt vastu võtta;

- e) nõukogu võtab kvalifitseeritud häälteenamusega vastu komisjoni uuesti läbivaadatud ettepaneku.

Komisjoni poolt uuesti läbivaadatud ettepaneku muutmiseks on nõutav nõukogu ühehäälsus;

- f) punktides c, d ja e märgitud juhtudel peab nõukogu tegema otsuse kolmekuulise tähtaja jooksul. Kui selle tähtaja jooksul ei ole otsust vastu võetud, loetakse komisjoni ettepanek vastuvõtmata jäetuks;

- g) punktides b ja f märgitud tähtaegu võib nõukogu ja Euroopa Parlamendi ühisel kokkuleppel pikendada kõige rohkem ühe kuu võrra.

Artikkel 253

Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühiselt vastuvõetud määrustes, direktiivides ja otsustes ning samasugustes nõukogu või komisjoni õigusaktides märgitakse põhjendused, millel need rajanevad, ning viidatakse kõikidele ettepanekutele ja arvamustele, mille saamist käesolevast lepingust tulenevalt tuli taotleda.

Artikkel 254

1. Määrustele, direktiividele ja otsustele, mis on vastu võetud artiklis 251 sätestatud menetluse kohaselt, kirjutavad alla Euroopa Parlamendi president ja nõukogu esistuja ning need avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas. Need jõustuvad neis täpsustatud kuupäeval või selle puudumisel kahekümnendal päeval pärast avaldamist.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

2. Nõukogu ja komisjoni määrused ning nende direktiivid, mis on adresseeritud kõikidele liikmesriikidele, avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas. Need jõustuvad neis täpsustatud kuupäeval või selle puudumisel kahekümnendal päeval pärast avaldamist.

3. Muud direktiivid ja otsused tehakse teatavaks neile, kellele need on adresseeritud, ning need jõustuvad sellisel teatavakstegemisel.

Artikkel 255

1. Igal liidu kodanikul ja igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, on õigus pääseda ligi Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele põhimõtete ning tingimuste alusel, mis määratletakse kooskõlas lõigetega 2 ja 3.

2. Nõukogu määrab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele kahe aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist kindlaks dokumentidele ligipääsu reguleerivad üldpõhimõtted ja piirangud, lähtudes avalikest ja erahuvidest.

3. Iga eespool nimetatud institutsioon täpsustab oma kodukorras konkreetsed sätted ligipääsu kohta tema dokumentidele.

Artikkel 256

Nõukogu või komisjoni otsused, mis panevad rahalise kohustuse muudele isikutele peale riikide, saab pöörata täitmisele.

Täitmist reguleerivad selles riigis kehtivad tsiviilkohtumenetluse normid, mille territooriumil täitmine aset leiab. Korralduse otsuse täitmise tagamise kohta ilma muude formaalsusteta peale otsuse autentsuse tõestamise lisab otsusele riigi ametiasutus, kelle iga liikmesriigi valitsus selleks otstarbeks määrab ning komisjonile ja Euroopa Kohtule teatavaks teeb.

Kui need formaalsused on asjassepuutuva poole avalduse põhjal lõpetatud, võib nimetatud pool taotleda täitmist kooskõlas siseriiklike õigusaktidega, saates küsimuse otse pädevale asutusele.

Täitmist võib peatada ainult Euroopa Kohtu otsusega. Asjassepuutuva riigi kohtute pädevusse kuuluvad siiski kaebused täitmise ebaõige viisi kohta.

3. PEATÜKK

Majandus- ja Sotsiaalkomitee

Artikkel 257

Käesolevaga asutatakse majandus- ja sotsiaalkomitee. Sellel on nõuandev staatus.

Komitee koosneb organiseeritud kodanikuühiskonda kuuluvate majandus- ja ühiskonnaelu eri alade esindajatest, eriti tootjate, talupidajate, vedajate, töötajate, vahendajate, käsitöölise, vabakutseliste, tarbijate ning üldiste huvide esindajatest.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 258

Majandus- ja sotsiaalkomitee liikmete arv ei või olla suurem kui 350.

Komitee liikmete arv on järgmine:

Belgia	12
Tšehhi Vabariik	12
Taani	9
Saksamaa	24
Eesti	7
Kreeka	12
Hispaania	21
Prantsusmaa	24
Iirimaa	9
Itaalia	24
Küpros	6
Läti	7
Leedu	9
Luksemburg	6
Ungari	12
Malta	5
Madalmaad	12
Austria	12
Poola	21
Portugal	12
Sloveenia	7
Slovakkia	9
Soome	9
Rootsi	12
Ühendkuningriik	24

Komitee liikmeid ei või siduda mingite kohustuslike juhistega. Ühenduse üldistes huvides on nad oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatud.

Nõukogu määrab kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks komitee liikmete hüvitised.

Artikkel 259

1. Komitee liikmed nimetatakse ametisse liikmesriikide ettepanekute põhjal neljaks aastaks. Nõukogu võtab kvalifitseeritud häälteenamusega vastu liikmete nimekirja, mis on koostatud kõigi liikmesriikide ettepanekute põhjal. Komitee liikmeid võib uueks ametiajaks tagasi nimetada.

2. Nõukogu konsulteerib komisjoniga. Ta võib hankida arvamusi Euroopa organisatsioonidelt, mis esindavad ühenduse tegevusega seotud majandus- ja sotsiaalsektoreid.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 260

Komitee valib oma liikmete hulgast kaheks aastaks presidendi ja juhatuse.

Ta võtab vastu oma kodukorra.

Komitee kutsub kokku selle president nõukogu või komisjoni taotlusel. Komitee võib kokku tulla ka omal algatusel.

Artikkel 261 Komitees on eri osakonnad peamiste valdkondade jaoks, mida hõlmab käesolev leping.

Nimetatud osakonnad tegutsevad komitee üldise pädevuse all. Nendega ei või konsulteerida komiteest sõltumatult.

Komitee raames võib luua ka allkomiteesid, et konkreetsetes küsimustes või konkreetsetes valdkondades valmistada ette arvamuste eelnõusid, mis esitatakse komiteele kaalumiseks.

Osakondade ja allkomiteede loomise meetodid ja pädevus määratakse kodukorraga.

Artikkel 262

Nõukogu või komisjon peavad konsulteerima komiteega käesolevas lepingus ettenähtud juhtudel. Need institutsioonid võivad konsulteerida komiteega kõikidel juhtudel, kui nad peavad seda asjakohaseks. Komitee võib omal algatusel avaldada arvamust juhul, kui ta peab niisugust sammu asjakohaseks.

Kui nõukogu või komisjon peab vajalikuks, määrab ta komiteele oma arvamuse esitamiseks tähtaja, mis ei tohi olla lühem kui üks kuu alates kuupäevast, millal asjast teatatakse komitee presidendile. Tähtaja möödumisel ei takista arvamuse puudumine edasist tegutsemist.

Komitee ja selle osakonna arvamus koos arutelu protokolliga edastatakse nõukogule ja komisjonile.

Komiteega võib konsulteerida Euroopa Parlament.

4. PEATÜKK

Regioonide Komitee

Artikkel 263

Käesolevaga asutatakse nõuandva staatusega komitee, edaspidi „regioonide komitee”, mis koosneb regionaal- ja kohalike organite esindajatest, kellel on regionaal- või kohalike organite mandaat või kes kannavad poliitilist vastutust valitud kogu ees.

Regioonide komitee liikmete arv ei või olla suurem kui 350.

Komitee liikmete arv on järgmine:

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Belgia	12
Tšehhi Vabariik	12
Taani	9
Saksamaa	24
Eesti	7
Kreeka	12
Hispaania	21
Prantsusmaa	24
Iirimaa	9
Itaalia	24
Küpros	6
Läti	7
Leedu	9
Luksemburg	6
Ungari	12
Malta	5
Madalmaad	12
Austria	12
Poola	21
Portugal	12
Sloveenia	7
Slovakkia	9
Soome	9
Rootsi	12
Ühendkuningriik	24

Vastavate liikmesriikide ettepanekul nimetatakse neljaks aastaks komitee liikmed ja sama palju asendusliikmeid. Neid võib ametisse tagasi nimetada. Nõukogu võtab kvalifitseeritud häälteenamusega vastu liikmete ja asendusliikmete nimekirja, mis on koostatud kõigi liikmesriikide ettepanekute põhjal. Komitee liikmete ametiaeg lõppeb automaatselt esimeses lõigus osutatud mandaadi lõppedes, mille põhjal neid liikmeks soovitati, ning nad asendatakse ülejäänud nimetatud ametiajaks sama korra kohaselt. Ükski komitee liige ei või samal ajal olla Euroopa Parlamendi liige.

Komitee liikmeid ei või siduda mingite kohustuslike juhistega. Ühenduse üldistes huvides on nad oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatud.

Artikkel 264

Regioonide komitee valib oma liikmete hulgast kaheks aastaks presidendi ja juhatuse.

Ta võtab vastu oma kodukorra.

Komitee kutsub kokku selle president nõukogu või komisjoni taotlusel. Komitee võib kokku tulla ka omal algatusel.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 265

Nõukogu ja komisjon konsulteerivad regioonide komiteega käesolevas lepingus ettenähtud juhtudel ning kõigil muudel, eriti piiriülese koostööga seotud juhtudel, kui üks neist kahest institutsioonist seda vajalikuks peab.

Kui nõukogu või komisjon vajalikuks peab, määrab ta komiteele oma arvamuse esitamiseks tähtaja, mis ei tohi olla lühem kui üks kuu alates kuupäevast, millal asjast teatatakse komitee presidendile. Tähtaja möödumisel ei takista arvamuse puudumine edasist tegutsemist.

Kui tulenevalt artiklist 262 konsulteeritakse majandus- ja sotsiaalkomiteega, siis informeerib nõukogu või komisjon niisuguse arvamuse taotlemisest regioonide komiteed. Kui see on seisukohal, et asi puudutab regionaalseid erihuve, võib ta selle küsimuse kohta avaldada arvamuse.

Regioonide komiteega võib konsulteerida Euroopa Parlament.

Regioonide komitee võib arvamuse avaldada omal algatusel juhul, kui ta peab niisugust sammu asjakohaseks.

Komitee aramus koos arutelu protokolliga edastatakse nõukogule ja komisjonile.

5. PEATÜKK

Euroopa Investeerimispank

Artikkel 266

Euroopa Investeerimispank on juriidiline isik.

Euroopa Investeerimispanka liikmeteks on liikmesriigid.

Euroopa Investeerimispanka põhikiri on käesolevale lepingule lisatud protokollis. Nõukogu võib Euroopa Investeerimispanka taotlusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja komisjoniga või komisjoni taotlusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja Euroopa Investeerimispankaga teha ühehäälselt muudatusi panga põhikirja artiklites 4, 11 ja 12 ning artikli 18 lõikes 5.

Artikkel 267

Euroopa Investeerimispanka ülesanne on kapitalituru vahenditega ja omavahendeid kasutades kaasa aidata ühisturu tasakaalustatud ja kindlale arengule ühenduse huvides. Sel eesmärgil annab pank kasumit taotlemata laene ja garantiisid, mis hõlbustavad järgmiste projektide rahastamist kõigis majandussektorites:

- a) projektid vähemarenenud piirkondade arendamiseks;
- b) projektid ettevõtjate moderniseerimiseks või reorganiseerimiseks või uute tegevusalade arendamiseks, mis on vajalikud ühisturu järkjärguliseks loomiseks, kui

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

need projektid on sellise ulatusega või sellist laadi, et neid ei saa täielikult rahastada üksikutes liikmesriikides kättesaadavate vahenditega;

- c) mitmele liikmesriigile ühist huvi pakkuvad projektid, mis on sellise ulatusega või sellist laadi, et neid ei saa täielikult rahastada üksikutes liikmesriikides kättesaadavate vahenditega.

Oma ülesannete täitmisel hõlbustab pank investeerimisprogrammide rahastamist koos struktuurifondidest ja ühenduse muudest rahastamisvahenditest saadava abiga.

II JAOTIS

Rahandussätted

Artikkel 268

Kõik ühenduse tulu- ja kuluartiklid, kaasa arvatud need, mis on seotud Euroopa Sotsiaalfondiga, võetakse arvesse igaks eelarveaastaks koostatavates kalkulatsioonides ja näidatakse ära eelarves.

Eelarvesse arvatakse Euroopa Liidu lepingu ühise välis- ja julgeolekupoliitika ning justiits- ja siseküsimuste alase koostöö sätetest tingitud institutsioonide halduskulud. Nimetatud sätete rakendamiseks kaasnevad töökulud võib eelarvesse arvata vastavalt nendes esitatud tingimustele.

Eelarve tulud ja kulud peavad olema tasakaalus.

Artikkel 269

Eelarvet rahastatakse täielikult omavahenditest, ilma et see piiraks muid tulusid.

Komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga määrab nõukogu ühehäälselt kindlaks ühenduse omavahendite süsteemiga seotud sätted, mida ta soovib liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas nende põhiseadusest tulenevate nõuetega.

Artikkel 270

Eelarvedistsipliini tagamiseks ei tee komisjon mingeid ettepanekuid ühenduse õigusaktide vastuvõtmiseks, ei muuda oma ettepanekuid ega võta mingeid rakendusmeetmeid, mille puhul on tõenäoline nende märgatav mõju eelarvele, andmata tagatist, et seda ettepanekut või seda meetet saab rahastada nendest ühenduse omavahenditest, mis tulenevad nõukogu poolt artikli 269 alusel kehtestatud sätetest.

Artikkel 271

Eelarves näidatud kulud kinnitatakse üheks eelarveaastaks, kui artikli 279 alusel kehtestatud määrused ei näe ette teisiti.

Kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatavate tingimustega võib eelarveaasta lõpus kõik kasutamata assigneeringud peale personalikulutustega seotud assigneeringute üle kanda ainult järgmisse eelarveaastasse.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Assigneeringud liigendatakse peatükkidesse, rühmitades kuluartiklid vastavalt nende eesmärgile või iseloomule ja vajadust mööda alajaotuste kaupa kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatud määrustega.

Euroopa Parlamendi, nõukogu, komisjoni ja Euroopa Kohtu kulud esitatakse eelarves eraldi osadena, ilma et see piiraks erikorda teatud ühiste kuluartiklite suhtes.

Artikkel 272

1. Eelarveaasta kestab 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini.

2. Iga ühenduse institutsioon koostab enne 1. juulit oma kulude kalkulatsiooni. Komisjon võtab need kalkulatsioonid kokku esialgses eelarveprojekti. Selle juurde lisab ta arvamuse, mis võib sisaldada erinevaid kalkulatsioone.

Esialgne eelarveprojekt sisaldab tulude kalkulatsiooni ja kulude kalkulatsiooni.

3. Komisjon esitab esialgse eelarveprojekti nõukogule hiljemalt selle aasta 1. septembril, mis eelneb aastale, mil eelarve tuleb täita.

Kui nõukogu kavatseb esialgselt eelarveprojekti kõrvale kalduda, konsulteerib ta komisjoniga ja vajaduse korral teiste asjassepuutuvate institutsioonidega.

Nõukogu kiidab kvalifitseeritud häälteenamusega eelarveprojekti heaks ja edastab selle Euroopa Parlamendile.

4. Eelarveprojekt antakse Euroopa Parlamendile üle hiljemalt selle aasta 5. oktoobril, mis eelneb aastale, mil eelarve tuleb täita.

Euroopa Parlamendil on õigus oma liikmete häälteenamusega teha eelarveprojekti parandusi ning antud häälte absoluutse enamusega panna nõukogule ette muudatusi, mis on seotud käesolevast lepingust või sellega kooskõlas vastuvõetud õigusaktidest kohustuslikult tulenevate kuludega.

Kui 45 päeva jooksul pärast eelarveprojekti saamist on Euroopa Parlament selle heaks kiitnud, loetakse eelarve lõplikult vastuvõetuks. Kui Euroopa Parlament ei ole selle aja jooksul teinud eelarveprojekti parandusi ega pannud ette muudatusi, loetakse eelarve lõplikult vastuvõetuks.

Kui selle aja jooksul on Euroopa Parlament teinud parandusi või pannud ette muudatusi, edastatakse eelarveprojekt koos paranduste või muudatusettepanekutega nõukogule.

5. Pärast eelarveprojekti arutamist komisjoniga ja vajaduse korral teiste asjassepuutuvate institutsioonidega teeb nõukogu otsuse järgmiselt:

- a) nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega muuta Euroopa Parlamendi vastuvõetud parandusi;
- b) muudatusettepanekute puhul:
 - kui Euroopa Parlamendi muudatusettepaneku toime mingi institutsiooni kulude kogumaht ei suurene eelkõige seetõttu, et kulude suurenemine tasakaalustatakse ühe või mitme muudatusettepanekuga, mis vastavalt

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

vähendavad kulusid, võib muudatusettepaneku kvalifitseeritud häälteenamusega tagasi lükata. Tagasilükkava otsuse puudumisel loetakse muudatusettepanek heakskiidetuks;

- kui Euroopa Parlamendi muudatusettepaneku toimel mingi institutsiooni kulude kogumaht suureneb, võib nõukogu selle muudatusettepaneku kvalifitseeritud häälteenamusega vastu võtta. Vastuvõtva otsuse puudumisel loetakse muudatusettepanek tagasilükatuks;
- kui ükskõik kummast eelnevast lõigust tulenevalt on nõukogu muudatusettepaneku tagasi lükanud, siis võib ta kvalifitseeritud häälteenamusega kas säilitada eelarveprojekti näidatud summa või kinnitada teise summa.

Eelarveprojekti muudetakse muudatusettepanekute alusel, mis nõukogu on heaks kiitnud.

Kui nõukogu ei ole 15 päeva jooksul pärast projekti saamist teinud muudatusi üheski Euroopa Parlamendi poolt vastuvõetud paranduses ja on viimase muudatusettepanekud heaks kiitnud, loetakse eelarve lõplikult vastuvõetuks. Nõukogu teavitab Euroopa Parlamenti sellest, et ta ei ole üheski paranduses muudatusi teinud ning et ta on muudatusettepanekud on heaks kiitnud.

Kui selle aja jooksul on nõukogu ühes või mitmes Euroopa Parlamendi poolt vastuvõetud paranduses teinud muudatusi või kui ta on viimase muudatusettepanekud tagasi lükanud või muudatusi teinud, siis saadetakse muudetud eelarveprojekt uuesti Euroopa Parlamendile. Nõukogu teavitab Euroopa Parlamenti oma arutelu tulemustest.

6. 15 päeva jooksul pärast eelarveprojekti saamist võib Euroopa Parlament, kellele on teatatud tema muudatusettepanekute suhtes astunud sammudest, oma liikmete häälteenamusega ja kolme viiendikuga antud häälest parandada nõukogu poolt tema parandustes tehtud muudatusi või need tagasi lükata ning võtta eelarve vastu vastavalt sellele. Kui Euroopa Parlament ei ole selle aja jooksul otsust teinud, loetakse eelarve lõplikult vastuvõetuks.

7. Kui käesolevas artiklis ettenähtud menetlus on lõpule viidud, kuulutab Euroopa Parlamendi president eelarve lõplikult vastuvõetuks.

8. Kui selleks on kaalukaid põhjusi, võib Euroopa Parlament oma liikmete häälteenamusega ja kahe kolmandikuga antud häälest eelarveprojekti siiski tagasi lükata ja paluda, et talle esitataks uus projekt.

9. Muude kulude suhtes peale nende, mis kohustuslikult tulenevad käesolevast lepingust või sellega kooskõlas vastuvõetud õigusaktidest, kehtestatakse igal aastal kasvu piirmäär jooksva aasta sama tüüpi kulude suhtes.

Pärast konsulteerimist majanduspoliitika komiteega sedastab komisjon nimetatud piirmäära, mis tuleneb:

- rahvamajanduse kogutoodangu mahu arengutendentsist ühenduse piires,
- liikmesriikide eelarvete keskmisest muutumisest ja
- elukalliduse arengutendentsist eelneva eelarveaasta jooksul.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Piirmäär tehakse enne 1. maid teatavaks kõigile ühenduse institutsioonidele. Viimastel tuleb sellest eelarvemenetluse käigus kinni pidada, kui käesoleva lõike neljanda ja viienda lõigu sätteid ei tulene teisiti.

Kui muude kulude puhul peale nende, mis kohustuslikult tulenevad käesolevast lepingust või sellega kooskõlas vastuvõetud aktidest, moodustab kasvu tegelik määr nõukogu poolt heakskiidetud eelarveprojekti piirmäärast rohkem kui poole, siis võib Euroopa Parlament oma parandamisõigust kasutades suurendada nimetatud kulude kogumahtu veel kuni poole piirmäära võrra.

Kui Euroopa Parlament, nõukogu või komisjon on arvamisel, et ühenduse tegevus nõuab käesolevas lõikes ettenähtud menetluse kohaselt kinnitatud määra ületamist, siis võib kvalifitseeritud häälteenamusega otsustava nõukogu ning oma liikmete häälteenamuse ja kolme viiendikuga antud häältest otsustava Euroopa Parlamendi kokkuleppel kehtestada teise määra.

10.Iga institutsioon kasutab talle käesoleva artikliga antud volitusi, võttes vajalikul määral arvesse käesoleva lepingu sätteid ning sellega kooskõlas vastuvõetud õigusakte, eriti neid, mis käsitlevad ühenduste omavahendeid ning kulude ja tulude tasakaalu.

Artikkel 273

Kui eelarveaasta alguses eelarvet ei ole veel kinnitatud, siis ei või üheski kuus kulutada suuremat summat kui üks kaheteistkümnendik eelneva eelarveaasta eelarveassigneeringutest ükskõik millise eelarvepeatüki või muu alajaotuse osas kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatud määruste sätetega; see kord ei anna siiski komisjoni käsutusse assigneeringuid üle ühe kaheteistkümnendiku nendest, mis on ette nähtud koostatavas eelarveprojekti.

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega lubada kulutusi üle ühe kaheteistkümnendiku eeldusel, et peetakse kinni teistest esimeses lõigus esitatud tingimustest.

Kui otsus käsitleb kulusid, mis ei tulene kohustuslikult käesolevast lepingust või sellega kooskõlas vastuvõetud õigusaktidest, edastab nõukogu selle viivitamata Euroopa Parlamendile; 30 päeva jooksul võib Euroopa Parlament oma liikmete enamusega ja kolme viiendikuga antud häältest võtta vastu teistsuguse otsuse kulude suhtes, mis ületavad esimeses lõigus märgitud üht kaheteistkümnendikku. See osa nõukogu otsusest peatatakse, kuni Euroopa Parlament on otsuse vastu võtnud. Kui Euroopa Parlament ei ole nimetatud aja jooksul vastu võtnud otsust, mis erineb nõukogu otsusest, siis loetakse viimane lõplikult vastuvõetuks.

Teises ja kolmandas lõigus märgitud otsustes nähakse ette vajalikud meetmed, mis käsitlevad rahalisi vahendeid käesoleva artikli kohaldamise tagamiseks.

Artikkel 274

Komisjon täidab eelarvet omal vastutusel ja määratud assigneeringute piires kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatud määruste sätetega ning võttes arvesse usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtteid. Liikmesriigid teevad komisjoniga koostööd, et tagada nende assigneeringute kasutamine usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtete kohaselt.

Määrustes sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad, kuidas iga institutsioon osaleb oma kulutuste tegemisel.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Eelarve piires võib komisjon artikli 279 alusel kehtestatud määrustes sätestatud ulatuses ja tingimustel kanda assigneeringuid üle ühest peatükist teise või ühest alajaotusest teise.

Artikkel 275

Komisjon esitab igal aastal nõukogule ja Euroopa Parlamendile eelmise eelarveaasta eelarve täitmise aruande. Samuti saadab komisjon nendele ühenduse varade ja kohustuste bilansi.

Artikkel 276

1. Kvalifitseeritud häälteenamusega otsustava nõukogu soovitusel põhjal annab Euroopa Parlament heakskiidu komisjoni tegevusele eelarve täitmisel. Selleks vaatavad nõukogu ja Euroopa Parlament kordamööda läbi artiklis 275 märgitud raamatupidamisaruande ja bilansi, kontrollikoja aastaaruande koos auditeeritud institutsioonide vastustega kontrollikoja märkustele, artikli 248 lõike 1 teises lõigus osutatud kinnitava avalduse ja kõik kontrollikoja esitatud asjaspuutuvad eriaruanded.

2. Enne komisjoni tegevusele heakskiidu andmist või mingil muul eesmärgil seoses oma volituste kasutamisega eelarve täitmisel võib Euroopa Parlament soovida komisjoni ära kuulata kulutuste tegemise või finantskontrollisüsteemide toimimise kohta. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile viimase taotlusel vajalikku informatsiooni.

3. Komisjon astub kõik vajalikud sammu, et reageerida märkustele heakskiitu andvates otsustes ja Euroopa Parlamendi muudele kulutuste tegemisega seotud märkustele, samuti kommentaaridele, mis kaasnevad nõukogu vastuvõetud soovitusetega heakskiidu suhtes.

Euroopa Parlamendi või nõukogu taotlusel kannab komisjon ette nende märkuste ja kommentaaride põhjal võetud meetmetest ja eriti juhtnööridest, mis on antud eelarve täitmise eest vastutavatele ametiasutustele. Need ettekanded edastatakse ka kontrollikojale.

Artikkel 277

Eelarve koostamisel kasutatakse arvestusühikut, mis määratakse kindlaks kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatud määrustega.

Artikkel 278

Eeldusel, et komisjon teatab sellest asjaspuutuvate liikmesriikide pädevatele asutustele, võib ta oma hoiused kanda ühe liikmesriigi valuutast üle teise liikmesriigi valuutasse sellises ulatuses, kui see on vajalik, et võimaldada hoiuste kasutamist käesolevas lepingus ettenähtud eesmärkidel. Komisjon hoidub niipalju kui võimalik niisuguste ülekannete tegemisest, kui ta valdab sularaha või likviidseid varasid talle vajalikes valuutades.

Komisjon suhtleb iga liikmesriigiga asjaomase liikmesriigi määratud ametiasutuse kaudu. Finantstehingute tegemisel kasutab komisjon asjaomase liikmesriigi emissioonipanga või mõne teise selle riigi poolt heakskiidetud rahaasutuse teenuseid.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 279

1. Komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja kontrollikoja arvamuse saamist ühehäälselt otsustav nõukogu

- a) koostab finantsmääruse, milles täpsustatakse eelkõige eelarve koostamise ja täitmise ning aruannete esitamise ja auditeerimise kord;
- b) kehtestab finantskontrolöride, eelarvehandite käsutaja ning peaarvepidaja vastutust ning asjakohast kontrollikorda käsitlevad eeskirjad.

Alates 1. jaanuarist 2007 teeb nõukogu otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja kontrollikoja arvamuse saamist.

2. Komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja kontrollikoja arvamuse saamist määrab nõukogu ühehäälselt kindlaks meetodid ja menetluse, mille kohaselt ühenduse omavahendeid käsitleva korraga ette nähtud eelarvetulud tehakse komisjonile kättesaadavaks, ning määrab meetmed, mida vajaduse korral võetakse sularahanõudluse rahuldamiseks.

Artikkel 280

1. Ühendus ja liikmesriigid võitlevad kelmuste ja muu ühenduse finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu käesoleva artikli kohaselt võetavate meetmetega, mis toimivad tõkestavalt ja tagavad liikmesriikides tõhusa kaitse.

2. Liikmesriigid võtavad ühenduse finantshuve kahjustavate kelmuste vastu samu meetmeid, mida nad kasutavad omaenda finantshuve kahjustavate kelmuste vastu.

3. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, kooskõlastavad liikmesriigid oma meetmeid, mille eesmärk on kaitsta ühenduse finantshuve kelmuste eest. Selleks organiseerivad nad koos komisjoniga tiheda ja regulaarse koostöö pädevate asutuste vahel.

4. Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist kontrollikojaga võtab nõukogu vajalikud meetmed ühenduse finantshuve kahjustavate kelmuste ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks, pidades silmas tõhusa ja võrdväärse kaitse võimaldamist liikmesriikides. Need meetmed ei käsitle siseriikliku kriminaalõiguse kohaldamist või siseriiklikku õigusemõistmist.

5. Koostöös liikmesriikidega esitab komisjon igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva artikli rakendamiseks võetud meetmete kohta.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

KUUES OSA

Üld- ja lõppsätted

Artikkel 281

Ühendus on juriidiline isik.

Artikkel 282

Ühendusel on igas liikmesriigis kõige laialdasem õigus- ja teovõime, mis vastavalt selle riigi seadustele antakse juriidilistele isikutele; eriti võib ühendus omandada ja võõrandada vallas- ja kinnisvara ning olla kohtus hagejaks ja kostjaks. Sel eesmärgil esindab ühendust komisjon.

Artikkel 283

Komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist teiste asjaomaste institutsioonidega kinnitab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ning ühenduste muude teenistujate teenistustingimused.

Artikkel 284

Nõukogu poolt kooskõlas käesoleva lepingu sätetega kindlaksmääratud piirides ja tingimustel võib komisjon koguda informatsiooni ja korraldada kontrollimisi, mis on vajalikud temale antud ülesannete täitmiseks.

Artikkel 285

1. Ilma et see piiraks Euroopa Keskpangade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja käsitleva protokollis artikli 5 kohaldamist, võtab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele meetmeid statistika koostamiseks, kui see on vajalik ühenduse tegevuseks.

2. Ühenduse statistika koostamine on kooskõlas erapooletuse, usaldusväarsuse, objektiivsuse, teadusliku sõltumatuse, tasuvuse ja andmete konfidentsiaalsusega; see ei too majandustegevuses osalejatele kaasa ülemäärast koormat.

Artikkel 286

1. Alates 1. jaanuarist 1999 kohaldatakse käesoleva lepinguga või selle alusel asutatud institutsioonide ja organite suhtes ühenduse õigusakte, mis käsitlevad üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ja nende andmete vaba liikumist.

2. Enne lõikes 1 märgitud kuupäeva asutab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele sõltumatu järelevalveorgani, mis vastutab eespool nimetatud ühenduse õigusaktide ühenduse institutsioonide ja organite suhtes kohaldamise jälgimise eest ja võtab vajaduse korral kõik muud asjakohased meetmed.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 287

Ühenduse institutsioonide liikmed, komiteede liikmed ja ühenduse ametnikud ning muud teenistujad ei tohi isegi pärast oma ametikohustuste lõppemist avalikustada ametisaladuse pidamise kohustuse alla kuuluvat informatsiooni, iseäranis informatsiooni, mis puudutab ettevõtjaid, nende ärisuhteid või nende kulutuste komponente.

Artikkel 288

Ühenduse lepinguliste kohustuste suhtes kehtib õigus, mida kohaldatakse vastava lepingu suhtes.

Lepinguvälise vastutuse korral heastab ühendus kõik oma institutsioonide või oma teenistujate poolt ülesannete täitmisel tekitatud kahjud vastavalt liikmesriikide seaduste ühisele üldprintsipidele.

Eelmist lõiku kohaldatakse samadel tingimustel EKP või tema teenistujate poolt oma ülesannete täitmisel tekitatud kahju suhtes.

Teenistujate isiklik vastutus ühenduse ees on reguleeritud nende personalieeskirjade või nende suhtes kohaldatavate teenistustingimuste sätetega.

Artikkel 289

Ühenduse institutsioonide asukoht määratakse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel.

Artikkel 290

Eeskirjad ühenduse institutsioonide keelte kohta määrab ühehäälselt kindlaks nõukogu, ilma et see piiraks Euroopa Kohtu põhikirjas sisalduvate sätete kohaldamist.

Artikkel 291

Ühendusel on liikmesriikide territooriumil oma ülesannete täitmiseks vajalikud privileegid ja immuuniteedid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud 8. aprilli 1965. aasta Euroopa ühenduste privileegide ja immuuniteetide protokollis. Seesama kehtib Euroopa Keskpanga, Euroopa Rahainstituudi ja Euroopa Investeeringispanga kohta.

Artikkel 292

Liikmesriigid kohustuvad käesoleva lepingu tõlgendamist või kohaldamist käsitlevaid vaidlusi lahendama ainult käesolevas lepingus ettenähtud meetoditega.

Artikkel 293

Liikmesriigid astuvad vajaduse korral üksteisega läbirääkimistesse, et tagada oma kodanike hüvanguks:

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

- isikute kaitse ning õiguste kasutamine ja kaitse samadel tingimustel, mida iga riik võimaldab oma kodanikele;
- topeltmaksustamise kaotamine ühenduse piires;
- artikli 48 teise lõigu tähendusele vastavate äriühingute vastastikune tunnustamine, juriidilise isiku staatuse säilitamine äriühingu asukoha üleviimisel ühest riigist teise ning eri riikide seadustega reguleeritavate äriühingute ühinemise võimalikkus;
- kohtu- ja vahekohtuotsuste vastastikuse tunnustamise ja täitmise formaalsuste lihtsustamine.

Artikkel 294

Liikmesriigid annavad teiste liikmesriikide kodanikele õiguse osaleda artiklis 48 tähendatud äriühingute kapitalis samasugustel tingimustel kui oma kodanikele, ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist.

Artikkel 295

Käesolev leping ei mõjuta mingil viisil omandi õiguslikku režiimi liikmesriikides.

Artikkel 296

1. Käesoleva lepingu sätted ei välista järgmiste eeskirjade kohaldamist:

- a) ükski liikmesriik ei ole kohustatud andma informatsiooni, mille avalikustamist ta peab oma oluliste julgeolekuhuvide vastaseks;
- b) iga liikmesriik võib võtta selliseid meetmeid, mida ta peab vajalikuks oma oluliste julgeolekuhuvide kaitseks ja mis on seotud relvade, laskemoona või sõjavarustuse tootmise või kaubandusega; need meetmed ei või avaldada ebasoovitavat mõju selliste toodete konkurentsitingimustele ühisturus, mis ei ole mõeldud spetsiaalselt sõjaliseks otstarbeks.

2. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt muuta nimekirja, mille ta koostas 15. aprillil 1958 niisugustest toodetest, mille suhtes kohaldatakse lõike 1 punkti b sätteid.

Artikkel 297

Liikmesriigid konsulteerivad omavahel, et astuda koos vajalikke samme, selleks et takistada ühisturu toimimise kahjustamist meetmete tõttu, mida mõni liikmesriik võib olla sunnitud tarvitusele võtma tõsiste õiguskorda kahjustada võivate riigisiseste häirete puhul, sõja või endas sõjaohtu kätkeva tõsise rahvusvahelise pinge korral või selleks, et täita endale rahu ja rahvusvahelise julgeoleku säilitamiseks võetud kohustusi.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 298

Kui artiklites 296 ja 297 märgitud asjaoludel võetud meetmetest tulenevalt kahjustatakse konkurentsitingimusi ühisturus, siis uurib komisjon koos asjaomase riigiga, kuidas nimetatud meetmed viia vastavusse käesolevas lepingus sätestatud eeskirjadega.

Erandina artiklites 226 ja 227 sätestatud menetlusest võib komisjon või iga liikmesriik anda asja otse Euroopa Kohtusse, kui ta on arvamisel, et mingi teine liikmesriik kasutab ebaõigesti artiklites 296 ja 297 ettenähtud volitusi. Euroopa Kohus teeb oma otsuse kinnisel istungil.

Artikkel 299

1. Käesolevat lepingut kohaldatakse Belgia Kuningriigi, Tšehhi Vabariigi, Taani Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi, Eesti Vabariigi, Kreeka Vabariigi, Hispaania Kuningriigi, Prantsuse Vabariigi, Iirimaa, Itaalia Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Madalmaade Kuningriigi, Austria Vabariigi, Poola Vabariigi, Portugali Vabariigi, Sloveenia Vabariigi, Slovaki Vabariigi, Soome Vabariigi, Rootsi Kuningriigi ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi suhtes.

2. Käesoleva lepingu sätteid kohaldatakse Prantsusmaa ülemeredepartemangude, Assooride, Madeira ja Kanaari saarte suhtes.

Võttes arvesse Prantsusmaa ülemeredepartemangude, Assooride, Madeira ja Kanaari saarte struktuurilist ühiskondlikku ja majanduslikku olukorda, mida tingivad nende kaugus, isoleeritus, väike pindala, rasked looduslikud olud, majanduslik sõltuvus mõnest tootest, mille püsivus ja koosmõju piiravad nende arengut, võtab nõukogu pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega erimeetmed, mis on suunatud eriti käesoleva lepingu kohaldamise tingimuste sätestamisele nendes piirkondades, kaasa arvatud ühine poliitika.

Teises lõigus osutatud kohaste meetmete võtmisel arvestab nõukogu selliseid valdkondi nagu tolli- ja kaubanduspoliitika, maksupoliitika, vabatsoonid, põllumajandus- ja kalanduspoliitika, toorainete ja hädavajalike tarbekaupadega varustamise tingimused, riigiabi ning struktuurifondidele ja ühenduse horisontaalprogrammidele ligipääsu tingimused.

Nõukogu võtab teises lõigus osutatud meetmed, võttes arvesse äärepoolseimate piirkondade erilisi iseärasusi ja piiranguid, õnnestamata ühenduse õiguskorra, sealhulgas siseturu ja ühise poliitika terviklikkust ja sidusust.

3. Käesoleva lepingu neljandas osas määratud assotsieerimise erikorda kohaldatakse käesoleva lepingu II lisas loetletud ülemeremaade ja -territooriumide suhtes.

Käesolevat lepingut ei kohaldata nende Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga erisuhetes olevate ülemeremaade ja -territooriumide suhtes, mis puuduvad eespool mainitud loetelust.

4. Käesoleva lepingu sätteid kohaldatakse Euroopa territooriumide suhtes, mille välissuhete eest vastutab liikmesriik.

5. Käesoleva lepingu sätteid kohaldatakse Ahvenamaa suhtes kooskõlas sätetega, mis on fikseeritud Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemistingimuste aktile lisatud protokollis nr 2.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

6. Eelnevatest lõigetest hoolimata:

- a) ei kohaldata käesolevat lepingut Fääri saarte suhtes;
- b) ei kohaldata käesolevat lepingut Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi suveräänsete baasi piirkondade suhtes Küprosel;
- c) kohaldatakse käesolevat lepingut Kanalisaarte ja Mani saare suhtes üksnes sel määral, kui see on vajalik, et tagada neid saari käsitlev kord, mis on esitatud 22. jaanuaril 1972 allakirjutatud lepingus uute liikmesriikide astumise kohta Euroopa Majandusühendusse ja Euroopa Aatomienergiaühendusse.

Artikkel 300

1. Kui käesolev leping näeb ette lepingute sõlmimise ühenduse ja ühe või mitme riigi või rahvusvahelise organisatsiooni vahel, esitab komisjon soovitusel nõukogule, kes volitab komisjoni avama vajalikud läbirääkimised. Komisjon peab neid läbirääkimisi, konsulteerides nõukogu poolt teda selle ülesande täitmisel abistama määratud erikomiteedega ning niisuguste direktiivide raames, mida nõukogu võib talle adresseerida.

Talle käesoleva lõikega antud volituste kasutamisel teeb nõukogu otsused kvalifitseeritud häälteenamusega, välja arvatud juhul, mille puhul lõike 2 esimene lõik näeb ette nõukogu ühehäälselt otsuse.

2. Kui komisjonile selles valdkonnas antud volitustest ei johtu teisiti, otsustab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal lepingute allakirjutamise, millega võib kaasneda otsus ajutise kohaldamise kohta enne jõustumist, ja nende sõlmimise. Nõukogu teeb otsuse ühehäälselt, kui leping hõlmab valdkonda, mille puhul ühendusesiseste eeskirjade vastuvõtmiseks on nõutav ühehäälsus, ja artiklis 310 märgitud lepingute puhul.

Erandina lõikes 3 sätestatud eeskirjadest kohaldatakse sama menetlust lepingu kohaldamise peatamise otsuse suhtes, samuti selleks, et kehtestada seisukohad, mida tuleb ühenduse nimel võtta lepinguga loodud organil, kui seda organit kutsutakse üles võtma õiguslike tagajärgedega otsuseid, välja arvatud otsused, mis täiendavad või muudavad lepingu institutsioonilist raamistikku.

Euroopa Parlamenti teavitatakse viivitamata ja täielikult igast käesoleva lõike alusel tehtud otsusest, mis käsitleb lepingu ajutist kohaldamist või selle peatamist, samuti ühenduse seisukoha kehtestamisest lepinguga loodud organil.

3. Välja arvatud artikli 133 lõikes 3 märgitud lepingud, sõlmib nõukogu lepingud pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga, sealhulgas juhul, kui leping käsitleb valdkonda, mille puhul ühendusesiseste eeskirjade vastuvõtmiseks on nõutav artiklis 251 või 252 sätestatud menetlus. Euroopa Parlament esitab oma arvamuse tähtaja jooksul, mille komisjon võib määrata sõltuvalt asja kiireloomulisusest. Kui selle tähtaja jooksul arvamust ei ole esitatud, võib nõukogu teha otsuse.

Erandina eelmisest lõigust sõlmitakse artiklis 310 märgitud lepingud, muud lepingud, mis kehtestavad koostöömenetluste korraldamisega spetsiifilise institutsioonilise raamistiku, lepingud, mis oluliselt mõjutavad ühenduse eelarvet, ja lepingud, mis tingivad artiklis 251 sätestatud

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

menetluse kohaselt vastuvõetud õigusakti muutmise, pärast seda, kui on saadud Euroopa Parlamendi nõusolek.

Nõukogu ja Euroopa Parlament võivad kiireloomulise olukorra puhul kokku leppida nõusoleku andmise tähtaja suhtes.

4. Lepingut sõlmides võib nõukogu erandina lõikest 2 volitada komisjoni ühenduse nimel heaks kiitma muudatusi, kui leping näeb ette nende tegemise lihtsustatud menetlust järgides või lepingu põhjal loodud asutuse poolt; nõukogu võib niisugustele volitustele seada eritingimused.

5. Kui nõukogul on kavas sõlmida leping, mis nõuab käesoleva lepingu muutmist, siis tuleb kõigepealt vastu võtta muudatused vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklis 48 kehtestatud menetlusele.

6. Euroopa Parlament, nõukogu, komisjon või liikmesriik võivad saada Euroopa Kohtu arvamuse selle kohta, kas kavas olev leping on kooskõlas käesoleva lepingu sätetega. Kui Euroopa Kohtu arvamus on eitav, võib leping jõustuda ainult kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikliga 48.

7. Käesolevas artiklis kehtestatud tingimustel sõlmitud lepingud on ühenduse institutsioonidele ja liikmesriikidele siduvad.

Artikkel 301

Kui Euroopa Liidu lepingu ühist välis- ja julgeolekupoliitikat käsitlevate sätetega kooskõlas vastu võetud ühises seisukohas või ühismeetmes on ette nähtud ühenduse tegutsemine selleks, et osaliselt või täielikult katkestada või piirata majandussuhteid ühe või mitme kolmanda riigiga, siis võtab nõukogu vajalikud kiireloomulised meetmed. Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal.

Artikkel 302

Komisjoni ülesandeks on tagada kõigi asjakohaste suhete säilimine Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni organite ja spetsialiseeritud asutustega.

Komisjon tagab ka asjakohaseks osutuvate suhete säilitamise kõigi rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Artikkel 303

Ühendus seab sisse kõik kohased koostöövormid Euroopa Nõukoguga.

Artikkel 304

Ühendus seab sisse tiheda koostöö Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooniga, koostöö üksikasjad määratakse kindlaks ühisel kokkuleppel.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Artikkel 305

1. Käesoleva lepingu sätted ei mõjuta Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse asutamislepingu sätete kohaldamist, eelkõige liikmesriikide õigusi ja kohustusi, kõnealuse ühenduse institutsioonide volitusi ega nimetatud lepinguga sõe ja terase ühisturu toimimiseks ettenähtud eeskirju.
2. Käesoleva lepingu sätetega ei kalduta kõrvale Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu sätetest.

Artikkel 306

Käesoleva lepingu sätted ei välista regionaalliitude olemasolu või süvendamist Belgia ja Luksemburgi vahel või Belgia, Luksemburgi ja Madalmaade vahel niivõrd, kuivõrd nende regionaalliitude eesmärgid ei ole saavutatavad käesoleva lepingu kohaldamise kaudu.

Artikkel 307

Käesoleva lepingu sätted ei mõjuta õigusi ja kohustusi, mis tulenevad enne 1. jaanuari 1958 või ühinevate riikide puhul enne nende ühinemise kuupäeva sõlmitud lepingutest ühe või mitme liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi vahel.

Kui nimetatud lepingud ei ole kooskõlas käesoleva lepinguga, kasutavad asjassepuutuvad liikmesriigid kõiki vajalikke vahendeid kindlakstehtud vastuolude kõrvaldamiseks. Sel puhul abistavad liikmesriigid vajaduse korral üksteist ning kui see on põhjendatud, võtavad vastu ühise seisukoha.

Esimeses lõigus märgitud lepingute kohaldamisel võtavad liikmesriigid arvesse tõsiasja, et käesoleva lepingu põhjal moodustavad iga liikmesriigi võimaldatud eelised ühenduse rajamise lahutamatu osa ning on seetõttu lahutamatult seotud ühiste institutsioonide loomisega, nende volituste andmisega ning kõikide liikmesriikide poolt ühesuguste eeliste andmisega.

Artikkel 308

Kui ühisturu toimimise käigus peaks ühenduse mingi eesmärgi saavutamiseks osutama vajalikuks ühenduse meede, mille jaoks käesolev leping ei ole sätestanud vajalikke volitusi, siis võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt vastu kohased meetmed.

Artikkel 309

1. Kui vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõikele 3 on võetud otsus peatada ühe liikmesriigi valitsuse esindaja hääleõigus, peatatakse see hääleõigus ka käesoleva lepingu suhtes.
2. Lisaks sellele võib nõukogu, kui vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõikele 2 on tuvastatud selle lepingu artikli 6 lõikes 1 osutatud põhimõtete tõsine ja järjekindel rikkumine mõne liikmesriigi poolt, kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada peatada teatavate käesolevast lepingust tulenevate õiguste kohaldamise kõnealuse liikmesriigi suhtes. Seda tehes võtab nõukogu arvesse sellise peatamise võimalikke tagajärgi füüsiliste ja juriidiliste isikute õigustele ja kohustustele.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

Kõnealuse liikmesriigi käesolevast lepingust tulenevad kohustused jäävad igal juhul sellele riigile siduvaks.

3. Edaspidi võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada vastavalt lõikele 2 võetud meetmeid muuta või tühistada, kui nende kehtestamise tinginud olukord muutub.

4. Lõigetes 2 ja 3 nimetatud otsuseid tehes jätab nõukogu arvesse võtmata asjassepuutuva liikmesriigi valitsuse esindaja hääled. Erandina artikli 205 lõikest 2 määratletakse kvalifitseeritud häälteenamust kui sedasama võrdelist osa asjaomaste nõukogu liikmete arvestatud häältest, mis on sätestatud artikli 205 lõikes 2.

Samuti kohaldatakse käesolevat lõiget juhul, kui hääleõigus peatatakse vastavalt lõikele 1. Niisugustel juhtudel tehakse ühehäälsust nõudev otsus ilma kõnealuse liikmesriigi valitsuse esindaja hääleta.

Artikkel 310

Ühendus võib ühe või mitme riigiga või rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmida lepinguid, millega luuakse assotsiatsioon, mis hõlmab vastastikuseid õigusi ja kohustusi, ühismeetmeid ja erimenetlusi.

Artikkel 311

Käesolevale lepingule liikmesriikide ühisel kokkuleppel lisatud protokollid moodustavad selle lahutamatu osa.

Artikkel 312

Käesolev leping sõlmitakse määramata ajaks.

LÖPPSÄTTED

Artikkel 313

Käesoleva lepingu ratifitseerivad kõrged lepinguosalisel kooskõlas nende riikide põhiseadusest tulenevate nõuetega. Ratifitseerimiskirjad antakse hoiale Itaalia Vabariigi valitsusele.

Käesolev leping jõustub viimase allakirjutanud riigi poolt ratifitseerimiskirja hoiuleandmisele järgneva kuu esimesel kuupäeval. Kui aga hoiuleandmine toimub vähem kui viisteist päeva enne järgmise kuu algust, ei jõustu käesolev leping enne kui nimetatud hoiuleandmisele järgneva teise kuu esimesel kuupäeval.

Artikkel 314

Käesolev leping, mille originaal on koostatud hollandi, prantsuse, saksa ja itaalia keeles, kusjuures kõik neli teksti on võrdselt autentset, antakse hoiale Itaalia Vabariigi valitsuse arhiivi. Itaalia Vabariigi valitsus edastab tõestatud koopia kõigi teiste allakirjutanud riikide valitsustele.

EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPING Konsolideeritud versioon (01.05.2004) ET

[Järgides Liitumislepinguid, on ka tšehhi-, taani-, inglise-, eesti-, soome-, kreeka-, ungari-, iiri-, läti-, leedu-, malta-, poola-, portugali-, slovaki-, sloveenia-, hispaania- ja rootsikeelne versioon sellest lepingust autentne.]